

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Martii Et Aprilis

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10259

XXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77384)

resurrexisset non nōsti: qui ineffabili mysterio homo pariter & Deus, famulis suis trami-
tem immortalitatis instituit, & ad cælestia regna perducit. Sed vt communiter tecum
loquar, quia alta non recipis, nunquid ita cæcata mens tua est, vt nescias hominem ex
anima & corporis duplici constare substantia? Animæ imperio, corporis seruitio ma-
gis utimur. Turpitudines, quibus demones vestros colitis, oblectant membra corporis,
mentes interimunt. Quæ autē illa vita est, vbi partis potioris detrimenta capiuntur? Nos
pro anima aduersus corpus bella suscipimus: nos pro anima aduersus vitia dimicamus.
Vobis venter deus est, & in morem pecudum, post ingluuiem prodigam, finem vite
præsentis, mortis iudicatis occasum. Cæterum nos, quicumque vobis persequentibus
interimus, dum tempora amittimus, vitam ingredimur æternitatis.

Ceditur pu-
gnis mar-
tyris, & ille
hic constan-
tior.

Iudex verò responsi huius liuore & admiratione defixus, iracundiaque stimulante
commotus, admirabile eloquentia domicilio, id est, os martyris elidi pugnorum icti-
bus iubet. Ac deinceps S. Epipodius illato dolore constantior, mixtis cruore dentibus,
hæc verba profudit: Christum cū patre ac spiritu sancto Deum esse confiteor, dignum-
que est, vt illi animam meam refundam, qui mihi & creator est & redemptor. Itā enim
mihi vita non tollitur, sed mutatur in melius. Nec interest, infirmitas corporea quo sine
soluatur, dummodo anima cælis inuecta, ad suum reuertatur authorem. Cū hæc
beatus Epipodius constanti assertionem loqueretur, imperio truculenti iudicis eculeo
suspenditur, circumstantibus hinc inde lictoribus, vt latera eius impressis vngulis sulca-
rentur. Tunc subito populi terribilis clamor factus est, petentis, vt vel obrueretur im-
bre saxorum, aut membratim diuisus, sæuentium insania carperetur. Sed de furore
omnium tarda erat crudelitas iudicantis. Metuens autem Præses, nè magis vim perfer-
ret, & per seditionem, potestatis ac iudicij reuerentia turbaretur, ad sedandum circun-
fusam multitudinis præcipitem & insanum furorem, causamque cōmotionis extinguen-
dam, eductum extra tribunal, gladio rapam feriri iubet. Iraque quanto infestior fuit in-
imicorum tumultus, tãto citius, dispositione diuina, consummatio accelerata est mar-
tyrij: vt puerum suum, de passione ac persecutoribus triumphantem, velocitus Christus
remuneraret, qui est benedictus in secula, Amen.

Gladio S.
Epipodius
feritur.

Quæ hoc loco sequuntur de Alexandro, socio Epipodij, Lector infra
offendet die 24. Aprilis.

Ex Gregorio Turonen. De Gloria Martyrum Cap. 50.

Photinus
Episcopus.

Irenæus.

Nora mira-
cula.

Igitur martyrio consummatus gloriosus Photinus Episcopus, qui Lugdunensi præ-
fuit vrbis sacerdos, per certaminis nobilis meritum inuectus est calo. Cui & merito
& sanctitate condignus Irenæus successit Episcopus, per martyrium & ipse finitus.
Hic in crypta basilicæ beati Ioannis sub altari est sepultus: & ab vno quidem latere
Epipodius, ab altero verò Alexander martyr est tumulatus. De quorum monumentis
si puluis cum fide colligatur, extemplò medetur infirmis. Magna enim claritas in cry-
pta illa continetur, quæ, vt credo, meritum martyrum signat.

CERTAMEN SANCTORVM ET GLORIOSO- RVM MARTYRVVM, ACEPSIMAE, IOSEPH, ET AEITHA- le, ex Simeone Metaphrasæ.

22. Aprilis.
quo die la-
tina eos ha-
bent Mar-
tyrologia.

Acepsimæ
virtutes.

Erebat in Christianos Saporius rex Persarum, & Magis, qui
erant pars Persarum, iussit vt eos persequerentur. Qui etiam
acrius inuadentes, eos, quos persequerentur, cogebant
colere ignem & solem. Quæ de causa beatus quoque Acepsimas
ab eis comprehenditur: qui ortus quidem erat ex
patria Naësson, (quæ est quidem sita in finibus Persarum:
est autem episcopali ornata dignitate) ætate senex, vt qui
esset octoginta annos natus: senex prudentia, mitis & mo-
deratus, ab ira alienus, abstinenter vitam agens, egenos im-
pertiens suis facultatibus, intentus, orationibus, forma ele-
gans, anima elegantior: & externis motibus ijs, qui illos
cernebant, significans internam constitutionem, & factis & verbis pietatem enunci-
ans, & vitæ & rectorū dogmatum magister effectus Christianis. Quo factū est, vt totam
aduersariorum aciem tanquam aduersus fortissimum antagonistam in se euocauerit.
Circa

Circa quem quidem, etiam antequam comprehenderetur, fit tale quid propheticè:

Puer quidam demulcebat eius caput, purgans à pediculis, qui ei afferebant molestiam. Id ergò amplexus: *Beatum est, inquit, hoc caluum caput, (erat enim glabrum)* Pueri cuiusdam vaticinia. quod quidem propter Christum suscipiet martyrium. Ille autem verbo fuit lætatus: & puerum statim vicissim complexus: *Fiat mihi, ô fili, inquit, secundum verbum tuum.* Cum autem quidam familiaris & amicus *Acepsimæ* adesset, cum hæc dicerentur, (erat verò is quoque vicinæ ciuitatis Episcopus) subridens rogauit puerum, dicens: *Dic mihi, ô fili, scis ne de nobis aliquid?* Puer autem à Deo inspiratus: *Tibi quoque, inquit, ad tuam redeunti ciuitatem, non licebit eam videre: sed è vita excedes in pago, qui dicitur Aethradaran. Quæ quidem ambobus euenerunt, sicut puer prædixerat. Sed hæc quidem, antequam martyr esset comprehensus.*

Cum autem esset captus, & duceretur per domum suam, propè accedens quidam ex familiaribus: *Dispone aliquid de domo tua, ei dixit in aurem. Ille verò: Hæc, inquit, (illam manu ostendens) non est amplius domus mea. Ego enim mox migro in domum supernam.* Cum autem fuisset in ciuitate Arbel, & productus esset ante principem Magorum, (erat verò ei nomen Adrachus) rogauit eum, an esset Christianus. Postquam autem magna voce hoc fuisset confessus: *Sunt ne ergò, inquit, vera quæ fama celebrantur, quòd contemnas iustâ regia: & quòd vnum prædicas Deum contra edictum regium?* Beata autem illa senectus nullo timore affecta, *Quæcunque, inquit, talia de nobis audiisti, sunt vera. Vnum enim Deum prædico conuenienter ijs, quæ sunt apud nos, scripturis: & eis, qui ad me ventitant, confulo vt hoc dogma teneant & tueantur.* Magus autem: *Audiuimus, inquit, te alijs præstare prudentia, quæ longo tempore & experientia comprobatur. Nunc verò non, sicut audiuimus, licet nobis intueri. Nihil enim melius es affectus, quam puer insipiens. Cuius est enim sapientiæ aut sanæ mentis, decreta regia despiciere, & solem splendidissimum & ignem nolle adorare, quæ quidem ipse quoque Rex adorat?* Respondit Christi Pontifex: *Valdè mihi videtur desipere imperium Persarum, quòd dimissò creatore, statuerit colere res creatas. Quis enim sanæ mentis in animum induerit, Dei honorem tribuere ijs, quæ facta sunt à Deo, sicut vos facitis, vos impiè gerentes, & hic ipse Rex vester?* Ille autem: *Nos impia, inquit, facere audes dicere, qui tale elementum adoramus & solem viuificum colimus, ô tu verè impiè & nugator, & vanæ defensor religionis?* Sed nisi tu cesseris iussui Imperatoris, & adoraueris eos, quos ipse adorat: ne senectus quidem te liberabit, quo minùs patiaris grauissima, neque quem colis Deum crucifixum.

Deindè diuinus senex: *Tibi obstruatur os scelestum, ô execrande, si putes te tuis* Præclaræ voces sancti martyris. *minis mihi posse persuadere, vt deficiam à patrio dogmate, quòd didici ab ineunte ætate, & ad hanc conseruauit canitiem. Si autem neque me, vt dicis, eripiet senectus, neque Deus, quem colo, à vestris manibus: non ideò id, quòd est præstantius, mutabo deteriori. Quid enim mea interest viuere hos paucos dies? Nam paulò post etiam absque vobis à me exigetur commune hoc naturæ debitum. Non adorabo solem, non colam ignem. Nemo meam irridebit senectutem: nemo mihi dabit vitio, quòd sim vitæ cupidus, vt qui breui vitæ vendiderim tantorum bonorum beatitudinem. Propter hæc ira repletur sceleratus, & sacrosancta senectus statim flagris caditur a deo grauiter, vt sanguine quidem totum solum restagnaret, nullus autem relictus esset locus corporis illæ.* Dirissime flagellatur. Cum verò parùm esset relaxatus à plagis, iubet eum rursus vincitum catenis sisti ante tribunal. Dicebat autem: *Vbi est Deus tuus, quem colis ô Acepsima? Veniat, & te è meis manibus eripiat. Deus meus, inquit ille, ô sceleratissime, qui cælum implet & terram, potest me è tuis manibus eripere. Tu autem cum sis terra & cinis, in quem audes superbire? sub quo sternetur putrefactio, cui vitæ est morte grauior, qui viuente Deum non cognoueris. propterea tanquam flos agri exiccaberis, & vitæ miserabiliter euerfa, traderis igni, qui non potest extingui: vt quem nunc adoras, illic re ipsa punitus sentias, non esse igne Deum, sed ipsum quoque alium nôsse opificem, qui est etiam Deus omnium, quæ cadunt sub adspæctum.*

His maiore ira incenso Mago, grauiore catenæ sanctum circunligarunt: & eum Ioseph presbyter comprehensus etiam fuit maxime venerandus presbyter Ioseph, ortus ex pago, qui vocatur Bethlabuca, quòd exponitur, Rectè scribentis: ipse quoque senex & iam intra terminos Dauidicos, vt qui esset septuaginta annos natus. Senectuti autem decori erat quædam gratia, & species venerandos

Item Acithalas.

randos canos reddebat lætiores: cuius anima quidem zelum spirabat, & dogma Christianorum mirandum in modum defendebat. Summè verò is deditus erat temperantiæ, & continebatur cor eius metu diuino. Præterea autem compræhenditur etiam inprimis colendus Diaconus Acithalas. Eum pagus aluit Bethnoadara, vir & spiritu feruens, & qui Christi charitate valdè accendebatur. Erant autem ei mores propensi ad arguendum, & pleni dicendi libertate instar magni Elie, vt qui vita, vt opinor, sequerentur libertatem & animæ puritatem. Florebat verò in eo quædam quoquè grauitas, quæ ei conciliabat ab omnibus venerationem. Cùm autem ambo producti fuissent ante iudicium, is toruo oculo eos intuens: O genus, inquit, perditissimum, cur in simpliciores homines irrepentes, & vestris doctrinis eorum oculos præstringentes, deducitis ad falsam Christianorum religionem? Beatus autem dixit Ioseph: Nos nec vt præstigijs, nec fallere didicimus. Verum autem & stabile dogma defendentes, eos, qui errant circa religionem, deducimus ad veritatem, docentes adorare vnum Deum, qui est cum alijs rebus Dominus solis & ignis. Dixit verò Magus: Quodnam autè dogma est veritati consentaneum? id'ne, quod Rex totius terræ ipse & eius proceres defendunt, an quod viles & abiecti homines, sicut vos, qui decepti estis, prædicant?

Responsum Christi sacerdotis.

Viles quidem & abiecti homines sumus nos, respondit Christi sacerdos, hoc iubente Christi præcepto, quoniam non in diuitijs & superbia visum est Deo nostro vitam hominis dirigere. Et ideo nos sapè nostra sponte nos humiles reddimus, facultates nostras prodigentes pauperibus, pro ijs nos accepturos æternas expectantes diuitias. Nam si in congregandis diuitijs studium poneremus, tantum ex nostris manibus commodi percepissemus, & tantas opes collegissemus, quantas nec tibi quidem licet, qui eas colligis ex pauperibus, & metis alienos labores. Nos enim proprijs manibus laborantes, iuste quasitis pauperes impertimus. Vos autem soli auaritiæ dediti & plura habendi cupiditati, non solùm nihil ipsi operamini, sed præterea etiam aufertis aliena. Quoniam verò nos quoquè dicis amare diuitias: quodnam in eis bonum inesse animaduertentes, nos ad eas parandas defigeremus? Non sunt ea fugitiuæ & valdè infideles? Non hodiè quidem huic adsunt, cras verò migrant ad alium, priori domino quodammodo abnegato? Non magnam in eum, qui possidet, concitant inuidiam? Non ea labores & bella apertè architectantur? Non latronum & furum attrahunt oculos? Quod si dicis ex ijs aliquam oriri voluptatem, aut gloriam, magnum quid esse reputas? quid'nam ea differt à somnijs & vmbrijs? Parua affecit voluptate: deindè cùm aduentarit vespera, extincta est & redacta in nihilum. Quod si etiam in præsentī vita parùm manserit, mors tamen iam adueniens, eam quoquè habet simul abeuntem. acerba autem supplicia eum, qui se hîc dedit voluptatibus, tenebunt perpetuò.

Fallacia & vanitas diuitiarum.

Hæc cùm sic dicerentur, interpellans Magus: Has, inquit, prolixas mittens nugas, maximo deo soli & igni cultum, vt par est, exhibe. Ad hæc dixit Christi adorator: Nè erres, neque putes te hoc vnquam tuis esse contemplaturum oculis: me, inquam, relicto effectore solis & ignis, illius opera adorare, & adeò repugnare meis verbis & doctrinæ. Crudelissimus autem Magus, postquam audiuit hæc verba, ira accensus, iubet statim eum extensum verberari virgis mali Punicæ, cuius rami erant spinosi. Cùm verò sacras illas carnes lanieret filij interitus, Ago tibi gratias, dicebat athleta, in calu extendens oculos, quod dignatus sis me meo sanguine tinctum, peccati fordes purè ablueri. Lictores autem propter ea, quæ dixerat, in ipsum magis ira repleti, tum plagis ita cõsiderunt, vt vox quoquè ei interrumpere. Deindè duabus catenis circumdatum, includunt in carcere, ei pulchrum vel inuiti solatium dantes Acepsumam. illic enim fuerat prius inclusus.

S. Ioseph virgis asperimis caeditur.

Acithalæ cõstans responsum.

Ad venerandum autem adspiciens Acithalam Iudex, qui erat animo implacabilis: Tu verò quid dicis, inquit? Implebis'ne iussum Regis, & adorabis maximum solem, & gustabis sanguinem, & cum muliere habebis consuetudinem, & liberaberis ab ijs, quæ tibi impendent, malis: an eris etiam, sicut alij, contumax & inobediens? Christi autem Martyr Acithalas, verè semper florens & cælestis planta pietatis: Tuæ, inquit, immunda & caninæ appetitionis est hoc munus, sanguinem gustare, & pro Deo, quæ Dei sunt, colere. Absit autem, vt ego adeò excutiam corporis & animæ oculos, vt hunc videns Solem, ad eum vsque cõsistam, & Deum omninò putem id, quod apparet: & non ulterius progrediar sinceriore oculo cogitationis: & Deum quidem id, quod mouet: rem

rem verò creatam reputem id, quod mouetur. Si autem mihi sic iudicanti & plagas & mortem minitaris: non ideò mihi persuadebis, vt discam tuum dogma, & negem veram religionem. Propter hæc iratus impius: Sed nullus, inquit, sanæ mentis mortem vitæ prætulit, idque propter stultam & minimè consideratam constantiam. Quamobrèm nec tibi credendum est dicenti te paratum esse mori pro tuo dogmate & religione. Respondit sanctus: Vestri, qui à vana spe pendent, & nullam æternæ vitæ habent expectationem, postquam hinc exceſſerint, iure existimari potuerint esse & vitæ cupidi, & amantes corporis. Quorum autem spe vera & firma alitur anima, quòd & ea sit immortalis, & sit rursus cum suo corpore coitura post mortis dissolutionem, & æternæ vitæ futura particeps, ijs præſens vita res est parua & contemnenda, & mors minimè terribilis. Verax est enim Deus noster & magister, qui dicit: Nolite timere ab ijs, qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere. Luc. 12.

Tunc iubet vir ille ferus eius quidem manus alligari poplitibus, & longum lignum in medio vtriusque transadigi: sex autem viros robustos ab vtriusque ligni extremis conſcendentes, fortiter premere sacrosanctum illud corpus, de industria factis saltibus, & ossa eius conſtingere & dissoluere. Deinde etiam mali quoque Persicæ virgis eum verberari. Indomitus autem ille athleta, & cuius nulla refrangebantur spiritus, perinde ac si nullum dolorem sentiret à tam insigni cruciatu, magno & excelso animo adſpiciens ad iudicem: Vt videtur, inquit, corpora hominũ, quæ discerpuntur, tibi aliquã afferunt voluptatem, instar canum aut coruorũ eis impleri cupienti. Scias ergò, me nullã ducere rationẽ horum tormentorũ, quæ à te inferuntur. Aut ergò noua excogita supplicia, aut scito me ea nihili facere. Magus autem statim conuersus ad liçtores: Cur, inquit, misericorditer flagris ceditis impiũ? Videte enim, quomodo dum ei parcitis, ad nos inceſſendos contumelijs maxima inuehitur libertate. Illi verò, veluti quodam stimulo eius sermone excitati, tam fortiter inuaferunt, vt ex grauitate eorum, qui ascenderant, & ex vehementia eorum, qui tendebant, & ex crudelitate eorum, qui flagellabant, compages quidem corporis ei fuerint dissolutæ, ossa autem sint conſtracta, & carnes sint discerptæ. Eum ergò portâtes, quoniam pedibus minimè vti poterat, tanquam onus aliquod projiciunt vi in custodiam, in qua etiam inclusum erat illud par sanctorum.

Cum quinquedies præterijſſent, eos è carcere eduxerunt, & duxerunt in locum, qui vocabatur Paradisus, prope quod erat templum ignis, qui ab eis colebatur. In quo cum præſediſſet ille sceleratus, Ocyus mihi dicite, inquit sanctis, an adhuc permaneat in ea dem stulta cogitatione: an consiliũ mutaueritis in aliquid melius & salutare. Sancti tanquam vno ore protinus responderunt: Notũ tibi sit iudex, quòd quam ab initio habuimus cogitationẽ, in ea adhuc persistimus, & perpetuò persistemus, non minis, non tormentis, non donis, nullo denique alio omninò mutati: Sed vnum Deum adoramus, & eundem solum esse Dominum omnium eorum, quæ sunt, cognouimus. Hæc cum audiſſet Magus, aliud rursus nouum excogitat tormentũ, & iubet eos cingi funibus per axillas & lumbos & tibias, in vnoquoque autem cingulo lignum injici & circumagi, & fune vehementer torqueri. Quod cum factum eſſet, erat acerbum spectaculum, & mitibus oculis lachrymabile. Nam ligna quidẽ circumagebantur: funes autem conuertebantur: & carnes indè premebantur, & ossa conterebantur. erat verò valde grauis contritio: etenim ijs quoque, qui procũ erant remoti, audiebatur fragor ossium. Erat autem id, quod eis dicebatur inter tormenta: Voluntati regis nolite repugnare. Deinde id, quod è contrario dicebatur à sanctis: Qui regis vestri voluntati cedunt, Dei voluntati resistunt. Atque erat quidem hora tertia, quando cœpit tormentum, vsque ad sextam autem sic patientibus athleticis est productum.

Defessus itaq; iudex, iussit eos rursus abduci in carcerẽ. Quamobrèm fuerunt abducti, non suis pedibus, sed portati ab alijs, quòd ij essent omninò morte affecti. Imperatũ autem fuerat custodibus, vt si deprehensus fuisset aliquis, eos vel cibo vel potu vel indumento impertiens, is vltimo subijceretur supplicio. In hunc ergò carcerem coniecti Christi milites, omnem afflictionem, omnem vexationem propter ipsum sustinentes, tres annos inclusi permanerunt: nullam aut famis recreationem, aut malorum, quæ erant in custodia, inuenientes consolationẽ, nisi aliqui ex ijs, qui erant simul vincũ, eorum miserti, parũ quid nutrimenti eis latenter præbuiſſent. Qui enim in carcere affidebant custodes, eorum quidem calamitatum miserebantur & senectutis: sed cum nihil possent facere, quod ad eorum pertineret curationem propter metũ iudicis, solum ex eorum malis dolorem accipiebant, & afferebant lachrymas commiserationis.

Sistuntur ad
tribunal.

Deindè post illam acerbam & diurnam afflictionem, cum esset in eo loco Saporis, (is autem dicebatur Bithmada) eos educit è custodia is, cui fuerat commissum, vt eos castigaret. dixisset, si vidisset, illos esse vmbrae similes: longa afflictione adeò extabuerant. Deindè eos sistit ad tribunal Ardababor: erat autem is princeps omnium Magorum, qui erant in Perfide. Ille verò statim eis dixit: **Quid autem, estis Christiani? Sancti verò, Certè, dixerunt, Christiani, & solum Deum viuum adorantes, & ipsi soli seruietes.** Tyrannus autem: **Videtes, dixit, quemadmodum quæ vobis illata sunt tormenta, attulerunt vobis magnam afflictionem: multo autem magis diurna vexatio & inclusio. ea enim & formam vobis mutauit, & effecit, vt ita extabesceretis. Quamobrem vobis consuluerim, vt mihi pareretis afferenti ea, quæ sunt vobis conducibilia, & vobis parcatis, & Solem lucidum adoretis. Sin minùs, restat vt grauissimæ morti subijciamini.**

Ingens con-
stantia mar-
tyrum.

Respondit sanctus Acepfirmas: **Non me latet summo esse tibi studio dogma patrii: & hoc tibi esse propositum, si modò fieri posset, vel vi vel persuasione efficere, vt omnes attrahas ad eandem religionem. hoc autem de nobis nunquam tibi veniat in mentem, vt putes vel blanditijs vel minis vel alijs intentatis malis posse nobis persuadere, vt deficiamus à nobis semel confirmato dogmate & à confessione. Parati enim sumus omnia pati potius, quam à fide in Christum deficere. Non ignoro, inquit tyrannus, quòd cum vobis Christianis mors putetur esse quies, omne studium à vobis ad hoc ponatur, vt ijs fruamini, quorum spem concepistis: sed non licebit vobis citò consequi id, quòd desideratis. Nam cum prius vestras carnes paulatim consumpsero, acerbum vitæ finem vobis imponam. Cui sanctus: Et iam prius, inquit, à nobis audisti, & nunc id quoquè certò scias, quòd neque tuorum tormentorum, neque minarum nos vllam ducimus rationem. Nam qui in præcedentibus malis nobis manum præbuit adiutricem, ipse nunc quoquè nobis feret opem, & efficiet, vt non difficiliter feramus ea, quæ nobis intentabuntur. & si velis facere periculum nostræ in profundo senio fortitudinis, nihil obstat. Scies enim te frustrà laborare, & aggredi ea quæ sunt inutilia.**

Acepfirmas
horrendum
in modum
flagellatur.

Propter hæc ira repletus iudex, iubet afferri flagella ex corio crudo confecta, & subijci eorum oculis. Deindè dicit sanctis: **Iuro, inquit, per ipsum magnum deum & inclytam fortunam Saporis, nisi imperio eius obedieritis, his vestras carnes consumam, vestri nulla motus misericordia. Quòd si etiam contigerit, vt vos citius moriamini, dum flagris cædimini, at ego sic quoquè puniam vel mortuos: & membratim dissectos, projiciam auiibus & canibus. Sanctus autem dixit Acepfirmas: **Cum per rem creatam, & non per Deum iuraueris, & etiam per fortunam hominis, vereor nè non sit tibi curæ iusiurandum, & non serues ea, quæ sunt à te iurata. Si autem ea seruare omninò constituisti, eccè tibi nostra corpora: ijs vtire vt lubet, nulla, vt dicis, nostri motus misericordia, neque nobis quicquam parcens. Cum sic dixisset, iussit sceleratus iudex eum, extensis manibus, valde verberari in dorso & in pectore. Eò verò crudelitatis processerunt qui flagellabant, vt nihil omninò intermiserint, donèc carnes auulsæ ab ossibus, simul cum sanguine in terram defluerent. Præco autem clamabat: Pare Regis voluntati, & viue. Dei verò Pontifex, donèc erant ei vires, contrà clamabat: Ego Dei mei voluntatem, viribus ab eo acceptis, exequar: vestri autem Regis voluntatem ne summis quidem auribus accipio. Cum autem & vox ei interromperetur, & vires iam paulatim dissoluerentur, & mors iam iam adesset, oculis in cælum sublati, cum in Deum confessionem conseruare firmam & immobilem annuendo assuerasset, in ipsa rerum grauium & difficilium tolerantia, inuictam illam animam tradidit Deo agonotheta.****

Reddit spi-
ritum.

Adhuc autem iram spirantes acerbi illi tortores, in corpus iam mortuum seuebant instar coruorum. Deindè cum præcipitem impulissent, & in plateam tanquam profanum aliquid scelerati proiecissent, adhibent custodes, vt nè sepulturam quidem consequeretur ab vllò ex Christi amantibus, maximum merum dæmonum depellere contententes, qui re vera erant illorum cultores promptissimi. Tribus autem diebus postea occupatis custodibus propter aduentum filia regis Armeniorum, quæ vt esset obsec pacis, tunc data fuit regi Persarum, surripitur à Christianis reuerà thesaurus, qui nunquam consumitur.

Sanctorum
reliquie, the-
saurus inde-
ficiens.

Cum sic ergò B. Acepfirmas decimo Octobris eo modo, quo dictum est, finem vitæ accepisset, sanctissimus Ioseph post eum fuit introductus. Ad quem se propius admo- uens iudex profanus: **Vidisti, inquit, quam acerba morte amicus tuus fuit vita priuatus:**
& tu

& tu nunc quoque, nisi meis monitis parens, similibus subiectus supplicij, eandem quam ille, mortem subibis. Diuinus autem Dei sacerdos: Quod, inquit, prius dixi ei, cui iudicandi munus ante te obrigerat, hoc nunc quoque tibi dicam, quod nunquam creatori praeferam rem creatam: neque id, quod est conditum, adorabo, sed conditorem, quando fuero compos mentis. His dictis, Praefes correptus magno furore, iussit eum similiter extensum atque priorem, flagellari bouum neruis: & acclamare praefonem, eum fore saluum, si regis pareat voluntati. Ille autem, Vnus est Deus, exclamabat, & praeter ipsum nullus alius, in quo & viuimus & mouemur & sumus, cui etiam cultum offerimus rationalem, regia iussa parum curantes. Cum vero multas horas verberatus, ferè iam esset morte affectus, arbitrati eum esse mortuum, sustulerunt, & in forum proiecerunt. Deinde cum rescuissent aliquas spiritus reliquias adhuc in eo manere, includunt in carcere.

Post eum autem tertius fuit introductus sapiens Aeithalas. Cui Iudex: Vita, inquit, & morte propositis ante tuos oculos, gloriaque & ignominia, ne eligas deterius, relicto meliori: nec eandem in eas viam, quam ijs, qui praecesserunt, qui sua stultitia dignum vitae exitum acceperunt. Tu autem meum sequens consiliu, & maximos honores consequeris, & munera à rege accipies. Sin minus, cum tibi causa fueris suppliciorum innumerabilium, omnibus quoque incundissima luce per vim priuaberis. Diuinus autem Aeithalas: Me, inquit, puderet caeli & terrae, si cum mei amici, qui & premebantur senectute, & aetate procefferant, fortissimè decertauerint, ipse & vitae cupidus, & tormenta extimescens conspiceret, qui sum aetate vegetiore. Non per Christi mei mortem, ero vitæ hinc agenda cupidus. Non pro ijs, quæ videntur, bonis, non pro asperis rebus prodam pietatem. Propter hæc magna extitit ira Praefidis: & in sanctum illata sunt flagella. Ille autem ipsum sordidum canem vocauit & ignauum, & Quomodo, inquit, mens tua est infirma & imbecilla, ita etiam tormenta, quæ sunt infelicitium & abiectionum animarum terricula, non verò fortium virorum, quorum animi desiderio Christi sunt inflammati.

His Iudex obstupescens, qui erat mente captus: Quid hoc, dixit confessoribus, sibi vult, quod isti, qui dicuntur Christiani, vitam praesentem despicientes, mortem tantoperè sitiunt? Illi autem, Quoniam, aiunt, à patribus traditas attendentes doctrinas, credunt alium esse mundum, praesenti longè meliorem & admirabiliorem, propter quem vitam quoque praesentem despiciunt. Interim autem dum hæc dicerentur, & temporis prolixitate, & ab ijs, qui ipsum torquebant, vehementissima plagarum illatione, corporis quidem, quod multum decertauerat, dissoluebantur compages: carnes verò, quæ lacerabantur, cum ipso sanguine in terram defluabant. Cum eum autem iussisset parum relaxari Iudex, tanquam eius motus misericordia: Si vuleris, inquit, parere iussui Regis, sunt apud nos medici, qui plagis tuis cito medebuntur. Cui statim sanctus: Si solo verbo, inquit, posses meis mederi plagis, o tu, qui es mente & anima faucius, ne sic quidem tibi animum adhiberem, cum ea suadeas, quæ sunt planè stulta & remota ab intelligentia. Tentans dixi, inquit Iudex. Nam etiamsi tu velles parere iussui Regis, hoc tibi nihil prodesset, cum plagæ iam tibi mortem procurent. Quamobrem ego quidem efficiam, vt sis exemplo omnibus Christianis, ne tam securè magistratus afficiant contumelias. Sed si in alijs, inquit sanctissimus martyr, dixisti sapè aliena & falsa, nunc, etiamsi nolles, dixisti vera, & quod est omnino propediem euenturum. Me enim vera bonum posteris exemplum statues fortitudinis & animi magnitudinis, qui tanquam ad exemplar aliquod, ad nostram intuentes tolerantiam, facile ferent tua & tui similia tormenta.

His, quæ dicta sunt, fuit obstupescens Iudex: & accersito quodam ex ijs, qui apud eum multum poterant, qui dicebatur quidem Adefche, ortus autem erat ex ciuitate, quæ vocabatur Arbel: Hos, inquit, accipe, & duc ad tuam ciuitatem, Christianorum manibus obruendos lapidibus. Yolo enim tuam solertiam hoc mihi efficere. Propter quam causam nec eis quidem gladio volui mortem afferre. Cum eos ergo onerarijs iumentis tanquam inanimu aliquid imposuisset & alligasset, ille profectus est in patriam, quoniam non poterant insidere iumentis, cum essent eorum membra omnino dissoluta. Quamobrem humi iaciebantur in ijs locis, in quibus eos oportebat diuersari, tanquam mortua copora: & cum adducti essent in ciuitatem Arbel, eos accipit carcer obscurus & tenebrosus: in quo cum putrefactio carnum eis ex plagis orta esset, effluebat multa sanies: & sanctos grauissimi dolores inuadebant, & maxime, quod non

Iidem Ioseph caditur.

Caditur etiam Aeithalas, iudicis cruciamentum irridens.

Fortiter committit tyrannum blandientem.

Nota species aculeum sanè miserandum.

Itè dolores martyrum.

per-

Egregiū fa-
cinus piæ
mulieris.

permitteretur vlli ex Christianis ad eos accedere, & eorum vllam curam gerere. Quædam autem mulier pia & timens Dominum, quæ habitabat in finibus huius ciuitatis, in tempesta nocte venit ad carcerem: & multis pecunijs delinitis custodibus, effecit vt sanctos latenter acciperet, & domum suam, quæ non longè aberat, seruatorum suorum manibus portatos duceret. Deindè ijs productis, qui nec loqui quidem poterant, eis abstergit saniem: lenibus autem quibusdam medicamentis sedat eorum dolores, mundis alligat linteis, vnguentis vngit preciosis, & in omnibus ostendit, quàm esset pia & Christi amans, osculans quidem membra martyrum, & eis illachrymans: sanie autem, quæ ex eis distillabat, seipsam inungens.

Cùm vix tandè autem ad se rediisset Ioseph: Tua quidem, inquit, in nos misericordia & munificentia, ó sacrosancta mulier, Deo erit accepta & nobis, qui pro eo deceramus. Nos autem tam immodicè deslere, est multum remorum à vera & certa spe Christianorum & nostra fide. Cui honestissima mulier: Mihi quidem animus est gaudio repletus, consideranti, quòd Christus vobis tantam dederit fortitudinem, vt magno animo ferretis tantam dolorum acerbiter: magis autem latata essem, si vos viderem martyrio consummatos. Lachrymari verò est proprium humanæ naturæ, quæ mouetur misericordia eius, quod est sibi genere coniunctum. Sed non oportet te dolore affici, neque lachrymari propter nos, respondit diuinus Ioseph, cùm omninò scias, quòd quæ propter Christum suscipiuntur afflictiones, æternam concilient latitiam & regnum cælorum. Die autem illucescente, rursus latenter restituntur in carcerem.

Cùm sex autem menses præterissent, deponitur quidem à magistratu is, qui sanctos acceperat, vt lapidibus obruerentur: alius autè eo fauor, ei succedit, nomine Zeroti: cui etiam Rex imperauerat, vt compræhensi Christiani, Christianorum manibus obruti, interimerentur. Cùm ergò venisset ad ciuitatem, & ignis templum esset ingressus, vt ignem adoraret, ei dixerunt ignis adoratores: Sunt quidam hîc iam longo tempore Christiani in tuta inclusi custodia, qui priùs, vt nobis fuit significatum, grauissimis subiecti supplicij ac tormentis, non potuerunt induci, vt suam abnegarent religionem. Hæc cùm ipse audiisset, eos statim iubet sisti pro tribunali, & eis dicit: Cùm rex Sapores munitas quidem & validas euerterit ciuitates, & multas gentes oppugnatu difficiles redegerit in seruitutem: quomodò vos, qui estis quidem in eius potestate, eius autem terræ habetis vsum fructum, perindè ac qui ab eo defeceritis, eius iussa tantoperè despiciatis? Ad hæc Ioseph ille admirabilis: Si tyrannidem, inquit, & rebellionem aliquam mouissemus aduersus Regem vestrum, oporteret omninò ipsum illatis armis & coacto exercitu nos inuadere: aut alium certè aduersus nos mittere, qui esset & manu fortis, & rerum experientia præditus, & ad ducendum exercitum idoneus. Sed tantum abest, vt nos talia aggrediamur, vt non alium, sed te aduersus nos miserit, qui cum feminis potiùs, quæ degunt in thalamis, quàm eum viris pugnare studuerit. Nos enim nos ipsos tanquàm oues tradidimus ad occisionem, vt qui didicerimus esse subiecti omnibus potestatibus.

SS. Ioseph
& Acitha-
las sistuntur
corà iudice.

Iterum cru-
delissimè
cæditur S.
Ioseph.

O diaboli
fallaciam.

Esa. 64.
I. Cor. 2.

Dixit Præses: Me ad iram, vt videtur, prouocans, vt vitam tibi citiùs adimam, nos his insectaris contumelijs. Sed non assequeris id, quod desideras. Longo enim tempore & mora te protraham, & multis tormentis te paulatim consumam. Iubet ergò eum funibus vinctum à summis pedibus, suspendi capite: exiccatas autem boum neruis ei plagas infligi. Sic ergò venæ apertæ tormentorum violentiæ, tanquàm ex fonte præbebant fluxum sanguinis. Qui verò circumstitebat populus, Iudicem accusans immanitatis, ad misericordiam mouebatur & ad lachrymas, stupens sacrosancti senis tolerantia. Quidam autem ex Magis, qui circumstitebant, secretò accedentes ad martyrem, dicebant: Clàm nobiscum ingredi in nostri dei templum, si à multis aspici erubescis, & cùm sacrificaris, liberare à supplicijs. Ille autem: Discedite à me, clara voce dixit: Discedite, qui operamini iniquitatem: quoniam Dominus exaudiuit deprecationem meam. Deindè cùm tres horæ iam præterissent, iubet eum relaxatum à vinculis coram se sisti. Et quid, inquit, pares iussui Regis, & vitam morti præfers, an non? Respondit sanctus: Absit, vt ego vnquam eam vitam cupiam, in qua me Sol viderit sibi potiùs, quàm eius effectori, tribuentem adorationem. Quid autem, Est ne tibi, inquit, mors vitæ præponenda? Sanctus dixit: Certè. hæc enim mors mihi vitam æternam conciliat, & est nobis causa multorum bonorū, quæ nec possunt cerni oculis, nec audiri auribus, nec mente comprehendi. Ad hæc ille ironicè loquens, & veluti irridens martyris responsonè: Magnas

Magnas ergò, inquit, nobis debes agere gratias, si tam multa bona tibi conciliauimus. Omnino autem efficies, ut eorum quoque simus tecum participes, ut qui tibi fuerimus adiutores ad acquirendam talem beatitudinem. Sanctus autem: Nè ironicè, inquit, nobiscum agas, ó Iudex. Nam nos quidem & inimicos diligere, & ijs, qui nos odio habent, Matth. 5. benefacere, à diuino præcepto didicimus. Cæterum quandiu sumus uiui in vita presentis, Deum precamur, ut ab errore discedentes, discatis pietatem & veram religionem, ut vobis quoque sit pars & fors in futuro in Dei bonis, quæ dici nequeunt. Non est autem nobis datum vel à supplicio eripere, vel bona dare. hoc est enim in solius Dei positum potestate, qui habet etiam potestatem iudicandi viuos & mortuos.

Dixit Præses: Eiusmodi contentionibus missis in presentia, & ijs bonis, quæ à te somniantur, pare Regis imperio. Te enim talibus & tantis subiiciam supplicijs, ut per te alij quoque persuadeantur Christiani, ea, quæ tenent manibus, nequaquam commutare cum ijs, quæ spe apprehenderunt. Sanctus autem: Hoc, ut ipse quoque nôsti, maxime cupio, quam citissime transmitti ad æternas mansiones. Quod si mihi alios innumerabiles intuleris cruciatus, aut etiam post te alius, consummatus inueniar in Christi gratia. Habeo enim Deum me confirmantem, propter quem hæc pati constitui. Non ero autem, ut tu dicis, Christianis adhortatio ad negandam pietatem propter tua tormenta, sed incitamentum potius ad verum Dei cultum. Ipsi enim me videntes in tali senectute tuos vilipendere cruciatus, habebunt pulchrum exemplar fortitudinis, nec derit illis, quem imitentur. His auditis, Præses beati senis interrita constantia obstupefactus, iubet portatum ab aliquibus, quoniam ingredi non poterat, rursus includi in carcere.

Deindè adspiciens ad beatum Acithalam: Te ne quoque, inquit, inuasit idem stupor, & maximi luminaris recusas adorationem? Respondet præco veritatis: Viuit Dominus Iesus Christus, viui Dei filius, in quem speravi à iuuentute, quod immutabilem habeo cogitationem: nec mihi vllus persuaserit, ut Dei honorem tribuâ rebus ab ipso creatis. Postquam hæc audiuit ille superbus & barbarus, iubet sanctum alligari talis, & ligno appendi. Ille autem magna voce prædicabat se esse Christianum. Magis erat defessus flagris cadendo impius, quam sanctus aliquid loqueretur remissum & indignum ea, quæ pro Christo est ostendenda, fortitudine. Iubet ergò eum de ligno deponi, & eius loco induci Manichæum, qui coram martyre apertè suam abiuraret religionem. Iubens ergò torquere Manichæum, cogebat ad negandum. Ille autem primùm quidè resistebat, & aduersus plagas videbatur decertare. Cùm autem violentius verbera intentarent, qui flagellabant, & eum plagæ vehementer virgerent, victus à doloribus, statim inficiabatur: & Anathema Maneti & eius dogmatibus, exclamabat. Afferunt itaque ad eum formicam, iubentes interficere. Ille autem eam statim accepit & interfecit. Propter quod sanctus lætitia diffusus, & ob id, quod factum fuerat, ridens propemodum: Grauius passus, inquit, defecit adorator Manetis: & eadem fecisse est conuictus, ut qui deum suum interemerit. Ego autem me ipsum beatum existimo, ut Paulus, quod Christi virtute apertè corroboratus, qui dixit: Ego vici mundum: conseruo spiritum & animum inuictum.

Propter hæc ira repletus insanus iudex, spinosis mali Persicæ virgis iubet sanctum verberari. Plagæ autem sic eum confecerunt, ut propè esset * mutus, & nec sentiret quidem verbera, quæ infligebantur. Quamobrem cùm eum traxissent, tanquam iam mortuum, foràs eijciunt. Quidam autem ex Magis, cùm fortè illud corpus vidisset nudatum, & naturæ contemplatione motus esset misericordia, panno eum operit. Qui verò erant eiusdem, cuius ipse, religionis, cùm adspexissent, quod ab eo factum fuerat, criminantur eum apud Præsidem: qui eum acerbis statim cædit flagellis, & ab immiseri cordibus eam accipit mercedem misericordiæ. Beatum autem Acithalam adhuc spirantem tradunt in custodiam. Cùm verò accepisset iudex, maximum quendam Præsidem, nomine Saborium, in eius vicum aduenisse, qui appellabatur Macellaria, ei martyrum mandat examinationem. Ille autem non minus impius & sæuus, quam præcedentes, adspiciens ad sanctos: Vestram, inquit, reueritus canitiem, & vestræ misertus afflictionis, suadeo ut solem adoretis, & gustetis sanguinem sacrificiorum, ut à morte acerba liberati, omnibus iucundam vitam lucrifaciat. Sancti autem tanquam vno ore dixerunt: Carniuoris canibus mos est sanguinem gustare, non hominibus. Tibi verò potius conuenit ijs exatiari, qui es instar canis rabiosus, & latras, & efferaris in eum, qui te fecit.

Post-

Matth. 5.

Nullis minis frangitur Christi martyr.

Acithalas denuò flagellatur.

Manichæus hæreticus deficit in tormentis à suo Manete.

Iohan. 16.

* mortuus

Rursus cæ-
duntur san-
cti.

Postquam autem iussit sanctos flagris cædi, eorum misericordia moti, qui circumstant : Decoctione, dicebant, gustata loco sanguinis, seruemini, & liberemini ab ijs, que vobis imminet, supplicijs. Illi verò responderunt : Absit, vt vel gustu, vel villo alio modo inquinemus puritatem nostræ fidei, & hanc longævam senectutem dedecore afficiamus. Versutus autem ille Præses & admodum malus : At si ad vos, inquit, pura caro fuerit allata, ne eam quidem gustabitis ? Sancti dixerunt : Ex immundo quidnam mundum, & ex pollutis tuis manibus quidnam fuerit impollutum ? Omnibus ergò misis his tuis machinationibus, in nos velis citò proferre sententiam. Frustrà enim laboras ærem verberans, & per inscitiam eum pulsans, qui non potest domari. Cùm ergò communiter cum ijs, qui confidebant, consultassent, & tulissent sententiam, vt sancti Christianorum manibus obruerentur lapidibus, congregant Christianorū multitudinem : cum quibus comprehenderunt etiam admirabilem illam Isdandul : & cùm beatum Ioseph rursus exportassent, sistunt eum in Prætorio. Sanctus autem annuit Præsidi, vt ad se accedat propius, vt qui arcanum aliquid esset ab eo auditurus. Cùm is verò statim accessisset propius, martyr os implens saliva, execrandum illum vultum conspuit : & Non te pudet, inquit, ô impudentissime, tam immaniter & tam hostiliter in hanc communem insultare naturam, & corpus iam morte affectum, rursus producere ad examinationem ? Ille autem ab ijs quoque, qui confidebant, propter hanc nimiam crudelitatem probris affectus, & mirandum in modum irrisus, ad suam cathedram redit pudore affectus.

Vide S. Ioseph in impiū iudicem facinus.

Cùm autem sanctum paulò longiùs dimouissent, & manus ponè vinxissent, fossam ei fodiunt, & cum ad lumbos vsque demissum, infodiunt. Deindè comprehensos circumstant Christianos : & pulsantes, iubent eos virum inclytum appetere lapidibus. Cum quibus sacrosanctam quoque Isdandul, vt similia faceret, vrgentibus, dixit illa : Nihil vnquam à seculo tale fuit auditum, vt cogatur fœmina extendere manum aduersus viros sanctos, quomodo vos nunc facitis : qui aduersus inimicos quidem non decertatis, in nos autem arma tollitis, & patriam, quæ degit in pace, sanguine & cæde impletis. Illi verò obelisco longæ arundini alligato, eo sanctum pungere imperabant. Illa autem : Absit, inquit, vt ego id faciã. Nam ego id priùs lubenter cordi meo affixero, quam per ipsum sanctum corpus vel minimum attingam. Sic illa quidem virilem ostendens constantiam, conspecta est potentior, quam cogitarent paricidæ. Sanctum autem tam crebris lapidum niuibus obruerunt, vt cerneretur solum caput, reliquo corpore obruto lapidum congerie. Quod quidem caput cùm quidam ex impijs principibus vidisset adhuc moueri, iubet vni ex licitoribus, vt accepto lapide, quantum poterat manus capere, in id desuper immitteret. Quod quidem cùm factum esset, & pondere lapidis caput esset contritum, beatus Christo tradit preciosam animam. Atque venerandū quidem illud corpus, adhibitis custodibus, cõseruabatur tanquam thesaurus aliquis. Cùm tres autem dies præterissent, & iam aduenisset quartus, extitit magnus & terribilis tremotus. Deindè cùm sic apparerent fulgura, & maxima tonitrua cum eis erumperet, ignis è celo demissus, custodes quidem redigit in cinerem : lapidum verò congeriem educit tanquam puluerem, Deo omnibus reddente manifestum honorem in martyre : corpus autem non apparet, seu quòd Deus prohibisset, vt id transferretur ijs, quos ipse nouit, modis : seu quòd hominum manus id sustulissent.

S. Iosephi abit è vita.

Vtuo diuina in impios.

Item S. Acithalas.

Nora rem miram.

Venerandum autem Acithalam cùm in vicum, qui dicitur Patrias, abduxissent, efficiunt vt Christianorum manibus ipse quoque obruatur lapidibus. Cuius corpus monachi quidam ex ijs, qui illic habitabant, noctu aduenientes, inscientibus custodibus id auferunt, re vera furtum laudabile facientes, & rem luce dignam, non tenebris. Deindè cùm ei iusta fecissent, deponunt in quodam loco insigni. Quo autem in loco sanctum contigit interiri, facit Deus admirabiliter quiddam, dignum & sua potentia, & gloria martyris. Planta quædam myrti illic enata, efficitur omne genus morborum liberatio. Cùm quinque ergò annis per hanc plantam sic fierent miracula, qui gentium falsam tenebant religionem, inuidia moti, & non ferentes intueri hæc miracula ad confutandam falsam eorum religionem, plantam excidunt radicitus. Multi verò ex ijs, qui erant animo purgati, longo tempore videbant lucem in eo loco, & diuinas virtutes ascendentes, & gloriam emittentes ei, qui sanctos suos glorificat. Consummatus autem fuit Christi martyr Acithalas mense Iunio, eandem constantiam & fortitudinem, quam Ij, qui ante ipsum fuerunt consummati, ad mortem vsque ostendens, auxilio & gratia Christi veri Dei nostri : Quem decet gloria & honor, cum principio carente

rente eius patre, & sanctissimo & viuifico spiritu, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

Hucusquē omnia ex Metaphraſte: cui ſubiungemus ea, quę Sozomenus de Mille epiſcopo, quem hoc ipſo die, id eſt, 22. Aprilis habent Latina Martyrologia, in hiftoria ſua libro 2. cap. 13. annotauit, interprete Latino Ioanne Chriſtophorſono Anglo. Per id temporis, inquit, etiā Milles martyrio occubuit, qui primū apud Perſas militauerat: poſtea autē, relicta militia, vitę genus planē apoſtolicum excolere cępit. Fertur, illum, cū eſſet epiſcopus vrbs cuiuſdam in Perſide creatus, multos ſapenumero cruciatus perpeſſum eſſe, verbera etiā & diſtraſiones membrorum pertuliſſe. At cū neminem in ea ciuitate poſſet ad fidem Chriſtianam traducere, ægrē & iniquo animo ferentem, ciuitatem exēcratum eſſe, indeque deceſſiſſe. Non longō poſt tempore, cū primarij viri illius vrbs in regem peccāſſent, exercitum cum trecentis elephantis eō profectum, vrbs euerſiſſe, & velut agrum colentes, in ea ſementem feciſſe.

Millem verō peram ſolum, in qua ſacratum Euangeliorum librum habebat, ſecum geſtāntem, Hieroſolymam precatum ſe contuliſſe: indeque in Aegyptum ad viſendos monachos, qui ibi etatem debebant, conceſſiſſe. Quę autem, quamque admirabilia, & quā diuina facinora ab iſto Mille edita fuerint, teſtes ſunt Syri, qui eius reſ geſtas & vitam literis prodiderunt. Mihi certē ſatis viſum eſt, hęc de eo & de his, qui in Perſide, regnante Sapore, martyrium obiērun, haſtenū diſſeruiſſe. Nam tormenta illius inſiſta, aut quinam fuerint, ex quōve loco, aut quo genere cruciamentorum martyrio deſuncti ſint, aut quibus ſupplicij affecti, vix à quoquam percerferi poteſt: qui ppe cū tā varij cruciandi modi à Perſis tāto cum ſtudio ad crudelitatem inuenti fuerint. Verūm, ut ſummatim dicam, fertur, viros ac mulieres, quorum nomina recenſebantur, martyriū id temporis pertuliſſe ad numerum ſedecim millium: at multitudinem eorum, qui præter hos trucidati ſunt, ne numero quidem compræhendi poſſe: & propterea perdifficile viſum eſſe Perſis, Syris & incolis Edeſſæ, qui multū de hac re laborabant, illorum nomina percerferi.

De S. Mille epiſcopo, quem Latina Martyrologia Meliſſum vocant.

Innumeri martyres ſub Sapore rege Perſarum.

VITA SANCTI PATRIS NOSTRI THEODORI, SICEORVM ARCHIMANDRITAE, A GEORGIO presbytero, eius discipulo, eiusdemque mansionis præſecto conſcripta.

Eſt apud Simeonem Metaphraſtem.

Benedictus Deus & pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, qui 22. Aprilis ab antiquis temporibus ſeruos ſuos, tanquā ſtellas, accendit in terra, ut populum ſuū regerent, & quę ad virtutem pietatemque pertinent, edocerent: quos nūc etiā, tanquā lucidos Solis iuſtitia radiōs, ex dulciſſima ſanctarum ſcripturarum lectione veneramur: ut primū innocentia tyrum Abel, Enoch virtute præſtantem, iuſtum Abraham, Iſaac fideliffimum, & Chriſti figuram exprimentem, Iacob ſimplicem, caſtum Ioseph, Iob patientiffimum, Moſen legiſlatorem, ſupplicem Samuelem, Dauid manſuetiffimum, zelantem Eliam, Eliſam rerum mirabilium effectorem, Eſaiam eloquentiffimum, venerabilem Hieremiam, Ezechielem Cherubin deſcriptorem, Daniele ora leonum obſtruentem, tres pueros ignem extinguentes, Zachariam ſacerdotem, in omnibus Dei mandatis iuſtificationibusque ſine repræhenſione incedentem, Simeonem ſenem, & mundi lumen in vlnis ſuis geſtāntem, Iohannem Baptiſtam ſolitudo inſolam & prophetis antecellentem, duodecim chorū Apoſtolorum, in omni regione ac ciuitate fidem à Chriſto traditam diſſeminantium, martyrum cœtus, qui eam ſanguine ſuo edificauerunt, ſanctorum patrum Concilia, à quibus Apoſtolicę doctrinę dogmata ſunt confirmata, & alios complures, qui in veteri & nouo teſtamēto extiterunt, quorum in ſacris libris fit mentio, quosque ego propter multitudinem ſilentio præterui, magis in ſignes tantum vobis in medium proferens.

Omnes igitur Sanctos, qui certamina ſubiērun, & ediderunt miracula, Deus mundum.

A a a a d d

Sancti cur
à Deo mū-
do collati.

1. Cor. 2.

Egregia
Theodori
laus.

do largitus est, vt in singulis hominum ætatibus disseminati, tanquàm stellæ quædam, virtutum & certaminum & miraculorum splendore fulgerent, vt eorum doctrina omnes eruditi, & certaminibus roborati, miraculisque confirmati, impiorum infirmitatibus perniciem effugerent, & in Christi regnum & gloriam ingrederentur: vbi promissa ab ipso recondita sunt illa bona, quæ nec oculus vidit, nec auris audiuit: nec in cor hominis ascenderunt, quæ præparauit Deus diligentibus se. Sic & in hac ætate benignus ipse Deus noster, quasi splendidam quandam stellam, radios suos emittentem, beatum nobis Theodorum ostendit: qui fuit velut firma quædam columna, & diaboli artes patientia superauit: qui fugauit dæmones, ægrotantibus reddidit sanitatem, pater extitit pupillorum, nutritor pauperum, nudorum indumentum, tutus periclitantium portus, perfugium miserorum, peccatorum dux ad pœnitentiam, baculus inopum, consolator afflictorum, socius Apostolorum, sanctorum particeps, incola regni cælorum, templum Spiritus sancti: qui multos in cælum duxit, omnibus virtutibus excelluit, vberem habuit fontem, ex quo sanitates emanabant: qui ab ætatis initio ad Deum accessit, eiq; ad finem vsque vitæ gratus fuit, vereque Theodorus nomine & factis extitit. Quæ obrè oro vos, patres & fratres, vt dum vitam eius expono, benignas mihi aures vestras præbeatis. Præclara profectò sunt, & admodum vtilia, quæ pro viribus accuratè sum explicaturus. Incipiam enim ab ijs, quæ puer gessit: nam illa quoque sunt optime frugis plena. Vos igitur, qui ad audiendum accessistis, etiam atque etiam obsecro, vt meam imbecillitatem adspicientes, me studijs & precibus vestris adiuuetis, vt munificus & pater luminum Deus, peccatorum meorum oblitus, mihi indigno tantæ gratiæ & benignitatis & sapientiæ suæ tribuat, vt diuina & admirabilia huius sancti viri facta valeam enarrare.

Siceon op-
pidum.

Somnium
matris S.
Theodori.

Somnij in-
terpreta-
tio.

Aliud eius
somnia.

Literis dat
operam
Theodo-
rus puer.

In Galatarum regione est oppidum, quod Siceon appellatur, subiectum Anastasiopoli primi Ancyrensi principatûs. Distat autem Anastasiopoli duodecim passuum millibus. In huius oppidi medio est publica regij cursus via, in qua diuersorium erat, vbi puella formosissima, nomine Maria, commorabatur cum matre Elpidia, & sorore Despenia: quæ quidem ibi commorantes, quæstum faciebant. Eo tempore imperante piæ memoriæ Iustiniano, contigit, vt inter magistratus vir quidam, nomine Cosmas, in equestribus certaminibus clarus, ad partes illas iudex mitteretur. Qui cum in diuersorium illud venisset, perspecta Maria, amore illius captus est, & cum ea concubuit. Concepit mulier ex eo, & in quiete stellam vidit ingentem & claram, è cælo in vterum suum descendere: experrectaque ac timoris plena, ipsi Cosmæ visum narrauit. Qui: Serua te, inquit, mulier, si forte te Deus adspiciat, & tibi det fructum, Episcopatus forte dignum. Et egressus manè, lætus discessit. At mulier cum ad sanctum quendam senem in loco, sex millibus passuum distante, habitantem venisset, narrauit ei somnium, quod viderat. Qui: Magnus profectò vir, inquit, euadet puer, qui ex te nascetur, & plurimum valebit non apud homines, sed apud DEVM. Lucida enim stella regiam significat gloriam, vt iudicant sapientes viri, qui somnia interpretantur. Verùm hoc de te dicendum non est: sed splendida virtutum & gratiarum gloria, tibi per stellam abs te perspectam significatur, quam DEVS in tuum foetum infudit. Solet enim seruos suos, antequàm edantur in lucem, in vtero adhuc existentes sanctificare. Hoc cum adisset & Theodosius Anastasiopolis Episcopus, idem iudicauit.

Expleto igitur partûs tempore, Dei seruum peperit, & paucis post diebus, vt Christianorum mos est, tulerunt eum ad sanctam Orthodoxorum Ecclesiam: & à sacerdotibus baptizatus est in nomine sanctæ Trinitatis, & Theodorus appellatus est, vt ex nomine perspicuum fieret, cum Dei donum futurum. Cum autem sextum ageret ætatis annum, cupiebat mater eius, vt in regia ciuitate ad militiam educaretur. Itaque cum zonam illi auream, & vestes preciosas, & res alias necessarias parasset, de itinere cogitabat. Verùm qua nocte profectura erat, sanctus ei Dei martyr Georgius apparuit: & Quodnam, inquit, mulier de puero consilium cepisti? Nè frustra laborem suscipias, Rex enim, qui in cælis est, ipsum sibi requirit puerum. E somno mulier manè excitata, somnium suum cum lachrymis enarrauit: Appropinquat, inquit, mors filij mei: atque ita labore itineris superfedir. Et cum octo esset annorum puer, cum magistro literis imbuendum tradidit. Is cum Dei gratia maximè omnium esset ad discendum aptus, multum profecit in literarum sapientia: & ab omnibus diligebatur. In ijs autem, quæ agebat probabatur. Nam & cum pueris ludens, eos vincebat.

tebat. Iurare tamen, aut maledicere, aut aliud quicquam absurdum facere, nec sibi ipse, nec alij cuiquam permittebat. Quod si ex rebus ludicris lis aut pugna aliqua oriebatur, eam statim dirimebat.

Erat autem domi eius vir quidam pius, nomine Stephanus, qui cibos artificiosè conficiebat. Nam mulieres illæ postea, relicta vita meretricia, ad bonam frugem redierant, & piè castèque viuebant, multosque Principes & in dignitate constitutos hospitio suscipiebant, & honorem hunc Stephano, qui in arte illa peritus erat, acceptum referebant. At ille quicquid præmij vel à fœminis ipsis, vel ab hospitibus accipiebat, in Ecclesijs impendebat: & manè ac vesperi precationibus vacabat: & in sanctis Quadragesimæ diebus, cum omne cibarium genus mulieribus ministraret, ipse præter pauca panis frustula & aquam, eaque ad vesperam, nihil gustabat. Amabant hunc virum mulieres, & propter ipsius modestiam & humanitatem colebant vt patrem. Puer autem videns eum ita continentem, diuino amore inflammatus, vitam eius cœpit imitari. Sic enim iubet Apostolus: Mementote præpositorum vestrorum, qui vobis locuti sunt verbum Dei: quorum intuentes exitum conuersationis, imitami fidem. Optimum est enim gratia stabilire cor, non scis, quæ non profuerunt ambulanti in eis. Esca enim non commendat nos Deo.

Hunc animi eius zelum ignorantes mater & aliæ mulieres, cum è ludo literario domum hora prandij rediret, cogebant eum vt secum ederet. At ille amplius hora prandij non reuertebatur, sed ad vesperam vsque ieiunus in ludo literario manebat: Et vesperi, cum esset domi suæ, ad Ecclesias cum viro pio Stephano se conferebat: & precationibus incumbens, Christi corpus & sanguinem percipiebat. Atque ita domum reuertens, nihil aliud, nisi iam dicta panis frustula & aquam, sumebat. Cumque multum & à fœminis, & à Stephano moneretur, vt ederet, monitis eorum noluit acquiescere. Oravit autem mater magistrum ipsius, vt hora prandij puerum dimitteret: volebat enim illi persuadere, vt exiguum saltem leguminum cibum sumeret, quoniam propter inedia, & quia tardiùs vescebatur, nimium gracilis euadebat. Magister igitur, intellecta matris voluntate, dimisit eum cum reliquis pueris. Ipse verò, quasi canonicum illud Dauidis exaudiret: In Domino confido, quare dicitis animæ meæ: Transmigre in montem sicut passer? cum è scholis discederet, in asperum montem vicinum se conferebat, vbi sancti martyris Georgij templum erat. Perspicuè verò ab ipso sancto, tanquam ab aliquo adolescente, eò ducebatur: & in oratorium ingressus, diuinarum scripturarum lectioni vacabat. Post meridiem autem ad scholas reuertebatur. Et adueniente vespera, domum petebat: matrique interroganti, cur hora prandij ad se non venisset, ipse se excusans respondebat, coactum esse in scholis manere, quoniam quæ oportebat, non didicisset, & quia languenti stomacho ita fuisset, vt nulla eundi cupiditate teneretur. Itaque mater rursus magistrum monuit, vt filium cum cæteris pueris dimitteret. Ille verò respondit, se id semper fecisse, ex quo primùm ab eâ fuisset monitus.

Cum autem accepisset, eum ad sancti martyris Georgij ecclesiam sese conferre, misit quosdam è seruis suis, qui eum inde abstraherent. Illi puerum ad matrem adduxerunt, quæ comminata est illi atque præcepit, vt rectà ad se è scholis rediret. At ipse pristinam consuetudinem seruauit, à qua mater eum nec admonitionibus, nec minis, nec verberibus potuit auocare, nec initam ab eo abstinentiæ rationem interrumpere. Cum autem decimum ætatis annum impleret, quodam morbi genere, quod regionem illam inuaserat, ipse quoque correptus est, adeò vt in vitæ discrimine vereretur. Tulerunt igitur eum in templum sancti Iohannis Baptistæ, quod non longè aberat, & ad altaris introitum collocarunt. Suprà autem in ipso Crucis receptaculo erat imago Domini nostri IESV CHRISTI, ex qua duæ super ipsum morbo laborantem roris stillæ deciderunt: statimque Dei gratia subleuatus conualuit, & redijt domum.

Cum autem inter matrem & reliquas mulieres dormiret, accedens Christi martyr Georgius, puerum, illis profundissimo interim somno oppressis, excitauit, primum quidem sub Stephani specie, deindè sub propria persona: Surge, inquit, puer Theodore, illuxit aurora: ad precandum in sancti Georgij oratorium ingrediamur. Surgentem autem cum lætitia & alacritate, cum essent adhuc tenebræ, domo deduxit ad sanctum oratorium. Ac multis quidem in via dæmonum dolis terrebatur. Improbè enim illi, ac veritatis inimici sub luporum aliarumque ferarum forma puerum terri-

Aaaa 2 tantes, & fiam.

Eius ad-
huc pueri
ieiunia.

Psal. 10.

Prandendi
tempore,
in orato-
rio vacat
lectioni sa-
cræ.

Mirum è
ius ieiunã-
di studiũ.

Imago
Christi.
Nota mi-
raculum.

Dæmones
terrent eũ-
tem puerũ
ad eccle-
siam.

tantes, & vndiquè eum inuadentes, vt deuoraturi, à bono proposito abducere cōtabatur. Verùm Christi martyr illum educto gladio defendebat, vt ab ipsis feris lædi non posset, alacriusq; deinceps reuerteretur. Hoc autem cum puer quotidie frequeraret, mater & reliquæ foeminae, quæ cum illa erant, cum in lecto manè non cererent, suspicatae sunt illum in templo pernoctare. Et mirabantur, quomodo in medio ipsarum dormiens, repente posset, nemine sentiente, surgere. Metuentes igitur, nè à feris deuoraretur, (Lupus enim tunc illac vagabatur, qui pueros deuorabat) ipsum territabant, nè ad oratorium iret, præsertim ante Solis exortum, propterea quod locus ille defertus & periculosus esset. Quarum ipse consilij non acquiescens, præfinita hora à martyre excitatus, ad oraculum se contulit. Mulieres verò diluculo puerum non inuenientes, ira commotæ, capillis eum indè abstraxerunt. Mater autem verberatum filium ad lectuli spondam alligauit, nec cibum illi dedit. Verùm nocte illa sanctus Dei martyr Georgius gladio accinctus foeminis apparuit, strictoque gladio, irruit aduersum illas minabundus, & : Abscindam, inquit, vobis capita, quia puerum cæditis, & ad me ire prohibetis. Iurantibus autem illis, se id amplius non effecturas, remisit minas, atque discessit.

Nota visionem.

E somno igitur excitatæ, soluerunt puerum, blandis eum verbis orantes, nè sibi succenseret, quod vapulasset : & ex ipso quasi erant, cuius fretus auxilio, sic ante lucem prodiret. Quibus ille : Primum, inquit, cum Stephano egrediebar : nunc autem formosissimo ac venustissimo iuvene comite egredior. Et ipsæ agnouerunt eum esse martyrem Georgium, quem in quiete conspexerant, cuius præsidio munitum puerum amplius non prohibuerunt, dicentes : Dei voluntas fiat. Habebat & sororem paruulam, nomine Blattam, quæ magno ipsum amore complectebatur, & adiuebat ad opus Dei, & cum ipso ad oratorium sæpè interdum veniebat, studebatque laborem ipsius subleuare. Quodam die, cum iam multum in literis profecisset, in sancti martyris Gemelli templum, domui suæ propinquum, ingressus, in eo noctem transegit, viditque se quodammodo apud Regem ad stare, cum magna interesset militum copia, & mulier adesset purpura ornata. Audiuit autem ipsum Regem ita se alloquentem : Strenuè pugna, Theodore, vt perfectam in caelesti militia mercedem accipias. Ego insuper in terra quoque te coram hominibus gloriosum & illustrem reddam. His auditis, somno solutus est, & cum duodecim esset annorum, propter Christi Regis, quem viderat, adhortationem incitatus, cepit ad præstantiora salutisque coniunctiora contendere, seque in vna domus suæ cellula continere ab Epiphania vsque ad ramos oliuarum. Et duabus Quadragesimæ hebdomadibus, prima nimirum & media, neminem prorsus alloquebatur, sed soli Deo vacabat. Abstinencia autem pristina utebatur.

Eius soror Blattam.

Viso S. Theodori.

Vide pueri solitudinē & silentiū

Cæterum cum veritatis hostis diabolus cerneret eum spiritalia & præclara contra se arma possidere, vt eum perderet, cogitabat. Quodam igitur die Gerontij discipuli ipsius personam induit, & super asperam quandam rupem, quæ Tzidrama vocatur, eum adducit : & cum in locum excelsum conscendisset, Saluatoris illi tentationem obijciens : Si vis, inquit, optime Theodore, virtutis tuæ specimen dare, deorsum desili. At ille loci altitudinem intuitus, respondit : Loci me terret altitudo. Atque, diabolus inquit, tu solus inter omnes pueros me fortior iam eras, vincebasque me : nunc autem hoc ego non metuo, sed me deorsum proijciam. Caue, respondit Theodorus, nè id facias, nè præceps labaris, & pereas. Illo autem confirmante, se id sine periculo facturum : Si tu, inquit Theodorus, id feceris, ego item faciam. Stans igitur diabolus super petram, desiliit : & rectus ad Theodorum clamauit : Ecce, inquit, ego saltaui : si vales, & tu idem effice, vt videam, vtrum hac item in re, quemadmodum in cæteris, sis generosus. Puer autem saltus magnitudine territus, considerabat Gerontium nunquam antea tam audacem fuisse. Præstò interim fuit Christi martyr Georgius, apprehensaque pueri manu, illinc eum abduxit : Veni, inquit, sequere me, & nè audias tentatorem illum, qui animam tuam quærit : neque enim Gerontius est, sed nostri generis inimicus. Atque sanctus martyr in oratorio suo puerum constituit.

S. Georgius eum liberat.

In quo ille dum moraretur, mater eius & auia quodam die multis eum blanditijs cohortabantur, vt domum suam reuerteretur, dicentes, se multos præclaros amicos expectare. Sed puer ea scripturæ verba non ignorans : Amicitia huius mundi inimica est apud Deum : Et, Qui vult huius mundi amicus esse, inimicus DEI constituitur.

stituitur: Non enim potest quisquam Deo amicus esse, & Mammona: noluit illis obsequi, vt inde discederet: sed mundi diuitias spernens, easque abijcere cupiens, zonam sibi & torquem atque armillas adimens, ea proiecit in conspectu ipsarum: Scio, inquit, vt vereri, ne hæc amittam, & idcirco me obseruatis. Accipite igitur, ac discedite. Ego enim hinc non recedam. Quibus illa sumptis, cum eum flectere non possent, abiierunt. Totus enim animo defixus erat in Domino, cuius imitator, & eius vestigia sequens, parentes fugiebat: & ad Deum accurrens, diuitias & domos relinquebat, vt centuplum acciperet, & vitam æternam possideret: quemadmodum, qui hæc promisit, Dominus ait: Qui vult, inquit, venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam, & sequatur me. Recte enim puer iustissimus corpus suum abnegauit, & animam tanquam aduersarium affligens ac subigens, crucem in fronte gestabat. Atque vt Petrus, & Iacobus, & Iohannes, & reliqui Apostoli, relictis omnibus rebus, secuti sunt Iesum: sic & puer hic, scripturarum testimonijs fidem habens, eas implere studebat.

Volens igitur Dauidem in canticis imitari, cepit Psalterium ediscere. Magno autem cum labore vsque ad sextumdecimum psalmum edidicit: sed decimumseptimum nullo modo percipere poterat. Quamobrè cum in oratorio propinquo sancti Christophori meditando commoraretur, & non posset ediscere, humi prostratus, Dominum obsecrabat, vt se ad psalmos facillè memoriæ commendandos idoneum redderet. Clemens autem Deus, qui dixit: Petite, & dabitur vobis: id illi concessit, quod flagitabat. Cum enim surrexisset, & Saluatoris imagini supplicaret, dulcedinem melle suauiore sensit in ore suo: & Dei munus agnoscens, dulcedinemque degustans, & Christo gratias agens, deinceps facillè & commodè paucis diebus totum Psalterium memoriæ commendauit. Atque ita omnes Ecclesias frequentabat, psalmis & hymnis & canticis spiritualibus canens, & laudans Dominum. Et vbicunque sanctorum memoria celebrabatur, eò se promptè conferebat. Vnde in peruigilio sancti martyris Euretii Iopolim, quod oppidum quindecim passuum millibus distabat, hora cœnæ profectus ieiunus, cum & precationibus incubuisset, & diuina Christi mysteria percipisset, cursu circa mediam noctem redijt, necessariaque comedit. Sic enim erat in cursu velox, vt facta sponse, tribus passuum millibus cum equis currendo certaret, & vinceret.

Iam cum ex Prouerbijs didicisset: Vbi audièris esse virum prudentem, vigilia ad eum: Cum sancto enim sanctus eris, & cum electo electus eris: maximo Dei seruorum desiderio tenebatur. Et vbi audiebat esse virum iustum, cum inuisebat, vt institutam ipsius vitæ rationem disceret. Et apiculæ instar, virtutum eius flores legens, tanquam viaticum quoddam domum reportabat. Erat igitur sanctus quidam pater, nomine Glycerius, in loco, qui Trapezas appellatur, decem passuum millibus distante: ad quem Theodorus accessit, vt ab eò benediceretur, atque vt, quemadmodum Eliseus ab Elia benedictus, duplicem spiritus gratiam accepit: sic & ipse per eius benedictionem maioribus virtutibus & gratijs dignus efficeretur. Nam patris benedictio domum & filiorum labores confirmat. Hunc vir sanctus cum adspexisset, & florentem in ipso virtutem diuinitus agnosceret, hilari eum vultu suscepit, & subridens: Amas, inquit, filii, monachorum habitum? Et vehementer eum amò, mihi crede, pater, respondit, cupioque dignus illo fieri. Et cum ibi magna esset siccitas, egressi ambo sub dio, constiterunt ante concham illic sitam prope templum sancti Iohannis Baptistæ. Et beatus ad puerum: Flectamus, inquit, genua, fili, & oremus Dominum, vt pro clementia sua pluuiam in terram demittat: ex quo intelligemus, vtrum simus in numero iustorum. Precantibus illis, contractum est nubibus cælum: & cum à precatione surrexissent, magnam pluuiæ copiam Deus emisit in terram. Qua Domini benignitate lætatus est senex: & puero subridens: Posthæc, inquit, quicquid proposceris Dominum, largietur tibi. Imple igitur id, quod cupis, & Dominus Deus erit tecum, vt corporis ætate simul & virtutibus crescas. Cum igitur puer à sene benedictionem accepisset, & eum salutasset, domum suam reuersus est.

Sed quartumdecimum iam agens ætatis annum, decreuit omninò domui suæ renunciare, & in oratorio viuere. Qua quidem re cum mulieribus constituta, se contulit in oratorium, & in eo commorabatur. Verùm mater eius, cæteraque mulieres cum beatam eius institutæ vitæ rationem ignorarent, à qua ille, quauis puer adhuc esset, nullo modo recedebat, ei panes puros, & varias volucrum carnes, tum elixas, tum

affas afferbant. Quæ ipse quidem omnia suscipiebat, nè piùm ipsarum animùm videretur aspernari, & quia ieiunium eius erat in abscondito, eis tamen non vescebatur: sed illis discedentibus, exibat ex oratorio, & omnia super petram collocabat: & rursùm ingrediebatur. Veniebant autem aues & feræ, atque etiam homines iter facientes, & comedebant. Cibus verò pueri ex ijs, quæ in oratorio offerebantur, constabat: Quòd si nihil offerretur, panis illi solus erat satis.

Stat diu-
tissimè in
aqua geli-
da.

Cùm autem audisset locum quendam, indè octo passuum millibus distantem, qui dicitur Area, sic à Diana & multis dæmonibus, qui illic habitabant, occupari, vt nemo illuc, præsertim in meridie, sine certo mortis periculo posset accedere: ipse Iulij Augustique diebus, posteaquàm horæ terræ preces absoluerat, ad eum locum celeriter contendeat, & toto meridie illic morabatur, vbi Dianæ domicilium esse dicebant. Sed cùm auxilio Dei nihil aduersi reperiret, ad oratorium redibat: vbi sub altaris gradu specum sibi defodit. Ea verò nocte, qua Christi ortus celebratur, cùm ad eum clerici quidam & laici conuenissent, cum illis ab oratorio ad flumen transeundum descendit. Ipse autem solus in aquam ingressus, tandiù in ea stetit, quoad omnis Prophetica, & Apostolica, & Evangelica lectio cum toto sacrificio fuit absoluta. Post autem vix poterat pedes extrahere: sic erant cum luto, glacieque compacti. Atque ita psalmos concinens, ad oratorium redijt: & cùm dies aduenisset, celebritatem peregit, & in specum descendit, ibique ad Ramos vsque Palmarum conqueiuit. Quamobrem omnes, qui hæc conspiciant & videbant, sublatis in cælum manibus, dicebant: Confitemur tibi pater, Domine cæli & terræ, quia abscondisti hæc à sapientibus, & reuelasti ea huic paruulo: quoniam sic fuit placitum ante te.

Vide mirā
pueri abli-
uentiæ, &
asperam vi-
ctus ratio-
nem.

Iam auia eius Elpidia vehementer eum commiserabatur: magis enim illum, quàm ambas filias suas diligebat. Itaque veniens ad oratorium, ei, dum quietem silentiumque seruaret, cibum ministrabat, fructus nimirum, aut olera, idque sabbato, & die Domini. Nam reliquis diebus nihil omninò gustabat. Hæc autem Anastasiopolis episcopus Theodosius cùm audiisset, valde gaudebat, eumque apud omnes laudabat, dicens illum Dei instinctu commotum ea facere. Quodam autem die honestatis inimicus diabolus fecit, vt ex frigore in morbum incideret, & moueri non posset. Verùm ei dormienti sanctus Christi martyr Georgius adstitit: & dixit ei: Quis causa fuit, fili, vt in morbum incideres? At ille considerans immundum coram se stantem dæmonem: Iste, inquit, impurus ac detestandus me in morbum coniecit. Martyr verò vehementer dæmonem torquens, in fugam conuertit: & apprehensa Theodori manu: Surge, inquit, & conualece. Neque enim ampliùs execrandus iste dæmon apparbit in còspectu tuo. Statim igitur puer excitatus surrexit sanus.

Luc. 9.

Sed Deus clemens, qui suis sanctis Apostolis potestatem dedit, vt dæmones eijcerent, & morbos curarent: dedit & illi gratiam aduersus dæmones, vt eos ab hominibus expelleret, & ægrotantibus mederetur. Nam post sanctam Paschæ celebritatem quidam homo tulit ad eum quodam die filium vnicum, à spiritu immundo vexatum: & fide ductus, orabat sanctum puerum Theodorum, vt filiolum suum curaret. Verùm ipse nesciebat, quid ei faceret: sed excusabat se, quòd esset iuuenis. Pater autem illius vexati lachrymans, dedit illi flagellum, & dixit: Hoc accipe, Domine mi serue Dei, & minans filio meo, percutere illum, dicens: Exi, exi, spiritus immunde, ab hoc puero in nomine Domini mei. Fecit, vt erat edoctus, sanctus Theodorus: & turbatus dæmon cepit eum irridere, & tanquam insanum prædicare: & si quid ab illo audiebat, idem ille resonabat: & bidui spatio nihil ille respondit. Tertio autem die idem puero fecit Christi puer Theodorus. Tunc dæmon rursus commotus, cepit vociferari: Exeo, puer, exeo, nec ampliùs resisto, Da mihi horam. Illo autem ad altare ascendente, dæmon clamauit ad hunc modum: O magna vis Nazaræi, hæc aduersum nos excitantis. Ex quo enim in terram descendit, homines in nos armauit. Er nunc scorti filio concessit eijciendi nos potestatem. Heu mihi misero, à quo puero expellor? Neque enim gratiã illi è cælo demissam ferre possum. Magna naturæ nostræ ab hoc meretricis filio calamitas imminet. Multos enim è nostro grege ex hominibus extrudet. Doleo autem, quòd hic in me exercet imperium: nec audeo redire ad patrem meum diabolum, cùm à tali puerulo sim expulsus. Nam si id mihi à sene aliquo contigisset, haud ita magnum dedecus arbitrarer. Execranda dies, in qua genitus es. Hæc illo dicente, sumens puer Dei Theodorus ex lucernæ oleo, vexati caput vnxit, & signo Crucis adhibito, inceptuit eum, dicens: Exi iam, spiritus impurissime, & noli ampliùs nugari. Et vociferans dæmon pro-

proiecit puerum ante pedes eius, & exiit ab eo. Iacebat autem tanquam mortuus. Ex quo turbatus puer, defunctum illum existimabat. Sed dixit ei pater illius: Manum illi porrige, atq; iacentem excita. Quo facto, statim in se rediens puer ille surrexit. Itaque Dei gratia sanum reddidit patri. Res autem vulgata fuit per totam illam regionem. Quamobrem omnes Deum collaudabant, qui intellectum dat paruulis & gratiam.

Expellit
demonem
oleo &
Crucis si-
gno.

Christi igitur præcursores & Baptistam Iohannem in hoc item imitatus est, manens in solitudine, quoad populo demonstraretur: & illa Apostoli Pauli verba in se expressit: Sancti omnes per fidem vicerunt regna, operati sunt iustitiam, adepti sunt repromissiones abiecti, afflicti, vexati, in solitudinibus errantes, in speluncis & in cauernis terræ. His salutaribus scripturis incumbens, non auditor earum tantum, sed effector extitit, adiuuante Christo, qui bonum eligentibus semper fauet. Superiorem igitur montis partem ascendit, & petram inuitus ad se tegendum idoneam, suffodiens sibi speluncam amplam fecit: obstructoque aditu, in ea latitabat. Tunc autem accidit, ut milites illac iter facerent. Quarè cum à propinquis puerum in oratorio, tum alibi perquisitus non inueniretur, suspicabantur, eum à militibus ablatum esse, commoueruntque principem, ut milites comprehendendos curaret, quò puerum restituerent. Verùm cum nec sic inuentus esset, à feris deuoratum fuisse iudicauerunt. Et luxit eum diu mater cum reliquis sceminis & propinquis, vti iam mortuum. Duos in ea spelunca Christi puer Theodorus annos transegit. Et clericus quidam religiosus Diaconus solus rem nouerat, qui & proprium illi vestimentum asperum dedit, (nam antea à lineis vestibus induebatur) & paululum cibi ex oleribus, & aquæ pusillum (sic enim inter ipsos conuenerat) subministrabat. Promiserat autem eum se nemini indicaturum.

Luc. 1.
Heb. 11.

Latitauit
spelunca
biennio.

Cibus eius.

Matth. 5.

Tandem
innocens
vbi nã sit.

Initiatus
sacris.

1. Tim. 3.

Cæterum videns bonus Deus, qui seruorum suorum curam gerit, labores ipsius, ut verum esse ostenderet, quod dixerat: Non potest ciuitas abscondi supra montem posita: neque accendunt lucernam, & ponunt eam sub modio, sed super candelabrum, ut luceat omnibus qui in domo sunt: omnibus eum patefecit. Cum enim propinquæ ipsius mulieres animaduertissent pium Diaconum super montem frequentius ascendere, suspicata id, quod erat, eum domi suæ iureiurando obrestata sunt, ut quicquid de puero sciret, sibi significaret. Ille verò tum iureiurando coactus, tum aspero pueri vitæ instituto commotus, & metuens, nè moreretur, rem aperit: & locum, vbi morabatur, indicat. Tunc latitia plenæ accedentes, reperiunt illum propè mortuum, & ad sancti Georgij oratorium deducunt. Qui aère conspecto, sine voce diu mansit. Caput autem eius fordibus foetebat, & pediculis abundabat, & ossa illius erant nuda, & coma vincta, nec ad eum quisquam præ foetore vermibusque scatentibus poterat appropinquare. Et ad spectus eius erat tanquam mortui. Quamobrem nouus quidam Iob esse propter eiusmodi calamitatem putabatur. Plorabat mater eius, & auia, & reliquæ mulieres. Et cum esset paulisper recreatus, volebant ut domum suam descenderet, & corpus curaret. Quibus ipse noluit assentiri.

Cum autem hæc religiosissimus Anastasiopolis Episcopus Theodosius accepisset, statim ad eum in oratorium accessit, & conspecto capitis eius vlcere, contremuit: & cum illum salutasset, Lectorem declarauit. Magno autem labore sordes eius abluerunt: & pannis lineis vlcera eius abstergentes, capitis comam totoderunt. Postmodum verò Subdiaconum, Diaconum, & Presbyterum instituit: Ecce, inquit, Dei munere omnes cleri ordines consecutus es, ut diuina possis mysteria peragere, ad eorum, qui accedunt, adificationem. Dominus Deus benignus munerum suorum elargitor dignum te faciat, qui & episcopi munere fungaris, & gregem ipsius rectè gubernes & regas. Hæc enim quatuor gratiarum munera adeptus, & habitum etiam monasticum accepturus, huius tantum vnus expertus videris esse: quod tibi Dominus post virtutum tuarum augmentum elargietur. Cresce igitur fide atque virtutibus, & ora pro me. Et cum ei benedixisset, & eum salutasset, redijt in ciuitatem suam. Tunc Christi seruus Theodorus duodeuiginti annos impleuerat. Quapropter multi episcopum incusabant, quòd eum ante legitimam ætatem ad Presbyterij dignitatem pronexisset. Sed religiosissimus episcopus Theodosius respondebat, se non ignorare, Canones non permittere, ut quisquam ante legitimum ætatis tempus, & sine testimonio presbyter instituatur, cum Apostolus sic ad Timotheum scribat: Non neophytum, nè superbia elatus, in iudicium incidat & laqueos diaboli. Sed quemadmodum ipse Paulus Timotheum ætate iuuenem, episcopum consti-

tuit: sic & ego (aiebat) in nomine Domini hunc, propter eius probitatem, Presbyterum institui. Significauit enim mihi Deus, cum esse dignum hoc munere. Et profecto hic iuuenis est à Deo. Quare ne teneram eius aetatem, sed animi nobilitatem, attendite. Quemadmodum & de Dauide Samueli dictum est Non enim sapientes sunt, aetate prouecti, nec senes iudicium norunt, vt Elius in Iob declarat: sed Dei spiritus est in mortalibus, & Omnipotentis spiritus adolentes erudit atque adiuuat, & piam ac rectam viuendi rationem præcipit. His verbis episcopi omnes assenserunt. Nouis autem Christi miles Theodorus proficiebat sapientia & prudentia spiritali: & gratia Dei erat cum illo.

Hæc pueritiæ Theodori instituta ego indignus illius seruus & discipulus Georgius ab eis accepi, qui æquales ipsius, ac condiscipuli cum eo vixerant, & oculis suis ea perspexerant. Plurima etiam ab ipso pio & sancto viro audiui, cum ea ipse de se modestè narraret, vt nos ad æmulationem incenderet. Post obitum autem illius ea conscripsi, vt pueri & adolentes Angelicam eius vitam, & ab omni crimine remotam imitarentur, & digni euaderent regno cælorum, per gratiam Christi Dei nostri, cum quo Patri gloria simul cum sancto spiritu in sæcula seculorum, Amen.

Dominus Iesus Christus verus Deus noster, qui est iustitiæ sol, lumen ineffabile, perennis fons immortalitatis, vita sempiterna, salus animarum nostrarum, & sapientiæ largitor, det etiam mihi peccatori Georgio seruo vestro tantum virium, & ad dicendum facultatis, vt onus susceptum perferre valeam: & vobis eum amantibus sic animos ad audiendum inflammet, vt præclaram & admirabilem sancti, magnique patris nostri Theodori vitam, ad finem vsque libenter audiat. Iam enim aggrediar ea, quæ pertinent ad eius adolentiam, præcationibus vestris confisus apud Dominum Deum, qui dux eius adiutorque fuit.

Sanctissimus igitur Dei seruus Theodorus, duodeuiginti annorum cum esset, ita Saluatore nostro Deo volente: ad Presbyterij gradum prouectus, diuinæ philosophiæ vacabat, vt se viro prudenti similem declararet, & ex laudabili consilio Domini, relicta patria, domo super arena exædificata, & quæ in illa erant, terrenis rebus, decreuit in eam nullo amplius modo reuerti: seque totum Domino in cordis veritate & fidei plenitudine consecrauit: fundauitque sibi domum super firmam petram, siue animo, siue etiam sensu velis intelligere. Erat enim locus arduus & venerandus, in quo sancti & gloriosi martyris Georgij oratorium construxit, vt facile alienorum ventorum, & futurarum procellarum, instar aquarum insurgentium, impetus, tum fide in Christum confirmata, tum ipsius sancti Martyris auxilio fultus, euicaret atque propelleret. In omnibus diuinis scripturis, vitam nobis æternam propinantibus, versabatur: & sanctum Euangelium semper animo voluens, valde mouebatur, præsertim dum considerabat, quomodo Dominus & Saluator noster Iesus Christus è cælis descendisset, quomodo induisset hominem, quomodo cum hominibus versatus esset, sibi que Hierusalem elegisset, in qua cruciatuum ferret acerbiter, ageretur in crucem, sepeliretur & resurgeret. Hæc ille admirans, & terra sublimiora suspiciens, incensus est cupiditate visendi & adorandi loca illa sanctissima, vbi Christi pedes stetit cum & Zacharias propheta gentem & tribum omnem exeretur, quæ non adeat & adoret ea.

Cum igitur ad eum venisset mater eius cum sorore, & ambarum parente, communicato cum illis consilio, & inuento ex prouidentia Dei itineris duce, iter suscepit: & præ animi desiderio laborem itineris non sentiebat. Peruenit tandem ad optatam sanctorum locorum ciuitatem Hierusalem, & Crucem salutiferam, sanctamque Resurrectionem, & alium Præsep, atque gloriosam Ascensionem, & reliqua omnia salutaria mortis & conuersationis magni Dei & Saluatoris nostri Iesu Christi monumenta adorauit: inuisitque cuncta monasteria, & omnes passim in cellis inclusos patres, eos quoque, qui interiorum solitudinem incolebant: & ab illis benedictionem accipiens, præstantiorum vitæ rationem & instituta perdiscebat. Sed cum ad Iordanem, in quo Saluator & Deus noster baptizatus est, descendisset, ingressus est in propinquum Domine nostræ Dei genitricis templum, quod Chuzoba vocatur: cumque ibi precatus esset, & Archimandritam, & qui cum illo erant, patres consalutasset, habitum ab eis monasticum atque Euangelicum flagitauit. Archimandrita verò cum sciret diuinitus, quis esset, nulla interiecta mora, habitum illi concessit, & simul cum reliquis patribus

Raro exemplo, nec temerè imitando fuit presbyter annos natus 19.

Zach. 14.

It Hierosolymam.

Accipit habitum monasticum.

DE S. THEODORO ARCHIMANDRITA.

837

patribus Deum obsecrauit, vt coram ipso, & coram hominibus probaretur.

Expleta celebritatis eius lætitia, omnibusque consalutatis, & accepta ab illis benedictione, è monasterio in Galatiam ad patriam suam reuersus est, repetijtque sancti Georgij martyris oratorium: vbi magna cum lætitia habitabat, Mosaicæ gloriæ gratia splendens: & ieiunando, & hūmī cubando, vigilandoque & psallendo se magis in dies ædificabat, maioraque à Deo munera tum in dæmonibus eijciendis, tum in morbis curandis accipiebat. Mater autem eius, cūm ea, quæ carnis, nōn autem Domini sunt, sciperet, nec amoris ardorem, quo matres accendi solent, erga filium suum sanctissimum retineret, eo relicto, & ea bonorum parte, quæ sibi conueniebat, assumpta, viro cuidam, nomine Dauidi, in Ancyranorum metropoli claro nupsit. At soror eius Despenia, & mater ipsius Elpidia, & sancti soror Blatta ab eo seiungi se non sunt passæ: sed sanctam eius vitam contemplantes, omni que se modestia & castitate, elemosynisque & precationibus expurgantes, cum pro viribus studebant imitari. Ac Despenia quidem moriens, eum hæredem instituit, & ab ipso sepulta est in templo sancti martyris Gemelli. Blattam autem sororem suam virginem, cūm duodecimum ageret ætatis annum, duxit ipse sanctissimus in Ancyranorum Metropolim, & in grauium virginum monasterio, quod Petrin appellatur, collocauit: vbi monasticum habitum sumens, Deo consecrata est, vixitque sanctissimè. Theodorus autem ad proprium locum reuersus, cūm triennio post beatam hanc sororem in cælestem thalamum ad sponsum suum Christum, cui ipse eam dicarat, bonis operibus plenam misericordiam accepisset, Deo gratias egit.

Eius exetia.

Blattam sororem suam in monasterio collocat.

Beata verò auia eius Elpidia vehementer eum diligebat, & compatiebatur ei, & sæpè ad eum proficiscens, & vitæ ipsius instituta certaminaque considerans, collaudabat Deum, qui ex meretricijs spinis ramum, rosas & fructus eiusmodi proferentem eduxisset, & ex inutilibus lapidibus Abrahæ filium suscitasset: sublatisque in cælum manibus, Deum obsecrabat, vt mentem eius ab omnibus perturbationibus & cupiditatibus remotissimam, in studio pietatis & fide ad finem vsque firmam & stabilem conseruaret. Relictoquoque hospicio, in quo viuebat, & collectis bonis suis omnibus, vt maiore lætitia frueretur, semper cum ipso versari volebat, eique ministrare. Quod ipse non permisit, sed monuit, vt in sancti martyris Christophori monasterio maneret: ad eamque puellas ab immundis spiritibus vexatas mittebat, vt earum curam haberet, & institueret: & si post curationem manere vellent, eas in sanctis institutis exerceret. Ipse verò hominem quendam mercenarium ex oppido propinquo, nomine Marinum, qui sibi ministraret, accepit.

Elpidia eius auia mirè eum diligit.

Non finit eam sibi ministrare.

Providentia autem Dei, qui dixit: Nè timeas: post hæc eris homines capiens: faciam enim te piscatorem hominum: factum est, vt quidam pio Dei incensus studio, ex oppido Paninorum ad eum accederet supplicans, vt se in contubernium suum reciperet. Quamobrè gaudium plenus, quòd se Deus solum non relinqueret, eum recepit, & monastico illum habitu induit, atque ita studiosum reddidit, vt quendam à dæmone vexatum is liberauerit. Mulier item ex oppidulo Conchate ad eum se contulit, quæ vteri morbo laborabat: & precibus eius liberata, cūm in vicum Enistratum ad filium suum Philumenum adolescentem, qui tunc literarum studijs incumbere, venisset, illinc eum abduxit, & sancto obrulit Theodoro, vt eum secum in eisdem vitæ institutis erudiret.

Luc. 5.

Desunt hinc nonnulla in Græco exemplari.

Erat autem in loco illo probatissimus quidam faber ærarius, cui sanctus Theodorus commisit, vt sibi cellulam angustissimam faceret, vt in eam ingressus, & stans ieiunij dies transigeret. Incolæ autem illius loci, fide impulsī, arma rustica ad opus illud conficiendum contulerunt. Atque ita cellula illa perfecta, est sanctitati eius accommodata. Verum cūm eam veller statim ad locum suum transferri, rogârunt homines illius loci, vt eam illie tantisper esse permitteret, donèc alteram ligneam illi similem faciendam curaret, in qua hyeme insequente quiesceret, vt illius formæ exemplum haberent, & postea ipsam ferream cellulam ipsi traderent. Annuit illis sanctus Theodorus. Demum asumentes eum, supplicationibus perduxerunt in locum sanctum ipsius: & in magna salutifera passionis hebdomada, cūm in ea ipsum collocassent, in loca sua reuersi sunt. Cūm igitur alteram ligneam cellulam confecissent, insequenti hyeme

Magna hebdomada passionis.

hyeme ad eum cum supplicationibus accedentes, ipsam illuc tulerunt. Ingressus igitur in cellulam ligneam, in templo sancti Iohannis Baptistæ abstinentiam suam obseruauit à Natali die Christi vsque ad Ramos palmarum. Vnde egressum eum, ac ferrea cellula inclusum, ante illam celebritatem in locum eius reduxerunt. Et accepta ab ipso benedictione, ad loca propria reuersi sunt. Stabat autem eiusmodi cellula sine tecto supra speluncam ipsius sub dio. Et iussit, vt bini ex ferro sibi fierent ad pedum mensuram calcei, binæque manicæ pro manuum mensura, & crux decem & octo palmarum, zona circa lumbos suos.

Præterea cum grauissimam tunicam habere cuperet, prouidentia Dei quidam triplicem loriam attulit decem & octo librarum. Hanc ipse sanctissimus accipiens, gratias egit Deo, qui tam celeriter cum fide perentium desiderio satisfacit. Verum cum seipsum metueret, propterea quod corpus eius nimis cresceret, vt cupiditatibus resisteret, vinculum quoddam perpetuum sibi memoriæ causa reperit, & bina vincula pedibus suis circumposuit: decreuitque illa nunquam abijcere, sed ad tumulum vsque retinere. Cum autem aduenisset dies, in qua Dominus noster Iesus Christus ex sanctissima Dei genitrice Maria nasci dignatus est, vestimento solito loriam induit, & zona ferrea se cinxit, & super collum suum crucem accepit, & manicas induit, deinde in ligneam cellulam ingressus, abstinentiam vsque ad tempus palmarum celebritatis seruabat. Egressus deinde, se in ferrea includebat, affligens corpus suum, & in seruitutem redigens tum angustia loci, tum etiam ieiunio & ferreis oneribus, atque ita confundens diabolum, & varios illius impetus frangens. A CHRISTI autem ortu vsque ad Ramos palmarum, nec panem, nec leguminibus omnino vescabatur, sed pomis tantum & oleribus, idque sabbato solum & die Dominica. Hanc in psalmis canendis regulam obseruabat, vt paulisper cessaret, deinde eisdem reuerteret.

Nota vita
duritiam.

Mira videtur
parcitas.

Labores
hyemis.

Porro labor eius per hyemem erat incredibilis. Cum enim niues terram operirent, & venti regnarent, ventorum impetu niue contegebatur, & aqua per collum eius intrâ tunicam penetrans, ad pedes vsque descendebat, & calcei replebantur ac vestimenta: cumque glacie rigerent, non parum illi doloris afferebant. Pedes enim eius congelabant. Nam eam sibi legem prescripserat, vt à galli cantu ad vesperam vsque pedes non moueret è gradu, in quo stabat, neque vllò modo se ad aliquam cellulam partem inclinaret. Quamobrem cum duobus annis prioribus magna vis frigoris fuisset, arborumque & dolia congelarent, ita pedes eius rigeabant, vt eos extrahere non posset. Quare minister eius aqua tepida pedes eius perfundebat, atque ita paulatim è glacie extractos, è gradu prescripto dimouebat. Cum autem anno quodam paschæ celebritas in Aprilis mensis finem incideret, & Quadragesimæ diebus sol esset vehemensior, accidit, vt tum abstinentia, tum solis ardore, tanquam exanimis, in cellula concideret. Quo animaduerso, pius Philumenus sacco cellulam contexit, vt umbram pararet. Verum cum Dei miles se collegisset, videretque umbram, rem agrè tulit, prohibuitque, nè quid amplius eiusmodi fieret.

Feræ apud
illum mæ-
suecunt.

Luc. 6.

Deus autem, qui eos, à quibus honoratur, honorat, hæc ab ipso non ambitione gerit, sed animo simplicissimo Dei que studiosissimo, multis rationibus omnibus indicauit. Nam & animalia fera mansuete cum ipso versabantur, & multa ab eo in homines fiebant miracula. Ex quo enim in ferrea cellula se incluserat, terribilis vis per triennium ad eum accedebat continuè, acceptaque de manu eius benedictione, neminem laedens discedebat. Lupus item ad ostium cauernæ, in qua Sanctus erat inclusus, cum accessisset, illic expectabat. Quamobrem egressus minister eius Marinus, visâ repente fera, pertimuit, & intro rediens, rem Sancto significauit. At ille cum grauitate subridens: Nè verearis, inquit, homo timide: neque enim venit, vt iniuriam faceret, sed vt ipsi cibis ministraretur. Da igitur ei aliquid, frater, vt non solum in homines, verum etiam in feras Dei mandatum illud, Omni poscenti te tribue: expleatur. Accepit igitur minister panis frustum & poma, ex quibus solebat Sanctus cum benedictione aliquid accedentibus impertiri, exijtque, & poma tantum obiecit feræ, eam propellens. Quæ cum obiecta comedisset, rursum stabat, & non discedebat, tanquam aliquid aliud expectaret. Tunc ei panis etiam frustum obiecit: quo arrepto, lupus statim discessit. Ingressus autem minister, Sancto rem narrauit.

Rursus cum in cellula ferrea esset inclusus, accessit ad eum quidam lepram habens in toto corpore, ac obsecrans, vt pro se precaretur. Ipse autem precibus adhibitis, iussit,

iussit, vt exueretur: & accepta aqua, precatus est ad hunc modū: Domine Iesu Christe Deus noster, qui per Elisæum prophetam mundasti Naaman Syrum à lepra, qui que, cum ad nos benignitate tua descēdis, factus homo, antequam mortem subires, verbo leprosum curasti: adspice aquam hanc, & benedicēs ei concede, vt valeat ad emundationem præsentis serui tui, vt sanus recedat ad gloriam & laudem sancti nominis tui. Peractis precibus, & extensa manu, & signans eum figura Crucis, aquam illam in caput eius effudit: & statim ab eo lepra discessit, & totum ipsius corpus mundatum est: & abiit laudans Deum. Eodem morbo cum esset oppressus Presbyter quidam præclarus, nomine Colluras, accessit ad eum, cum adhuc teneretur inclusus, & cum Sancti tunicam induisset, mundatus est.

Beata autem eius auia Elpidia cum omni lætitia & tranquillitate optimis ipsius vitæ institutis & miraculis gaudebat, & puellas diligenter gubernabat, quæ vel liberatæ erant, vel vexabantur: iamque pulcherrimum monasterium ædificarat cum ad optatum vitæ finem peruenit, quem ipsa præuiderat ex viso quodam, quod sancto Theodoro narrauit: Videbam, inquit, fili mi dulcissime, & lumen oculorū meorum, adolefcentem valde formosum, splendidis vestimentis ornatum, aurea fulgentem coma, & illi similem, quem pro sancto Georgio in eius historia pictum cernimus. Hic cum ad me appropinquasset, vitæ tuæ rationem & psallendi regulam cupiebat intelligere. Quam ego illi cum exposuissem, dixit mihi: Cum psallitis, hæc dicite: Benedicite Dominum montes & colles. Deinde subiecit: Magnam profectò gratiam, mulier, consecuta es, quæ nepotem tuum tali in ordine conspexisti. Posthæc viues sine solitudine, cum recta eius viuendi ratione satiata sis. Mihi autem, vt eius adiutori, multum debes: immò verò gratia omnis debetur communi Domino & procreatori Deo, qui dignum eum fecit, vt esset in numero sanctorum seruorum ipsius. Iam igitur quiesce: nam adhuc laborasti. Hæc illa cum narrasset, in morbum incidit, & in pace requieuit: honorificq; ab ipso sepulta est. Iam de matris suæ Mariæ obitu, cum ad eum quidam ex Ancyranorum ciuitate nūcium artulisset, ac diceret, vt ad dorem repetendam mitteret, quoniam sine filiis defuncta esset, ipse nullo modo assentiens, illi respondit: Falleris. nam mater mea defuncta non est. Cumque is proprijs se illam oculis mortuam affiraret conspexisse, rursum respondit: Falleris, vt dixi. Nam mater mea nec mortua est, nec morietur, sed mihi superest, ac viuuit, & manet in secula. Preces tamen pro illa effudit ad Dominum, vnius hebdomadæ spatio ieiunans, vt veniam ei Dominus concederet peccatorum.

Accessit ad eum in speluncam inuolutum & quiescentem quodam die sanctissima Ecclesiæ Heliopolis procurator Theodorus, cognomento Tzuthus, & per ministrum nunciauit ei cum lachrymis: Miserere, inquit, mei, serue Dei, qui in magna verfor calamitate. Misi enim ministrum meum ad Ecclesiæ prouentus exigendos: ille verò, prouentibus exactis, fugam arripuit. At ego huc illuc cursitans, & ubique conquirens, eum reperire non potui. Supplico igitur sanctitati tuæ, vt Deum obsecres pro me, quò possim illum inuenire. Omnes enim facultates meæ non sunt satis ad id, quod ille abstulit, Ecclesiæ persoluendum. Sanctissimus Theodorus huic respondit ad hunc modum: Si promittis, te illum sine verberibus dimissurum, & nihil ei amplius, quàm quod eripuit, ablaturum, te Deus consolabitur, & tradet eum tibi: sin id recusas, non inuenies eum. Ille iureiurando se id facturum promisit, & ex bonis suis aliquid etiam largiturum, modò prouentus Ecclesiæ restitueret: alioquin sibi vel filios esse nudos relinquendos, vt Ecclesiæ satisfaceret. Tunc orauit Dominum sanctissimus Theodorus, vt minister ille fugitiuus, quocunque in loco esset, ita retineretur, vt inde non posset discedere. Deinde supplici respondit: Vade domum tuam, ibique mane sine vlla solitudine. Confido enim Deum, si id, quod promissisti, perfeceris, celeriter eum tibi redditurum. Lætus ille discessit, tanquam ex Sancti verbis magnum pignus accepisset. Fugitiuus autem precibus eius prope oppidum Nicaënsicum coerceretur, nec inde se poterat extricare: cumque putaret se magnum itineris spatium confecisse, nihil omninò promouerat. Itaque cum ibi essent homines quidam, qui & illum noverant, & procuratorem, & quid esset ab eo factum, acceperant, viderentque eum frustra se labore itineris defatigare, & cum ex eo quæreretur, vnde, aut quò proficisceretur, ineptè respondere: comprehenderunt eum, & rem procuratori detulerunt. Qui cum ab eo sublatum aurum recepisset, redijt ad sanctum Theodorum, Deo gratias agens.

4. Reg. 3.

Aqua benedicta, & signo Crucis leprosum mundat.

Visio Elpidiæ auia eius.

Itemque obitus.

Orat pro matre defuncta.

Furem vir sanctus suis precibus detinet.

Vir

Vir autem quidam ad eum duxit uxorem in diebus Pentecostes, à dæmone vexatâ, qui cum à Sancto increparetur, clamauit: O magna vis. Nè mihi irascaris, ferritore ferue Dei altissimi, nè me in ignem ultionis mittas: neque enim ego sum causa, sed iniustus in hanc ingressus sum. Misit enim me Theodorus, cognomento Carappus, ex oppido Mazamea. Eccè, inquit Christi seruus, præcipio tibi in nomine Iesu Christi filij Dei, nè illam impedias, quò minus negocia gerat sua, donèc rursùm huic reuertatur. Dæmone igitur quiescente, marito dixit, vt cum vxore discederet, fructusque agrorum colligeret, ac deinde reuerteretur. Ità fecerunt. Discedentes enim, fructus suos collegerunt, & ad monasterium reuersi sunt. Verùm cum in templum ingrederentur, vt Sanctissimi vultum adspicerent, cœpit mulier acerbè à dæmone vexari. Quamobrèm maritus eius iurabat, ipsam vsque ad horam à Sancto præfinitam non fuisse vexatam. Verùm cum illic vna esset hebdomada commorati, non ferens dæmon serui Dei increpationem, mulierem ad pedes eius proiciens, discessit: & mulier liberata est, domûque læta cum marito redijt.

Dæmonia
ca libera-
tur.

In loco Mazaniæ, qui est ad Siberim superiorem, sub climate Mnozeniæ, ingruerat mensè Iunij tanta locustarum multitudo, vt nebulæ instar totam regionem operiret, frugesque & fructus omnes deuoraret. Quam quidem calamitatem incolæ conspicientes, audientesque miracula, quæ sanctus Theodorus effecerat, supplices ad eum accesserunt, & ad pedes eius prostrati, rogârunt vt veniret, & precibus suis tantam à se calamitatem expelleret. Profectus cum illis, pertenuit ad catholicam ipsorum Ecclesiam sancti Euenici, in eaque de more mansit. Postridiè verò supplicem populum in agris dimisit, præcepitque, vt quodam in loco consisteret, & Dei misericordiam imploraret. Ipse verò tres accipiens locustas in manu sua, pro populo Dominum obsecrabat: atque interim tres illæ locustæ in eius manu mortuæ sunt. Et gratias agens Deo, dixit ad populum: Reuertamur in Ecclesiam, filij. Deus enim celeriter misericordiam suam nobis ostendet. Reuersi igitur in sancti Euenici templum, diuinum sacrificium peregerunt. Postero autem die in agros egredientes, locustas omnes mortuas inuenerunt: & Deum collaudauerunt.

Locustas
interficit
precibus.

Improbis autem ille, qui bonis operibus, & viris bonis ac Dei seruis semper iniudet, ad huius miraculi inuidiam proprium ministrum mouit, & ad sancti viri, qui illud effecerat, mortem inquirendam incitauit. Hic erat maleficus quidam, nomine Theodorus, de quo supra meminimus, malarum artium peritissimus, qui eodem in loco habitabat. Sed artes illi suæ nihil aduersus sanctum Dei seruum erant profuturæ. Cum igitur homo scelestissimus miraculum à viro sanctissimo factum adspexisset, recordaturque improbum dæmonem suum, quem ipse immiserat, paulò antè eiectum, re infecta, discessisse, inflatus à superbo inimico, subiectique sibi dæmonis nequitia inflammatus, misit, qui sanctum Dei seruum tentarent, & ad mortem vsque affligerent. Verùm qui missi fuerant, non audentes cum vigilantem adoriri, somni tempus tantam latrones expectârunt. Cæterum cum diuina virtute, quæ illum protegebat, fugarentur, audaciores ex ipsis ad nequitiam, viro sancto rursùm appropinquauerunt: sed eadem gratia Dei, tantamquam ignis, ab eo progrediens, ipsos adurebat & persequebatur. Quare cum idem sapius frustra, immò verò cum detrimento suo tentassent, ad eum, à quo missi fuerunt, confusi reuerterunt. Cumque illos interrogaret, cur re infecta redissent, acriterque obiurgaret: Nulla, inquit, est vestra vis: cum enim ad ipsum dormientem accedere, & iniuriam inferre nequeatis, quomodo vigilantem superabitis? Et nos, respondebant illi, multo magis, quam tu, probati inuictique, cupimus in ijs, ad quæ nos mittis, exequendis reperiri. Verùm cum ad eum accedimus, magna ex ore eius egreditur flamma ignis, non huius, qui sensu percipitur, quem nos contemnimus, sed diuini in eo habitantis, à quo comburimur: & idcirco, re infecta, discedimus. In cibo item & potu eius vim nostram miscuimus, sed eam ipse, vtens benedictione, inuilem reddit.

Theo-
dorus malefi-
cus necem
ei machi-
natur per
dæmones.

Cum igitur se Theodorus toties victum doleret, & intidia magis in dies accendere, letale venenum, magno paratum artificio, in piscem coniecit, & per alios quosdam ad Sanctum misit. Ex quo cum Dei gratia, adhibita benedictione, nihil accepisset detrimenti, Theodorus ille confusus, quòd tam mortifero veneno nihil egisset, consideransque, quam imbecilla esset potentia diaboli, & quam magna Dei virtus atque admirabilis, quæ & dæmonum & veneni vim infregisset, & locustas interemisset, ex diabolica respuit ebrietate, & ad virum sanctum supplex accessit, & ad pedes eius

Venenū ni-
hil ei noc-
et.

eius prostratus lachrymans obtestabatur, vt sibi Dei misericordiam impetraret. Vir autem sanctissimus tanti luctus & supplicationis causam requirebat. Cui cum Theodorus suas in eum insidias, & demonum responsa, artificiumque diabolicum, quod in multarum animarum perniciem exercuerat, exposuisset, oraretque, vt se à tali nequitia liberaret, & sanctissimum sibi baptismum impertiret: respondit sanctus Theodorus: Si vis à Deo veniam impetrare, primùm omnia peccata tua confitere: & si quos habes libros maleficos, in medium profer, & quoscunq; homines, aut domos, aut animalia maleficijs tuis obstrinxisti, dissolue, nec amplius ea in quenquam exerce: sed poenitentiam age, & ego Deum, qui vult omnes homines saluos fieri, & ad cognitionem veritatis venire, precabor, vt ea tibi, quæ hæcenus admixisti, condonet. Hæc ille omnia cum se perfecturum iureiurando promississet, omnes libros maleficos protulit, & coram illo combussit. Sanctus autem Theodorus eum prius in religione instituit, & ieiunijs atque eleemosynis purgauit: postea ad salutem lauacrum admisit, & ad nonagintanouem annorum numerum adiunxit, sequæ doctrinæ Iacobi fratris Domini ministrum declarauit, peccatorem ab errore viæ ipsius conuertens, & liberans animam eius à morte, & operiens multitudinem peccatorum.

1. Tim. 4.
Theodorus maleficus respicit.
Iacob. 5.

Accidit autem, vt posteaquam ad mansionem suam reuersus est, in morbum grauissimum incideret, & sancti angeli ad eum miserandum accederent. Ipse verò cœpit flere, ac tristis esse. Erat autem super ipsum imago sanctorum Cosmæ & Damiani, miraculis illustrium: qui tales se illi secundum quietem conspicuos obtulerunt, quales ea pictura exprimebantur. Et accedentes ad eum, quemadmodum solent medici, venarum pulsus explorabant, atque inter se ita colloquebantur, vt de salute eius, propter eam quod vires ipsius concidissent, desperare viderentur, & ad eum conuersi, dicebant: Quid fles, frater? Cur tristis es? Ipse verò respondebat: Quia non egi poenitentiam, domini mei, & quia relinquo pusillum hunc gregem, qui nondum est perfecte institutus, & magna indiget diligentia. Tunc illi: Vis vt pro te supplicemus, vt tibi paululum ad huc ad viuendum spatij concedatur? Si hoc, inquit, feceritis, & tempus mihi ad respiscendum impetrabitur, & poenitentiam meam, & omnium quæ rectè posthac egero, mercedem lucrabimini. Sancti autem ad angelos conuersi, rogabant eos, vt illius tantisper curam gererent, dum ipsi supplicatum pro illo ad Regem irent. Et cum angeli se id facturos dixissent, sancti Cosmas & Damianus profecti sunt, & pro Theodori salute omnipotentis Regi Christo Deo nostro, qui in caelis est, quiq; & Ezechiae quindecim vitæ annos adiunxerat, supplicabant. Itaque voti compotes reuerterunt, in medio ipsorum habentes adulescentem, angelis, qui aderant, ad speciem quidem similem, sed gloria præstantiorem: qui præsentem angelos sic allocutus est: Ab eo recedite, placatus enim est communis omnium Dominus & gloriæ Rex, & permittit, vt adhuc in carne maneat. Qui statim vnâ cum ipso in caelum redierunt. Sancti verò Cosmas & Damianus: Surge, inquit, frater, & attende tibi ac gregi tuo. Benignus enim & clemens Dominus noster preces nostras pro te suscepit, & largitus est tibi, vt viuas, paresq; cibum, qui non perit, sed manet in vitam æternam, & multarum animarum salutem cures. Hæc locuti, etiam ipsi discesserunt.

Vide sancti viri huius militatæ.

4. Reg. 20.

Sanctus verò Theodorus, confestim viribus recuperatis, surrexit sanus, & laudabat Deum, maioreq; studio abstinentiæ & psalmis decantandis incumbere, & pro gratia sibi à Deo concessa, multa miracula faciebat, tum in curandis omnibus morbis & languoribus, tum in expellendis spiritibus immundis: sola enim ipsius increpatione aut iussu ab hominibus discedebant. Quibus miraculis multi commoti, domos suas relinquebant, & ad eum accedentes, habitum monasticum & vitam quietam complectebantur. Quidam etiam ex ijs, qui curabantur, nolent ab eo discedere, sed manebant apud illum, & necessaria ministeria exequabantur. Quamobrè cum sancti Georgij martyris oratorium esset angustiùs, quàm vt eos, qui sacrificium peragebāt, & qui ibi commorabantur, quiq; ad precandum conueniebant, capere posset, ad dexteram ipse partem ædem pulcherrimam sancti angelorum principis Michaëlis, tam ætati, quàm huiusmodi commodam, exædificauit. Hæc ad læuam habebat paruum sancti Iohannis Baptistæ oratorium: ad dexteram autem, oratorium sanctissimæ Dei genitricis, semperq; virginis Mariæ: in quo & fratrum regulam constituere decreuit, propterea quod ægroti, & à malis spiritibus vexati, qui, vt curarentur, adducebantur, & qui ad precandum accedebant, in archangeli Michaëlis oratorio, quod die & nocte apertum erat, manebant. In his autem sanctissimus Dei seruus Theodorus, tanquam fructifera olea in do-

Multi sub eo vitam monasticam complectuntur.

mo Dei, & veluti palma inter spinas versabatur: & monachorum circumdatus choro, in Dei laudibus excelebat. Misit autem socium suum Philumentum ad Anastasio-
lis episcopum, ut eum presbyterum faceret, fratrumque prefectum: quoniam intera-
lios constantia & mansuetudine praestabat.

Iam cum sanctus ac venerandus ille mansionis locus Dei gratia auctus esset, sed ar-
gentea supellectili careret, & vasa tantum marmorea in mysterijs adhiberentur, misit
sanctissimus Theodorus archidiaconum suum ad regiam civitatem Constantinopo-
lim, ut argenteum vas ad sacrorum mysteriorum usum emeret. Ille autem eo profe-
ctus, vas emit à quodam opifice, tum materia, tum artificio singulare, & ad monaste-
rium tulit. Cum igitur postridie peragenda essent mysteria, ostendit archidiaconus
vas illud sanctissimo Theodoro, ut in eo fieret sacrificium. Quod ille mentis oculo
contemplatus, ut sordidum atque inutile contempsit. Cumque Archidiaconus fabre-
facti vasis integritatem pulchritudinemque commendaret, quippe qui nihil amplius,
quam speciem extrinsecus poterat intueri: Nōui ego quoque, fili, inquit vir sanctissi-
mus, vas esse pulcherrimum, quantum ad materiam atque artificio pertinet: sed aliā
ob causam, quā oculis non cernitur, inquinatum est. Vis nimirum, ut arbitror, illud
infecit: Quod si dubitas, dic psalmi versiculū, ut precemur, atque illud intelliges. Quod
ille dum faceret, & vir sanctissimus, inclinato capite, precaretur, sic evasit ipsum vas,
quale solet argentum esse, cum ex camino ignis nigrum educitur. Quo perspecto, fra-
tres Deum collaudarunt, qui per seruum suum id, quod occultum erat, patefecisset. Ve-
rūm cum Archidiaconus illud rursū in manus accepisset, argenteum & splendidum
apparuit. Quamobrē Constantinopolim revertens, reddidit illud opifici, & causam
narravit. Opifex autem secum ipse considerans, meminit vas ipsum ex argentea me-
retrici situla fuisse conflatum, & rem Archidiacono indicavit, veniam petens, & ro-
gans, ut pro se Deum obsecraret. Alia autem illi vasa pura dedit atque pulcherrima,
quā Archidiaconus ad sanctissimum Christi seruum attulit, priorisque vasis causam
ipsi & fratribus patefecit: qui Deo gratias egerunt.

Gratiano.
polis in
Gordiana
regione.

Iam in Buzæorum loco, sub Gratianopolim sito, cum torrens sic imbris excre-
sceret, ut trajici non posset, cupiebant incolæ pontem ædificare. Cumque adhibitis
artificibus opus propē confecissent, deerant tabulæ quædam lapideæ, ad quas exciden-
das (licet multi dicerent, ad thesaurum auferendum) in collem quendam propinquū
se cōtulerunt. Verū magna inde spirituum exijt immundorum multitudo. Quorum
pars inuasit viros & foeminas illius loci, eosque acerbe cruciabat: pars ceteros in varios
morbos coniecit: complures autem vias & loca finitima occuparunt, & homines ac
bestias, illac iter facientes, iniurijs afficiebant. Quāobrē regio illa magnis tum internis
tum externis calamitatibus laborabat. Cumque illis in mentē venisset serui Dei Theodori,
decreuerunt illius precibus immundos spiritus adiurare. Ex quo cœperunt ipsi spiritus
non mediocriter formidare, & nomine eius audito, mitius ac lenius agere. Ad mona-
sterium igitur profecti, tantoperē supplicarunt, ut cum illis tandem abierit. Appropin-
quante autem illo ad regionem ipsorum, sentientes spiritus præsentiam ipsius, & ho-
mines obsessos corripientes, occurrerunt ei, & cum ululatu vociferabantur ad hunc
modum: Prōh vis. Cur venisti huc, o ferriore? Cur Galatiam reliquisti, ut Gordianā
peteres regionem? Non erat opus, ut terminos transires. Causam enim, quamobrē te
huc contulisti, non ignoramus. Verū nos non parebimus tibi, quemadmodum pa-
rent Galatiæ spiritus: nos enim asperiores sumus & asturiores. Sed cum eos vir sanctus
inreparet, obmutuerunt. Postridie autem, cum essent omnes congregati, & illi, qui ve-
xabantur, circa virum sanctissimum essent, supplicationem emisit, & totam regionem
lustravit, peruenitque ad collem, vnde dæmonia exisse dicebantur: atque illa torquens
diuina Christi gratia, venerandæque Crucis signo, tunc inionibus in pectus adhibitis, diu
precaionibus incubuit: insitque, ut ex hominibus egrederentur, & in locum suum re-
dissent. Quæ valde clamantia, scissis vestimentis, obsessos ante pedes eius prostrauerunt,
& egressa sunt.

Pellit dæ-
mones ex
obsessis.

Pessimus tamen spiritus, qui mulierem vexabat, resistebat, & nolebat egredi. At vir
sanctissimus, coma eius apprehensa, vehementerque premens, adhibito Crucis signo,
& fuis ad Christum precibus, increpabat eum: Hinc, inquit, non discedam prius,
quam ab illa fueris egressus. Tunc clamare spiritus cœpit, ac dicere: Magna est, o fer-
riore, vis tua etiam in me. Iam egredior, & non repugnabo. Da nobis tantum aliquid
ex ijs, quæ fers. Soluit ille calcamentum, coniecitque in foueam collis, vnde exierant.
Proiecta

Proiecta igitur muliere ante pedes eius, exiit ab ea. At vir sanctissimus stans, rursùm Dominũ precabatur, vt spiritus item illos omnes, qui loca finitima & vias obsidebant, atque iter facientes vexabant, compelleret in locum, vnde egressi fuerant, regredi. Deique gratia omnes sub muscarum, & leporum, ac murium specie, vt quibusdam videbantur, coacti, in foueam illam redierunt. Tunc eam vir sanctissimus, precibus fufis, signo Crucis obfignauit, iussitque vt foramen illud obstrueretur, & in pristinam formã redigeretur. Et supplicationem ad locum suum reduxit. Nec vnquam postea locus ille sensit eam calamitatem, nec loci finitimi, nec viæ, nec homines vlli iniuria eiusmodi affecti sunt, ad gloriam Christi Dei nostri, curationum largitoris. Vir autem sanctissimus ad monasterium suum reuersus est.

Ex Ponti autem oppido Heraclia Theodorus, cognomento Latzeas, diues & claro loco natus, ad pium virum accessit, & ad pedes eius prostratus, lachrymãs supplicabat, vt ad urbem suam veniret, ac in sacra aede sanctissimæ Dei genitricis pro domesticorum suorum salute precaretur. Cum enim domi suæ foderetur, ex ea fossione contigit, vt magna spirituum immundorum multitudo tum familiares suos, tum alios ciues inuaderet, & acerbè vexaret. Beatus igitur vir, cum in aede illa sanctissimæ Dei genitricis precari cuperet, abijt cum illo, & desiderio suo satisfecit, familiamque præclari viri Theodori, & reliquos ab immundis spiritibus vexatos, precibus & supplicationibus liberauit, multaque alia curationum miracula tam in ipsa vrbe, quam in tota illa regione, reuertendo fecit ad gloriam Saluatoris nostri Dei.

Cum in Ancyranorum metropoli magna lues in homines armenta que defœuere, eius metropolis curatores ad Dei seruum accedentes, secum abduxerunt. Cumque filias haberent monachas in sanctissimo Dei genitricis monasterio, quod Becia vocatur, rogauerunt eum, vt ibi commoraretur, & pro illis Deum obsecraret. Constituto autem supplicationis die, omnes ciues & agricolæ conuenerunt ad supplicandum: & ipse cum illis Deum obsecrans, ab ea peste ipsos liberauit. A quam præterea benedixit, qua conspergebantur armenta, & liberarent. Quamobrèm gratias agentes Deo metropolitæ, virum sanctum ad eius mansionem reduxerunt.

Porro cum Siberis amnis, qui propè monasterium fluit, Siceorum sata, atque adeo agros ipsos auferret, vir sanctissimus accessit, amni que præcepit in Christi nomine, vt in alueum suum rediret, nec agris amplius appropinquaret: ligneaque cruce defixa, & precibus fufis, impetum eius repressit. Cumque eodem in flumine traiciendo multi periclitarentur, vir iste memorandus ad eius medium accessit, fusaque benè longa ad Deum precatio, reddidit ipsum mansuetum, vt nullum amplius in illius traiectu periculum foret.

Ductus est ad eum puer è quodã monasterio, nomine Arsinus, qui à spiritu immundo vexabatur. Hunc vir sanctissimus cum accepisset, non festinauit curare eum, quod illi talem disciplinam haud inutilem esse diceret. Verum cum perfectæ iam esset ætatis, & vir sanctissimus pro omnibus accedentibus precaretur, orauit & ille, vt pro se quoque idem faceret. Cui, Si promittis, inquit, te rectam & exquisitam vitæ rationem amplexurum, celeriter id, quod flagitas, impetrabis. Promisit ille. Itaque cum vellet Christi seruus sancti martyris Christophori mulierum monasterium inuisere, secum Arsinum duxit. Et cum essent in valle Xeroniaca, & tempus foret opportunum, stans vir sanctissimus, Deum pro illo precabatur. Commoto igitur dæmone, coepit affligi, & in sublime tolli. Dæmon autem suspensus, dicebat: Egredior, ferri uore: tantum solue me, & statim discedam. Et hæc dicens, vidit sanctum Christi martyrem Christophorũ Dei seruo obtinam venientem. Et vehementius vlulans dæmon, prostrauit illum ad pedes ipsius, atque discessit. Cumque se collegisset, duxit eum vir sanctus in ipsius martyris monasterium: vbi admonitionibus & grauib; præceptis & obsecrationibus Virgines, in eo degentes, ad modestiam & timorem Dei, & humanum pudorem instituit. Valde enim eum Virgines venerabantur.

Posteaquam autem ad virorum monasterium sanctus ipse redijt, paruam cellulam ab eo accepit Arsinus, in qua inclusus, quietem colens se exercebat: & tribus hebdomadæ diebus pane cum oleribus, aut pomis vescabatur: tempore autem Quadragesimæ idem illi quidem erat cibus, sed sabbato tantum & die Dominica. Erant & alij duo, qui asperum eiusmodi vitæ genus colebant, Euagrius & Andreas, qui propè Arsinum in cellulis degentes, animarum suarum salutem vacabant. Horum studio magis Dei seruus lætabatur, & Deum laudabat. Aliquantò autem post magno affecti

Bbbb 2 sunt

Demonũ
infestatio-
nes profli-
gat.

Vis aque
benedicte.

Præclara
edit mira-
cula in
flumine.

Dæmonẽ
eijcit.

Arsini ma-
gna absti-
nentia.

Item Eua-
grij &
Andree.

funt desiderio, sanctam ciuitatem inuisendi, & sancta illius loca adorandi. Quod christi inter se contulissent, supplices virum sanctum obsecraru[n]t, ne desiderium suum impediret, sed precibus illud adiuuaret. Cum igitur ab eo dimissi, iter suum confecerunt, & voti iam compotes essent, Euagrio placuit illic commorari. Ingressus igitur in Lauram Abbatris Sabæ, sanctam vitam instituebat, factis ipsis declarans, se diuini & sancti patris Theodori esse discipulum. Arsinus autem & Andreas in Galatiam ad virum sanctissimum redierunt, eumque rogauerunt, ut pro se Deum obsecraret, sibi que permitteret, ut alia in loca sese conferrent, vbi separatim in quiete vitam traducerent. Cum igitur pro illis Deum obsecrasset, & quod perebant, concessisset, abierunt quò vtrique libuit. Andreas procul à monasterio passuum millibus octo in Brianze collem iuit: vbi in lignea cellula inclusus, sanctam viuebat, & à CHRISTI die natali vsque ad Ramos oliuarum eandem, quam in monasterio abstinentiam coluerat, exercebat. Arsinus verò, cum in partem superioris Poramiæ se contulisset, Galenium sibi, locum ab hominum celebritate remotum, in quo demones confidebant, elegit, & stans Deum orabat, dicens: Domine Deus patris mei Theodori, precibus eius placatus, serua me peccatorem, & adiuta me atque defende, ut tibi seruiam & placeam in hoc loco. Statimque se in lignea cellula inclusit, ibique hyemem illam transegit. Postea verò altiorem sibi columnam fecit, in eamque conscendit: & solitam abstinentiam, & reliquarum virtutum studium coluit. Cumque quadraginta iam annos ita transegisset, patientiæ corona redimitus, & discipulus Theodoro præceptore dignus, in pace requieuit.

Reparatus Monachus. Multi præterea à sancto & præclaro patre nostro Theodoro instituti, vel apud ipsum vitam traduxerunt, vel alijs in locis excelluerunt. Inter quos & Reparatus, claris ortus parentibus, cohortationibus eius & miraculis commotus, monasticum ordinem suscepit: & ab eo institutus, in paruam se cellulam inclusit in Colonossi regione Lycaoniæ, recteque vixit ad exemplum præceptoris. Et Elpidius, qui cum annos aliquot in monasterio recte vixisset, deinde ad Orientem profectus, prope montem Sina constitit, ibique se exercuit. Hunc, propter quietem & religionem, patres illis in locis commorantes, Elpidium quietum appellabant. Et Leontius, qui diu sub disciplina serui Christi institutus, prope locum Permaraiæ separatim vixit tam honeste ac pie, ut cum alia multa vaticinatus sit, tum iniquorum Persarum impetum prædixit, seque ab illis interfectum iri. Quod & factum est, cum e cellula ipse sua egredi, & quietem suam nollet intermittere. Et Theodorus, qui in monte Draconis piam vitam rationem coluit, ab ipso institutus est, & habitum accepit, & postea mansionis ipsius sancti præfectus fuit. Et Stephanus, qui prope Psilim fluiuium sancti Theodori mansionem rexit, ab eo pariter fuit institutus, & habitum accepit. Et alij plurimi, quos propter multitudinem prætereo, ne, dum in eorum historia moror, que ad magnum ipsorum & nostrum pastorem pertinent, imperfecta relinquam & prætermitam. Vita quidem ipsorum satis eos commendat, sed talis magistri disciplina multo magis: Non potest enim, ut ait Dominus, arbor bona fructus malos facere. Huius igitur arboris, omissis interim ramis, altitudinem pro viribus consideremus.

3. Reg. 18. Eum rursus desiderium incessit reuisendi sanctam ciuitatem Hierusalem. Quare cum duobus comitibus iter suscepit. Tunc autem Hierusalem magna siccitate laborabat. Cumque & lacus & cisternæ exaruisissent, magnis omnes in angustijs versabantur. Ciues enim & monasteria aquas pluuias in lacus cisternasque colligunt, cum fontes non habeant. Homines igitur & iumenta aquæ penuria affligebantur. Nec supplicationibus quicquam proficiebant, quoniam eam gratiam Deus seruo suo referuabat. Erant porro illic quidam ex Galatiæ regione, qui magnum Dei seruum & eius miracula cognoscebant, & de ipso in sancta ciuitate, & in monasterijs, quoties occasio id ferebat, loquebantur. Nouimus, inquebant, sanctum patrem in nostra regione, qui vnica precatione queat aquis vniuersum orbem explere, quemadmodum Eliam prophetam tempore Achab regis Israel fecisse legimus. Cum igitur in sanctam ciuitatem Hierusalem ingressus esset, & salutiferam Crucem, & sanctum Christi sepulcrum adorasset: & omnia loca sacra atque monasteria inuiseret: videntes eum monachi, qui de illo locuti fuerant, presentiam eius tam in ciuitate, quam in monasterijs diuulgauerunt. Quamobrem Patriarchæ Hierosolymitani nomine, clerici & monachi ad eum accesserunt, rogaruntque ut precibus suis Deum sibi propitium redderet, & pluuiam impetraret. Tunc ille se excusare, quod indignus esset. Sed cum illi responderent,

Loca sacra Hierosolymis inuisit.

dere nt, se confidere, si suas ipse preces cum aliorum patrum precibus coniunxisset, fore ut Deus pluiam largiretur: Quando, inquit, dicitis, vos fidem habere, sicut creditis, ita fiet vobis. Constituta igitur supplicatione, dixit militibus: Deponite, filij, stolas vestras, ne madescat, & vos defatigemini. Celer iter enim, mihi credite, pro fide vestra Deus misericordiam suam vobiscum faciet. Cum igitur supplicando procederent, & quodam in loco ex mandato eius precandi gratia constitissent, sublatis in caelum manibus, vir sanctissimus satis diu Deum obsecrauit, & obsecrante illo, parua nubes apparuit ab Occidente. Facto autem obsecrandi sine, praecipit, ut supplicantes progredierentur. Tunc nubibus totum obiectum est caelum: & ingens coepit pluuia descendere, adeo ut madefacti, cursu reuenterentur, & Deum collaudando, supplicationi finem imponerent. Omnes autem cisternae & lacus pluuia, fluminis instar defluente, completi sunt ob serui Dei precationem. Qui ne propter miraculi amplitudinem turbaretur, statim ad monasterium redijt.

Impetrata
Deo plu-
uiam.

Multis item alijs in locis monasterio propinquis eiusmodi miracula, siccitate premente, per ipsum effecta sunt. In loco autem, qui Reace nuncupatur, saeva quaedam nubes statutis temporibus regionem occupabat, & maturos vitium fructus grandine deijciebat. Quam obrem incolae, cum ea calamitate multis iam annis assidue afficerentur, ad monasterium accesserunt, & multis precibus virum beatum secum abduxerunt. Qui, constituta supplicatione, regionem lustrauit, & Cruces quatuor ad regionis fines constituit, & ad monasterium reuersus est. Ex quo factum est, ut saeva illa nubes nunquam amplius regionem inuaserit. Cuius beneficij memores loci illius incolae, quotannis monasterio aliquot vini mensuras & varias vnas offerunt.

Nota haec
de 4. cru-
cibus.

In Caria fluuius, qui dicitur Copas, exundans domos deijciebat, & omnia paulatim euertebat. Quare Christi seruus, incolarum precibus adductus, illuc se contulit: & adhibita precatione, ad fluuii ripam, intra quam cum paruus esset, solebat contineri, Crucem statuit. Et Dei gratia, sanctique viri precationibus factum est, ut quauis solito etiam magis excresceret, nunquam tamen terminum Cruce praefinitum transiret, neque incolarum loca suffoderit.

Eo tempore pia memoriae Tiberius imperio potiebatur: qui cum Mauritium sibi a secretis Comitem fecisset, misit eum aduersus Persas. Cumque vicisset illos, in urbem ab Imperatore reuocatus est. Hic igitur cum per Galatiam iter faceret, auditis, quae de Christi seruo dicebantur, ad eum, qui tunc in spelunca quiescebat, cum fratre Petro & socijs accessit: & ad pedes eius prostratus orabat, ut pro se Deum precaretur, ut iter suum ad Imperatorem fortunaret. Beatus autem vir, cum ut surgeret praecipisset, & pro illo Deum obsecrauit, & Deo sibi patefaciente, dixit ei: Fili, si sancti martyris Georgij memor extiteris, haud ita multo post cognosces, qua in gloria imperij collocaberis. Quod cum euenerit, memento, ut pauperes alas atque sustentas. Et cum Mauritius haesitaret, qua in imperij gloria se collocatum iri diceret, seduxit eum, & remotis socijs, aperte significauit, ipsum futurum Imperatorem. Mauritius igitur cum socijs, accepta benedictione, latus discessit, & Constantinopolim peruenit: defunctoque Tiberio, ut vir sanctus praedixerat, imperium obtinuit: & eius verborum memor, epistolam ad illum misit, rogans, ut Deum pro se precaretur, ut imperium in pace tueri posset, & ab hostibus defendere: addiditque, ut peteret, si quid a se vellet. Sanctus autem Theodorus beatum Philumentum misit, & rescripsit Imperatori, ut in usus pauperum aliquid frumenti monasterio tribueret. Addixit igitur Imperator monasterio singulis annis tritici modios sexcentos, & poculum illi pro munere misit.

Tiberius
mittit
Mauritiu
contra Per-
sas.

Mauritio
praedicit
Imperato-
rem eum
fore.

Cum autem maioribus in dies virtutibus atque miraculis floreret, & fama eius ubique magna cum laude celebraretur, impletum est monasterium viris bonis: inter quos ipse, ut Dauid cecinit, erat tanquam oliua fructifera in domo Dei: ut de ipso id, Psal. 51. Psal. 91. Per multi ad eum veniunt, & sunt monachi.

Psal. 51.
Psal. 91.
Per multi
ad eum ve-
niunt, &
sunt mo-
nachi.

Imperat
faxo.

Ierunt, vndè nullo modo poterat dimoueri. Multis igitur operarijs frustra laborantibus, accessit vir sanctus, & saxum attingens: Benedictus Deus, inquit: hinc deorsum mouearis, vt hoc loco vti possimus, & dicto citius emotum est saxum, & facillimè voluebatur. Eregionè verò cum esset arbor mali, quæ à saxo euertenda videbatur, dolens vir beatus, exclamauit: Ità pertransi, vt nulla malum iniuria afficias: & statim, tanquam esset homo prudens & intelligens, sic extra arborem transiit, vt eam nihilominò læderet.

Insigne mi
raculum.

Cum ex loco, qui dicitur Euarzia, millibus passuum octo à monasterio distante, quidam pro templi ædificatione calcem in curribus ueherent, præfente viro sancto, contigit, vt magna nubes super ipsos incumberet, & ingentem imbrium vim inciperet demittere. Quamobrè homines illi perturbati, & metuentes, nè currus atque iumenta propter calcis incendium imbribus excitatum, comburerentur, magnis vocibus virum sanctum aduenientem compellabant, dicentes: Curre, domine, curre: perimus vnà cum iumentis nostris. Et cœperunt celeriter iumenta dissoluere, & à plaustris remouere. Sed vir sanctus prohibuit, nè id facerent: qui stans, atque manus suas extollens, Deum precabatur, & ad præcedentem currum accedens, insedit & psallens eum dirigebat: statimque nubes duas in partes disscissa est, & imbribus magnis vtrinque defluentibus, ne gutta quidem super plaustra decidit. Sic igitur ad monasterium incolumes peruenerunt, Deum collaudantes, qui res admirabiles per seruum suum efficiebat. Alia item miracula, dum templum ædificaretur, ab ipso facta sunt.

Matt. 25.

Post templi autem ædificationem, quæ fuit ex eo discipulus eius Deo charissimus Iohannes, quis esset illud consecraturus. Cui respondit: Ecce dico tibi, templum hoc ab episcopo huiusce loci consecratum iri. Et vaticinatus est. Nam Deus seruos suos claros & illustres reddens, qui cum quinque talenta seruo suo dedisset, & ea ipse duplicasset, aliud ei munus largitus est: beatissimo item atque sanctissimo huic viro priores gratias & munera cumulauit, quoniam ea ipse rectè factis duplicauerat. Pastoris enim eum honore decorauit. Nanque defuncto Timotheo Anastasiopolis episcopo, ciues & clerici ad beatissimum Ancyra metropolis Archiepiscopum conuenerunt, & magnum Dei seruum Theodorum Siceorum mansionis Archimandritam, in sanctissimæ ecclesiæ suæ episcopum efflagitarunt. Quorum ille lætatus studio & voluntate, præcepit, vt eum ad se adducerent. Erat autem tempus, quo sanctus Theodorus in spelunca inclusus, preceationi vacabat & quieti. Accesserunt igitur Anastasiopolis clerici & ciues ad monasterium atque speluncam, & supplicarunt, vt se pastorem ipsis concederet. Quod ille cum ne audire quidem vellet, nedum concedere, ipsi, vi quadam pia illata, eum à monasterio extulerunt, & in lecticam coniectum abduxerunt. Cuius discessu cum & monachi, & cæteri qui illic commorabantur, mœsti essent, vir sanctissimus eos per fratrem consolatus est: Omitte, inquit, mœrorem, filij. Nam si mihi credideritis, non dimittam vos. Nihil enim est in terra, quod me à consuetudine vestra possit separare.

Visio cuiusdam.

Ancyram igitur Metropolim ingressus, à beatissimo archiepiscopo Paulo cum lætitia susceptus est, & episcopus constitutus. Viderat autem quidam in quiete, stellam ingentem à cælo delapsam, super ecclesiam illius ciuitatis constitisse, quæ radijs suis tum ciuitatem ipsam, tum regiones finitimas illustrabat. Egressus igitur à metropoli Ancyra sanctus Theodorus, Anastasiopolim venit cum religiosissimo Cinaræ ciuitatis antistite: à quo in sede constitutus, instar stellæ, quæ visa fuerat, diuinis curationum gratijs præfulgebat: assiduisque ieiunijs, & precibus, & eleemosynis, & omnibus denique virtutibus & officijs ciuitatem sibi creditam exornabat, & reliquas ad eius æmulationem inflammas. Sic nanque ad virtutem & pietatem excitata surrexerat, vt nomini suo planè responderet. Neque enim tam ciuium multitudine & diuitijs, & Imperatorum muneribus propugnaculisque munita præstabat, quam diuini episcopi sui virtutibus & rectè factis. Nec ab hominibus solum, sed ab angelis habitabatur, à cælestique Imperatore Christo semper inuisebatur, & custodiebatur, & muneribus omnibus abundabat. Excurrens autem ad monasterium suum, templum sancti Georgij martyris à se edificatum, cum lætitia & gaudio consecrauit. Quamobrè omnes collaudabant Deum, cuius prouidentia factum esset, vt sancti viri laboribus non alius, sed idem ipse in episcopali sede constitutus frueretur: quemadmodum scriptum est: Labores manuum tuarum manducabis.

Psal. 127.

Multa
miracula.

Post templi consecrationem vir beatus Anastasiopolim reuersus est, Deique gratia multa fecit miracula curationum, adeò vt in lectulis & grabatis infirmi ad eum gesta.

DE S. THEODORO ARCHIMANDRITA.

847

gestarentur, vt eos tangeret: quos cum illis, qui ab immundis spiritibus vexabatur, precibus suis liberos dimittebat. Talem enim à Domino nostro Iesu Christo gratiam habuerat aduersus immundos spiritus, vt nō solum, si eos ipse increpauisset, verum etiam si id per alios fecisset, statim ab obsessis corporibus fugerent. Sic enim accidit quodam die, cum in oratorio esset inclusus, vt quaedam mulier vexaretur, & cereos, qui illic erant, confringeret, nec vir eius poterat eam cohibere. Quidam igitur è ministris eius in oratorium sancti Platonis ingrediens, vbi erat sanctus episcopus, rem illi significauit. Verum cum ipse nollet quietis terminum interrompere, (decreuerat enim in presepiti stare, & considerare) nec mulierem volebat illuc ingredi: oleo benedixit, & dedit illud nuncio, dicens: Hoc oleo mulieris frontem vnge, & manus, & aures: & dic dæmoni, vt ab illa exeat. Quod cum à ministro factum esset, conqueuit spiritus immundus atque discessit: & mulier liberata est, nec amplius à dæmone vexata fuit.

Potestas in
dæmones.

Cum autem multa quotidie miracula eiusmodi fierent à sancto episcopo per gratiam Dei in ipso inhabitantem, erat quidam magnæ Ecclesiæ Diaconus nomine Domitianus, incredulus, qui animo erat alienus, & scandalizabatur. Quadam igitur die Dominica vir quidam accessit ex metropoli Ancyra cum filio muto. Qua quidem hora cum diuinorum mysteriorum communio in Ecclesia Catholica sanctæ Sophiæ distribueretur, & ipse puer os aperiret, dixit vir sanctus: Dic Amen: & puer statim clara voce pronunciauit, Amen. Quare pater eius coepit Deum laudare, & miraculum patefacere. Omnibus igitur admirantibus, & Deum collaudantibus, Domitianus humi statim concidit. Quamobrem clerici quidam accurrentes, eum trementem excitauerunt. Quarentibus autem, quid ei contigisset, respondit: Cum puer ille pronuncia-
ret, Amen, & pater exclamaret, quod soluta esset lingua eius, ego non credebam id esse verum, sed fictum gloriæ causâ existimabam: & vidi quasi flammam ignis ex ore pueri egredientem. His dictis, ad sanctum virum accessit, & procidens ad pedes eius, rogauit, vt pro se Deum obsecraret, ne vis diabolica à puero egressa, & diuina indignatio in se recideret. Vir sanctus audiens id, quod acciderat: Hoc, inquit, fili, contigit tibi propter incredulitatem animi tui, qua depulsa, fidelis esto: hæc enim miracula non facimus nos, sed Deus hoc etiam tempore, ne possimus dicere, Deum temporibus nostris nullum miraculum effecisse: sed quæ ante nos per sanctos viros effecta sunt, credamus esse vera: atque ita semper in fide crescentes, Deum adoremus. Hæc beato viro loquente, Diaconus incredulitatem suam confessus est, & accepta benedictione, ab horrore & metu liberatus est, sanctusque discessit, & fide deinceps animum suum cumulauit.

Nota de
diacono
miraculâ
carpente.

Porro cupiditate reuivendi sanctam ciuitatem accensus beatus vir, ibiq; tertiam obsecrationem absoluendi, fratribus duobus assumptis, Iohanne Archidiacono monasterij sui, & Martino, ex loco, qui dicitur, Dugaria, à quo dæmonum legionem eiecerat, ad sancta loca profectus est, & Crucem salutarem Christi que sepulcrum, & omnia, qui illic sancta sunt, adorauit. Inuisit & monasteria, & in patriam non redire decreuit amplius: sed illic in aliquo monasterio quietè viuere. Putabat enim se, suscepto onere episcopali, à moderatione monastica defecisse, & curis atque sollicitudinibus obrui. Profectus igitur in Lauram Sabæ Abbaris, viuebat ibi in cellula pij cuiusdam monachi, nomine Andrea. Et cum quietis & silentij sui tempus aduenisset, fecit illi sellam frater, apud quem morabatur, in qua vir beatus sedens, abstinentiam suam à die Christi natali ad Ramos vsque palmarum transegit, ne pedem quidem inde mouens, adeo vt patientiam eius omnes illi patres admirarentur. Post Paschæ autem celebrationem, duo illi fratres, quos secum adduxerat, illum assidue cohortantur, vt in patriam rediret: sed eos ipse noluit audire, dicens, se illic quietam & pauperem vitam agere. Verum nocte quadam illi sanctus Dei martyr Georgius in somnis apparuit, tradens illi baculum, atque dicens: Exi celeriter, vt in patriam reuertamur: neque enim licet, te, illa relicta, hic commorari. Cumq; vir sanctus responderet, se id facere non posse, quoniam episcopatum recusasset, pollicitus est ei martyr, & affirmauit, se ab illa etiâ eum afflictione paulopost liberaturum, modo nē patriam desereret. Surge igitur, inquit, & vade. Multi enim, longis susceptis itineribus, illuc profecti, propter absentiam tuam afflicti tristesque discedunt. Quamobrem ego quoq; tibi succensco. Hæc locutus Christi martyr, è manu eius pignus accepit, quod id, nulla interposita mora, esset effecturus. Experrectus igitur vir beatus, somnium duobus fratribus narrauit, & ex patrum illius mansionis consilio cum duobus discipulis suis discessit.

It tertio
Hieroso-
lymam.

Non vult
redire ad
suos, vt
possit soli
Deo vacare.
re.
cellam

S. Georgii
eum cogit
redire ad
episcopatum.

Cum autem ad Galatiæ partes peruenissent apud Druinorum monasterium fratribus suis præcepit, nè cui se patefacerent: incolis enim erat ignotus. Ingressus igitur est in monasterium, vt ab itineris labore conquiesceret. Monachi verò illi famam eius audiuerant, & magno ipsius desiderio tenebantur, cupiebantque ab eo sibi benedici. Suscepit igitur eum hospitium custos Anicetus vir religiosus: & Præfectus sancti Theodori comites interrogauit, quis esset ille Pater. At illi è longinqua regione esse respondentes, veram eius notitiam celauerunt. Cum autem ad mensam accumberent, dixit vir sanctus: Profectò, filij, comedimus vt Galatæ. Cumque paulò post idem repeteret, custos Anicetus cœpit vehementer dubitare, quisnam esset, & suspicabatur, fratres haud verè de ipso respondisse. Cum igitur à mensa consurrexissent, & beatus Theodorus humi, vt erat solitus, requiesceret: fratres, separatim in locum abducens eos, obtestabatur, vt sibi dicerent, quis & vndè pater ille esset. Tunc illi responderunt, eum esse clarum miraculis Theodorum, mansionis Siceorum Archimandritam Anastasiopolis Præfulem. Anicetus verò, quæ audiuerat, Præfecto & fratribus cum gaudio nunciauit. Quare cum ad officium nocturnum surrexisset, surrexit & vir sanctus. Sed cum in oratorium sancti Pauli apostoli ingrederetur, obuiam cum cereis exeuntes monachi atque Præfectus, ad pedes eius prociderunt, & eum consalutantes, in proprium cœnaculum adduxerunt, & magna cum lætitia rogauerunt, vt apud se diebus pluribus maneret, vt & ipse de via fessus quiesceret, & maiorem sibi benedictionem impertiret. Petijt autem econtrà ille ab eis, vt sibi ministerium, quandiu ibi maneret, assignarent. Et illis recusantibus, illud sibi ipse onus imposuit, vt fratrum cubilia manè vesperique curaret.

Nota huiusmodi militatem.

Mutum sanat.

Item claudum.

Eius benedictio à multis expectitur.

Cæterum cum eius fama diulgaretur, multi, vt ab eo benedictionem acciperent, ad monasterium ventitabant, & ægros suos afferebant. Inter hos mulier accessit, & filium mutum adduxit, vt pro eo vir sanctus precaretur. Qui os suum aperiens, in eum insufflauit: & puer confestim locutus est. Mater igitur assumpto filio, læta discessit & laudans Deum. Alius puer, qui nullo modo poterat ambulare, à matre oblatum est sancto Theodoro: qui pro illo Deum obsecrans, parumpè ab illa discessit, & aduocauit eum, dicens: Veni puer ad me in nomine Domini. Puer autem, relicta matre, statim ad virum sanctum accessit. Et reddidit eum matri sanum, laudanti Deum. Propinqui autem monasterij sancti Stephani Præfectus venit, rogauitque Præfectum monasterij Druinorum, vt per eum sibi liceret beatum Theodorum abducere, vt monasterio suo benediceret. Hoc audito, sanctissimus Cinnæ ciuitatis Amiantus venit ad sancti Stephani monasterium, vbi Dei seruus erat, & duxit eum in ciuitatem suam, vt illi benediceret. Processerunt ei obuiam ciues cum supplicatione, læti propter eius presentiam. Atque ita ingressus beatus Dei seruus, cum eis benedixisset, & Episcopum salutasset, ad Druinorum monasterium redijt. Atque inde rursus, Præfecto & fratribus comitantibus, discessit, vt Anastasiopolim reuerteretur. Et omnes famam eius audientes, concurrerunt, vt benedictionem acciperent.

Sanat alium mutum.

Item paralyticum.

Vnius autem oppidi, haud procùl à via distantis, ciues illi supplices occurrerunt, obsecrantes, vt in oppidum suum ingrederetur. Erat illic adolescens oris titubantia propè mutus & elinguis. Ingressus autem vir beatus in oppidum, iussit, vt se in Ecclesiam sequeretur: & cum diuina mysteria distribuisset, præcepit, vt adolescens accederet: & pro illo precatus Deum os illi aperuit, & ter insufflauit: cumque illum signo crucis obsignasset, sanctum Christi corpus impertiuit: In nomine, inquit, Domini Iesu Christi loquere: & Dei gratia statim locutus est, dicens, Amen. Quod homines conspicati, Deum collaudarunt. Illinc igitur egressus Anastasiopolim venit: eiusque reditu omnes lætati sunt. Quidam ad eum mulierem paralyticam iumento impostam adduxerunt: qui iussit, vt illam in monasterio deponeret. Biduoque post ad monasterium profectus, & in Archangeli templum ingressus, iussit, vt ad se mulier adduceretur, manusque suas ad gradus cancellum extenderet. Et diu pro ipsa precatus, accepit oleum lucernæ semper ardentis, & paralyticæ frontem vnxit, & manus ac pedes: In nomine, inquit, Domini nostri Iesu Christi, morbos omnes expellens, conualece, & domum tuam læta revertere. Et statim sponte sua deambulauit, laudans Deum. Suscipientes igitur illam viri, à quibus ducta fuerat, & gratias agentes Deo, discesserunt.

Fabris quibusdam mandauit beatus vir, vt ad vsum monasterij, pro frumento & fructibus conseruandis, domum ex tabulis ædificarent, vetuitque, nè carne vescerentur, an-

tur, antequam opus absoluerent: aut si vesci vellent, in oppidum irent. Neque enim edebatur caro in monasterio, nisi in tribus Sanctorum celebritatibus, vt turbæ satisficeret. Verum cum abesset vir sanctus, fabricorū præfectus paucis post diebus carnem comedit, & statim in febrem incidit, iacebatq; semimortuus: & de vita illius nulla iam erat spes. Quod cum ex fratre, qui ex monasterio aduenerat, vir sanctus accepisset: Verus profecto, inquit, est sermo scripturæ, dicentis. Ab obedientia vitam, ab inobedientia mortem proficisci. Ille enim à mandato recedens, meo carne vesci voluit in monasterio: & idcirco in morbum incidit. Et eò profectus, vbi ægrotus iacebat, dixit ei: Quod verum est, frater, nè me celaueris. Ille autem aperuit id, quod erat. Eccè igitur, inquit beatus vir, Deus, vt experiris, indignationem suam non affert nobis, sed ipsimet nobis eam comparamus. Crede ergò, frater, me non auaritia tibi carnem non subministrasse, sed vt mundum & purum atque castum locum hunc conseruarem. Surge igitur in nomine Domini nostri Iesu Christi, & opus perface, & deinceps mandatis obtempera. Precante igitur sancto viro, & manus suas super ægrotum imponente, statim conuuluit: & eadem die surgens, cœpit reliquum opus absoluere.

Pœna car-
nè in mo-
nasterio
edentis.

Pellit fe-
brem.

Cum autem sanctus episcopus Anastasiopolim rediisset, venit homo quidam ad monasterium, & à Præfecto impetrauit, vt maneret in templo sancti martyris Georgij: neque enim omnes in eo, sed & in templo Archangeli comorabantur. Hic autem homo habebat carnes suillas in pera. Noctè igitur illa Christi seruo martyr Georgius apparuit, atque illi rem indicauit. Quamobrè dolore affectus vir beatus, diluculo nuncium misit ad Philumentum præfectum, qui eum coargueret. Cum igitur quasiissent in templo sancti martyris Georgij, carnem apud hominẽ illic manentem reppererunt: & omnes gratias egerunt Deo, qui res occultas seruo suo patefecisset.

Diuinitas
cognoscit
rem occultam.

Cum verò sanctissimus ciuitatis Germiorum episcopus Aemilianus cuperet beatum Theodorum videre, atq; ab eo impetrare, vt pro se Deum precaretur, multis precibus eum in suam ciuitatem adduxit, honorificèq; in venerabili templo Archangeli suscepit. Eo tempore inibat celebritas dominæ nostræ Dei genitricis Mariæ, quæ in Musgi oppido colitur, ad quam singulis annis cum supplicatione conueniebant duarum ciuitatum, Germiorum & Eudoxiadis, episcopi. Aemilianus igitur episcopus, assumpto beato Christi seruo Theodoro, venit ad celebritatẽ. Cum autem in oppidum ingressi, cum supplicatione in templum Dei genitricis introirent, mulier quædam eiusdem oppidi, nomine Irene, ab occultis spiritibus, diu vexata, & idcirco multis morbis & calamitatibus obnoxia, nec causam agnosces, tunc extra templum stetit iuxta portam: & perfecta supplicatione & beatis episcopis, cœpit à spiritibus vexari, reiectoque velo, & aperto capite, & turba disiecta, magnis vlulatibus aduersus sanctum Theodorum latrabat, cum ei dæmones maledicerent, quoniam ipsius præsentia turbarentur. Quod cum populus aspiceret, cœpit clamare: Domine, miserere. Suspensa autem mulier à terra, & manibus vinctis, & per aëra ad cancellos vsque ferebatur, vociferantibus dæmonibus, quod beatus Theodorus contra se Deum precaretur. Post Euangelij autem lectionem, in terram delapsa iacebat ad altaris introitum, & lingua sua puluerem lambebat. At Christi seruus Theodorus ad eam conuersus, & coma eius apprehensa, increpuit spiritus, qui in illa erant, dicens: In nomine Domini Iesu Christi præcipio vobis, vt ab illa exeatis. Quo dicto, dæmones statim vlulantes ab ea discesserunt: & mansit incolumis. Paulo post autem, marito & filijs defunctis, à sancto viro instituta est: & in cellula, ad Dei genitricis propinqua inclusa sanctè vixit. Episcopi verò & populi miraculum adspicientes, dederunt gloriam Deo, & ad loca sua cum gaudio reuersi sunt. Beatus autem vir, Episcopo & ciuibus comitantibus, discessit, & Anastasiopolim profectus est.

Celebritas
S. Mariæ
in Musgi.

Dæmones
e foemina
expellit.

Venit ad eum oppidi Atraniæ Archipresbyter Andreas: qui cum apud eum dies aliquot maneret, contigit, vt filius eius Comitas in morbum grauissimum incideret. Cum igitur, desperata salute, vocem amisisset, & neminem agnosceret, parato iam sepulcro, misit mater eius Iohannem presbyterum Anastasiopolim, qui marito nunciaret, vt ad filij funus celeriter accederet. Tunc autem beatus Theodorus, cum sacrificium peregisset, cibum capiebat, & pueri patrem secum habebat. Nuncius igitur Andream causam, quamobrè venerat, indicauit. Qua cognita, beatus Theodorus non permisit, vt discederet: Et ego, inquit, tecum veniam. Volo enim monasterium & fratres meos inuisere: sed prius muneribus nobis à Deo datis fruamur. Spero autem, Deo fauente, nos puerum viuum inuenturos, nunc enim non moritur: sed adhuc viuet, &

Predicit
futura.

uet, & gratulabitur tibi. Et hæc locutus, præcepit etiam nuncio, vt cum ipsis cibum ca-
peret. Cum autem surrexissent, profectus est vir beatus in oppidum, & omnes cum fa-
cibus & thure obuiam illi processerunt. Et cum esset vespera, in ecclesiam ingressus
est, & populo benedicens, vespertinas preces pronunciauit: atque ita domum Andreæ
Archipresbyteri se contulit. Videns autem puerum morientem, Christum Deum no-
strum, vitæ mortisque Dominum, obsecrauit, vt animam in ipso retineret, cumq; pa-
rentibus viuum & incolumem largiretur. Et cum obsecrandi finem fecisset, ad-
spexit puerum, & allocutus est. At ille oculos aperuit, & intendit eos: sed respondere
non potuit, quoniam lingua eius erat impedita. Rursû igitur caput inclinans Dei ser-
uus, Dominum precabatur, vt integram puero sanitatem daret: & facto precandi sine,
allocutus est puerum: Comita, inquit, adspice, & dic, quomodo te habes, & patri tuo
responde, nè propter te dolore afficiatur. Aperiens igitur oculos iterum puer, & eos in-
tendens, respondit ad interrogata. Tunc signans illi frontem, & manus, & pedes, dex-
tera illum apprehendit: In nomine, inquit, Domini Iesu Christi, qui Centurionis
morientem puerum suscitauit, surge & sta sanus: idem enim tibi quoquæ vitam nunc
elargitur. Iussit autem, vt illi daretur cibum, & comedit. Vocatus autem vir sanctus à
pueri parentibus ad coenam, præcepit Iohanni presbytero, vt puerum item ad coenam
adduceret: quem Iohannes cum adduxisset, eique ministraret ex ijs, quæ erant apposi-
ta, plus, quam alij, comedit. Quod omnes adspicientes magna lætitia, cum parentibus
gloriam dederunt Deo, qui mortuis etiam, per seruos suos exoratus, largitur vitam.
Postridiè autem puer sanus ambulabat. Et vir beatus ab oppido profectus est ad mo-
nasterium.

Antiochus
in signis
eremita.

Mira eius
abstinẽtia.

Eius de
Theodoro
testimo-
nium.

Eius obitû
prædicat
S. Theodo-
rus.

Eo tempore suscepit hospitio diuinum & sanctum virum eremitam Antiochum,
qui Constantinopoli in Orientem reuertebatur. Venerat autem legatus ad Mauritium
Imperatorem, vt illi Synophrim oppidum à Barbaris direptum commendaret. Erant
huic supercilia densa atq; coniuncta, cana barba, & capitis coma lanæ instar candida, &
ad ilia vsq; protensa, similiter & barba, vngues prælongi: ad centesimum annum per-
uenerat: sexaginta annorum spatium, nec vinum, nec oleum, nec aliud eiusmodi gustä-
rat: triginta iam annis panem nõ comederat: oleribus crudis cum sale & aceto vesse-
batur, & aquã bibebat. Huius fama ad Theodorû, & Theodori pariter fama ad ipsum,
Deo patefaciente, peruenerat. Et iustus ille quidẽ dicebat discipulis suis de sancto epi-
scopo Theodoro, se talem virum sanctum ad eum vsq; diem non inuenisse: sibi enim
vitæ ipsius instituta esse à Deo patefacta. Beatus Theodorus vicissim ita de ipso cũ fra-
tribus loquebatur, vt in tota Orientis eremo tam dignum Dei seruum vidisse aut au-
diuisse se diceret neminem. Qui autem hæc audiebant, & sumbria vestimentorum eius
aliquid religionis gratia capiebant. Cumq; mansionis fratres ad eum venerandum ac-
cederent, eos reprehendebat, & per interpretem recusabat: Cur, inquit, cum talem
stellam, & sanctum Christi Apostolum habeatis, ad me agrestem & vilem, atq; nullius
precij hominem venerandum acceditis? Ad ipsum verè laudabilem & admirandum
sanctumq; virum colendum vos conuertite, qui diuinam in mundo vitam agit, & cu-
piditates in se proterit, & doctrina sua multos ad Deum conuertit. Cum autem vespere
aduenisset, facto diuino sacrificio, accubuerunt, vt paruo & solito cibo vescerentur.
Postea voluit S. Theodorus, vt erat solitus, hospiti pedes lauare. Sed ille non permisit.
Mutuò igitur manus lauarunt. Postridiè verò mane festinabat Dei seruus exire, & iter
suum perficere. Quod cum beatus Theodorus animaduertisset, & obitum eius pro-
pinquum esse diuinitus sciret, idque apud se fieri cuperet, rogabat eum, vt itineris labo-
re fessus conuiesceret. Ille contra obsecrabat, vt se dimitteret: Instat, inquit, mihi
è corpore migratio, & idcirco festino, vt in cellula mea naturæ concedam. Egressus
igitur beatus Theodorus, comitatus est eum Anastasiopolim vsque: & afflictiones ac
solicitudes, quas in episcopatu sustineret, patefecit, quibus instituta vitæ ratio, & mo-
nasteriorum suorum cura interromperetur, rogans eum, vt quid sibi agendum esset,
consuleret, & vtrum relicta episcopatus dignitate, monastico tantum ordini deberet
incumbere. Ille verò id quàm celerrimè faciendum censuit, nè apud Deum damnan-
dus esse videretur. Sanctus autem Theodorus suum illi iumentum, fratremq; dedit,
qui illum, quousquæ vellet, comitaretur. Mutuò se igitur salutantes & complectentes,
discesserunt. Et sanctus Theodorus in episcopium reuersus, dixit eum celerius è vita mi-
graturum, quàm vt ad locum suum posset peruenire. Quod & factum est. Paucis enim
post diebus nunciatum est, eum in via mortuum esse.

Quoniam

DE S. THEODORO ARCHIMANDRITA.

851

Quoniam igitur plurima beati Theodori miracula, posteaquam episcopatum recusavit, visa fuerunt, hæc ego commemorans, omittam ea quæ in ipsa ciuitate gessit episcopali, quia sunt omnibus nota, illa duntaxat attingens, quæ aliqua ex parte causas & afflictiones indicant, quam obrèm recusauit episcopatum. Cum enim necessario cogere inuolui varijs Episcopatus negocijs & sollicitudinibus, magnis molestijs & angustijs afficiebatur. Nolebat enim terrenis curis à rerum cælestium distrahi contemplatione. Nam, vt inquit Dominus, nemo potest duobus dominis seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diligit: aut vni adhærebit, & alterum contemnet. Cum igitur necesse esset, prædia ad ecclesiam pertinentia, per procuratores administrare, & ipsi procuratores iniurijs agricolas afficerent, non poterat vir pius non vehementer angere & cruciari. Nam cum id munus cuiusdam in loco, qui Euchraës dicitur, pergeret lædere, vno omnes animo congregati, & gladijs ac fundis instructi, contra ipsum constiterunt, eadem illi comminantes, nisi recederet. Qui eos ad pugnam paratos intuitus, & veritus, nè ab ipsis superaretur, discessit, & Anastasiopolim se contulit, vt maiore munitus auxilio aduersus illos rediret. Id cum audisset vir sanctus, totum illum diem cum lachrymis gemitibusque traduxit, considerans, si impetus ille ad exitum perueniret, & cædes aliqua fieret, id sibi tanquam auctori, crimini datum iri, seque animarum periclitantium reum fore. Humi igitur prostratus, & Deum adorans, enixè rogabat, vt illius furoris motum compeceret, antequàm ad finem perduceretur. Et accersito Theodosio præcepit, nè ad ea loca se amplius conferret, nè mali quippiam accideret. Tunc ille, sancti viri hortatu dicens impetum illum agricolarum aduersum se fuisse factum, multa in eum conuicia coniecit, & nefariæ contumeliæ vim addens, sedem, in qua sedebat, pede commouit: ex quo beatus vir coram omnibus supinus concidit. Cum autem surrexisset, mitiori voce iurauit, se apud eos Episcopum non moriturum, sed ad monasterium suum rediturum. Quibus verbis Theodosius minimè placatus, binas se illi auri libras expensas laturum dixit, propterea quod à prædiorum procuratore ante diem constitutam repelleretur. Vxor autem marito aduersabatur: Nihil, inquit, sit tibi controuersie cum sancto Episcopo, nè pro benedictione, quam ab illo accepimus, in maledictionem incidamus. Sed ille vxorem non audiens, rursùm in episcopium accessit, vt cum sancto viro altercaretur, in iudicioque contenderet. Verùm dum ostiarius aduentum eius sancto Episcopo nunciaret, repente magnus eum timor inuasit, & apparuit ei iuuenis ad spectum terribilis, & splendide indutus, qui cum indignatione minatus est illi: Vir, inquit, pessime, sic magno episcopo aduersaris, nec desinis ei molestiam & dolorem afferre? Ecce, prædico tibi, nisi desistis, magna super te ira deueniet, & miserè vitam finies. Et hæc locutus, discessit. Theodosius verò, cum diu fuisset exanimis, se tandem colligens, & à viro sancto vocatus introiit, ac prociidit ad pedes eius, cum lachrymis supplicans, vt iniurias, quibus à se esset affectus, sibi condonaret, non amplius auri libras pœnæ nomine repetituro.

Veneno iterùm nescio quomodo tentatus est, & in cella illa sua in episcopio mutus atque immobilis iacuit tribus diebus, adeò vt rumor de morte eius iam increbesceret. Post tertium autem diem apparuit ei Domina, sanctissima Dei genitrix Maria: quæ sceleratis hominibus exitium comminata, & morbi causam aperiens, & insidiatores patefaciens, è manu sua tria illi colocoeca dedit: Hæc, inquit, comede, & nihil tibi erit mali. Somno solutus vir sanctus, Saluatori Christo gratias egit, & immaculatæ matri eius virgini Mariæ. Et causam quidem morbi significauit, authores autem reticuit, & pro illis Deum precatus est. Præterea in distribuendis elemosynis, & in monasteriorum frequentatione & cura, quam de fratribus quos lucratus fuerat, habebat, incusabatur, quasi ecclesiam negligeret, cum tamen ex trecentis sexaginta quinque aureis nummis, mensè suæ adscriptis, quadraginta tantum singulis annis consumeret, reliquos omnes ecclesie largiretur. Ad hæc à psalmodiarum cantu & precatione negotijs distrahebatur. Quibus rebus afflictus, & videns ciues quidem nihil indè proficere, sed in vitæ flagitiosæ miseria permanere, eos autem, qui in monaste-

Causæ eius se episcopatu abdicauit S. Theodosius. Matt. 6.

Theodosius procurator eius infestus est.

Visione improbus deterritur.

Veneno sanctus vir appetitur. S. Maria eum sanat.

Prouentus ecclesie sue.

rijs

rijs degebant, absentia sua negligentia desideraque vacare, & de migratione e monasterijs cogitare, de quibus sibi in die iudicij ratio reddenda esset: gloriosi Christi martyris Georgij opem imploravit, vt se proprium in locum restitueret: & multis precibus Deum orauit, ne sibi crimini verteret, quod episcopatum recusaret. Cum igitur ea venia se a Deo impetrasse certo sciret, clero & ciuibus conuocatis, hanc habuit orationem: Vos me, Fratres, inuitum, vt scitis, & abstractum, hoc iugum subire coegistis. Et quamuis me, vt ad illud ferendum minimè aptum, excusarem, vos tamen audire me nolulistis, sed vestra cupiditati malulistis indulgere. Vndecimus igitur iam annus est, ex quo ego vos affligo, & affligor a vobis. Quamobrem obsecro vos, vt pastorem vobis paretis, qui & vobis placere, & res vestras curare possit. Ego enim posthac Episcopus vester non ero: sed vt abiectus monachus, ad mansionem reuertar meam, vbi in omni mea vita Deo seruire constitui. Hæc locutus, & assumpto monasterij sui Archidiacono Iohanne, ad Ancyranorum metropolim se contulit. Nocte verò illa cuius quidam in quiete vidit splendidam stellam, & summa Ecclesia radijs suis totam ciuitatè illustrantem, tam longè illinc discessisse, vt vix perspicere possit. Quo quidè viso beati viri discessum significatum esse, non est dubium.

Renunci-
at episco-
patui.

Viso cuius
cuiusdam.

Cum igitur ad metropolitanum Ancyranorum Archiepiscopum Paulum peruenisset, rogabat, vt sibi successor daretur. At ille tam bono viro dari non posse respondebat. Cumque magna inter eos contentio esset exorta, conuenit inter illos, vt ea res ad beatissimum Constantinopolis Patriarcham Cyriacum reijceretur, & quod ille contuisset, ratum foret. Beatus igitur Theodorus piæ memoriæ Imperatori Mauritio, & beatissimo Patriarchæ Cyriaco supplicauit, vt decernerent, sibi dandum esse successorem. Metropolita verò recusationi eius rationes suas opponebat. Sed beatissimus Cyriacus Patriarcha, ita etiam iubentè Imperatore, Metropolitanano respondit, vt beati Theodori preces admitteret, & insignia ei propter vitæ sanctitatem & innocentiam relinqueret Episcopatus. Mandato igitur parens Metropolitanus, ab Episcopatus onere beatum Theodorum liberauit, & Episcopatus reliquit insignia. Consuluit autem illi, nè longius discederet, priusquam in eius locum alterum constituisset. Egressus igitur ex Ancyranorum metropoli, in Heliopolis regionem se contulit, propè oppidum Pldri in oratorium Archangeli, quod est in Ambrena, & seipsum abscondebat. Quodam die, cum in hoc Archangeli oratorio sacra mysteria celebraret, facta est facies eius hilaris & læta, & magna gloria gratiaque splendens. Et vnus è fratribus, nomine Iulianus, presbyter, vir admodum pius, cum faciem eius tam hilarem & lætam adspexisset, prostratus ante eum: Vnum, inquit, oro, pater, vt respondeas mihi. Cumque sanctus Theodorus ei benedixisset, & præcepisset vt surgeret, & exponeret id quod velle: tunc ille: Dum sacrificas, inquit, pater, aliquandò nulla fit in vultu tuo commutatio: sapius autem vultum videmus tuum magno splendore gratiaque fulgentem. Quambrèm nos item hilaritate perfundimur & gaudemus: quemadmodum & hodiè contigit. Obsecro te per Dominum, vt mihi huius rei causam exponas. Tum Christi seruus se excusare, & narratione subterfugere. Ille contra supplex & obrestans instare. Tandem beatus vir: Pro-

In Missa
sæpè vi-
sum videt.

Redit ad
monaste-
rium, &
multis cla-
ret mira-
culis.

mitte, inquit, mihi, te nemini, quod dicam, patefacturum, & causam explicabo. Cum igitur iureiurando se obstrinxisset, quod dum ipse viuere, nemini re patefaceret: Quandò inquit beatus vir, me sacrificantem lætorem cernis, scito me visionem videre. Video enim tanquam verum & splendidissimum velum super sancta munera descendens inter sacrificandum. Et quotiès hoc cerno, lætor & exulto. Neque enim semper id video: & idcirco haud semper vultus est hilaris. Cum autem ad horam non adspicio, rem protraho, expectans dum videam id, quod & hodiè mihi demonstratum est. Hæc cum audisset presbyter Iulianus, non prius patefecit, quam vir sanctus è vita decessit.

Porro cum beatus vir accepisset, Episcopum esse Anastasio poli, gaudens & laudans Deum, ad monasterium redijt, & Dei gratia multa fecit miracula in ægrotos, qui accedebant. Presbyter quidam, nomine Paulus, iumento ad eum vectus est è Lyconia monasterio. Erat enim sinistrum eius latus in dexteram viscerum partem contractum: dextra autem ipsius coxa iandiù luxata: & caput eius in partem læuam ad pedem appropinquabat. Quamobrem nec stare, nec in lectulo extendi poterat. Sic enim erat distortus, vt miserabile spectaculum exhiberet. Hic multis lauacris & medicinis adhibitis, nihil profecerat. Cum igitur beati Theodori mandato tribus diebus in monasterio mansisset, & miseriam suam exposuisset, hæc ab eo audiuit: Si vis conualescere, in patriam redi, & aduersario tuo reconciliare, & ante hunc mem ad me reuertere, & da-

bit tibi

bit tibi Deus sanitatem. Neganti autem sibi cum vlllo esse inimicitias: Vide, inquit vir sanctus, nē mentiaris. Inimicitias enim exerceas cum Praefecto tuo. Quo ille audito, coepit beatum Theodorum lachrymans obsecrare, vt pro se Deum precaretur, vt dolore mitigato, posset expeditius incedere. Iussit igitur illum exui: & corpori eius manus imponens, infirma ipsius membra palpauit: & pro illo precibus fufis, totum eius corpus medicamento perunxit. Statimque dolore liberatus est: sed adhuc distortus mansit. Iumento igitur impositum, in patriam reduxerunt, & cum Praefecto suo in gratiam redijt. Post autem ad monasterium reuersus est. Quo quidem tempore beatus Theodorus in angustissima templi sanctae Dei genitricis cellula, quieti silentioque vacabat. Et fufis pro eo precibus, à morbi vinculo dissoluit, atque praecipit, vt prope se deambulet, & precationem quotidie perciperet. Dedit etiam baculum, quo se sustentaret. Et illo accepto, melius se habebat. Ad correctionem autem ipsius, longius baculum tradidit. Et post Paschae celebritatem aliud illi baculum dedit: Hoc, inquit, manu tua apprehende, & cò, vnde venisti, reuertere: breui enim perfectam sanitatem assequeris. Cum autem baculum istud ceciderit è manu tua, nē sustuleris illud amplius. Accepra igitur viri sancti benedictione, presbyter Paulus domum reuersus est. Et cum die quodam iter faceret, baculum è manu eius elapsum est. Qui sancti Theodori sermonem recordatus, illud non sustulit: & plane conualuit, atque miraculum omnibus patefecit. Hic autem Paulus, sancti viri studio, Constantinopoli presbyter est constitutus: & deinde vnus ciuitatis Isauriae factus Episcopus.

Presbyterum
male affe-
ctum sanat.

Eo tempore pius Imperator Mauritius, & beatus Patriarcha Cyriacus, & principes literis suis sanctum Christi seruum Constantinopolim accerserunt, vt eis benediceret. Quamobrem cum eò se contulisset, & beatissimum Patriarcham Cyriacum, & Imperatorem atque Senatum consultasset, eisq; benedixisset, apud eos commoratus est. Magno autem eum studio & honore Imperator & Augusta & omnes familiares complexi sunt: & monasterijs eius immunitates tributa, illudq; concessum, vt nulli alij Episcopatu subiecta essent: sed sanctissime tantum & magnae Ecclesiae Apostolicae regie ipsius ciuitatis, ita prouidente Deo, & sancto martyre Georgio opitulante, propter beneuolentiam in eos, qui in illis degebant & sacrificabant. Paruo autem illo tempore, quo mansit in ciuitate, magna per illum Deus fecit miracula.

In Constanti-
nopolim,
& magno in
precio ha-
betur.

Mulier enim, quae apud illum habitabat, cum filium quadriennem caecum haberet, in vlnis eum suis ad virum sanctum gestauit, & multis lachrymis ante illum prostrata, puerum ad pedes eius deposuit, supplicans, vt lumen oculorum illi largiretur. Vir beatus, cum pueri oculos obliquasset, ei que benedixisset, aquam benedictam matri dedit, praecipiens, vt aqua illa quotidie manè filij oculos lauaret. Quod cum ter egisset mater, quarto die filium sanum ad sanctum virum adduxit, laudans Deum. Eadem foemina cum septem menses paralytica iacuisset, qua hora viri sancti benedictionem accepit, statim conualuit.

Caecus vi-
der.
Paralytica
reualuit.

Puella quaedam, principis cuiusdam ancilla, annis iam octo & viginti daemionium occultum habebat: quamobrem assidue iacebat aegrotata, & morbi causam ignorabat. Audita igitur beati viri fama, dominus eius duxit ad eum puellam, rogans, vt pro ipsa Deum obsecraret, vt ei vel mortem, vel sanitatem elargiretur. Tum Christi seruus extensa manu caput eius apprehendit, & precatus est Deum, vt sibi morbum eius patefaceret, & eam liberaret. Statimque daemionium eam perturbare coepit & vexare. Atque ita clamabat: Etiam in me, o ferriuote, vim tibi à Deo datam exerceas? Abstine à me, quæso, daemionum infestator. Beatus autem Theodorus praecipit ei, vt taceret. Et cum esset dies hebdomadis quarta, dimisit eam: & mandauit eius domino, vt quarta item proximè sequentis hebdomadis die eam ad se reduceret. Quae cum ad diem constituta reuertisset, & virum sanctum aspiceret, rursus daemionium in ea turbatum clamare coepit, & virum sanctum detestari: O vis, inquit, quae nunc aduersum nos à spurio & è scorto genito proficiscitur. Vigessimus octauus iam annus est, ex quo mulierem istam obfideo, & sanctorum nemo patefecit me. Hic autem meretricis filius aduenit, vt me patefaceret, ac cruciatui supplicioque traderet. Execrabilis dies, in qua genitus es, & in qua te huc contulisti. At Dei seruus Theodorus ipsum signo Crucis increpuit, & dixit: Signo Crucis daemionem expellit. Quamuis meretricis filius sim, vt ais, tamen ad gloriam Domini nostri Iesu Christi filij Dei, praecipio tibi in nomine eius, vt recedas ab hac muliere, nec amplius in illam ingrediaris. Daemion autem magna voce dixit: Iussa tua equidem faciam, & egrediar: attamen hæc tertio ab hinc die morietur. Tu, inquit beatus vir, exi, & Domini

Cccc volun-

voluntas fiat. Neque enim licet homini Christiano vobis credere, cum verba vestra sint improba & falsa. Laceratam igitur mulierem demon ante sancti viri pedes proiecit, & magna voce edita, discessit. Illa vero cum se collegisset: Ego, inquit, sanctis precibus tuis, pater, assecuta sunt sanitatem. Vidi enim improbum ex ore meo, tanquam serpentem, egredi. Dimisit igitur illam vir sanctus cum benedictione, iussitque, ut diebus septem apud Ecclesiam maneret. Quod autem demon de morte illius praedixerat, falsum fuit. Nam mulieris dominus simul cum illa paucis post diebus ad virum sanctum rediens, magna cum laetitia gratias egit Deo, qui talem seruis suis in spiritus immundos dedisset potestatem.

Vanitas demonis.

Alia mulier nobilis paralytica, ab ancillis suis ad virum sanctum gestata, multis cum lachrymis clamare coepit: Miserere, inquiens, mei, serue Dei altissimi. Deum, qui tibi sanitatum gratiam largitus est, deprecare pro me, ut incolumis discedam. Iussit vir sanctus, eam humi deponi, & manu sinistra caput eius apprehendens, dexteram ad Orientem extendit, & obsecrauit ad hunc modum: Deus sanitatum elargitor, & agrotantium medice, qui paralyticum curasti, medere & huic ancillae tuae, & ab ea paralyticam expelle, ut sana discedat ad gloriam & laudem sancti nominis tui. Et signans illam excitauit, oleoque inunxit: statimque coepit deambulare, Deum laudans, & diuinorum Christi mysteriorum particeps effecta, discessit incolumis, atque omnibus miraculum nunciauit.

Sanar paralyticam.

Quidam capponis filius, nomine Petrus, a demone inuasus, corde conficiebatur, nec se a demone vexari cognoscebat. Pater eius duxit eum ad virum sanctum, ut pro illo Deum precaretur, quo cordis ipsius dolor desineret, & a morbo continuo liberaretur. Sed vir sanctus, cognita morbi causa, duxit eum in cellulam suam, & lateri eius inharens, Crucis signo faciem ipsius obsignauit, percussitque illum iuxta cor: Ne celes te, inquiens, immunde spiritus: manifesta enim sunt opera tua. Dominus Iesus Christus scrutator cordium imperat tibi, ut ab eo exeas. Confestim commotus demon, clamare coepit: Exeo, ferriore, nec aduersor tibi: neque enim minas tuas perferre possum: nequeo ignem ex ore tuo egredientem meque exurentem pati. Haec & his plura locutus, ad viri sancti pedes Petro proiecto, magna voce ululans, discessit. Puer autem in se rediens, & ante illum prostratus: Pater, inquit, precibus tuis, pater, a demone liberatus sum. Vidi enim illum, foeminae nigrae speciem gerentem, a me sciungi, & per fenestram abs te ululantem excludi. Beatus autem Theodorus iussit, ut diem apud se maneret: & postridie sanum patri reddidit.

Item demoniacum.

Nauta quidam a demone vexatus, doloribus & membrorum tremoribus, & multis calamitatibus cruciatur, & in egestatem inciderat. Accessit ad virum sanctum, & lachrymans supplicauit, ut a tot miserijs per eius preces liberaretur. Cum igitur pro illo Deum obsecrasset, oleo benedixit, & dedit illi, ut eo se vngeret, & dimisit eum. Qui paucis post diebus ad virum sanctum redijt, seque conualuisse, & prosperè agere nunciauit, atque animi grati ac memoris causa, nauigij velum obtulit, & multis tandem precibus vix impetrauit, ut illud acciperet.

Item alium.

Luctator quidam ab immundo spiritu vexatus, & capite & membris omnibus dolerebat. Hic ad virum sanctum accessit, supplicans, ut pro se Deum precaretur. Quod ille cum fecisset, vinoque & oleo benedixisset, dedit ei: Abi, inquiens, fili, domum tuam: & cum te vesperi cubitum conferes, vnge te his: & quod in quiete videris, mihi nuncia. Abijt, & fecit id, quod vir sanctus praecerat. Postridie autem ad eum redijt, dicens: Vindicta, domine mi sanctissime, secundum quietem, iuuenem quandam abs te profectum ad me, qui capitis mei comam apprehendit, & ad se traxit: & statim dolor omnis ab articulis & ossibus & membris meis discessit, & tanquam ventus quidam violentus per capillos capitis mei egressus est. His auditis, Dei seruus benedixit ei: Ecce, inquiens, nunc Dei gratia sanus effectus es. Iuuenis autem, quem in somnis adspexisti, gloriosus est Christi martyr Georgius. Et dimisit eum, gratias agentem Deo.

Vifio demoniaci, a sancto curati.

Clarus quidam vir, nomine Mennas, occulto & graui quodam morbo ex diabolica vexatione laborabat. Hic ad virum sanctum accessit: sed ei morbum suum erubuit aperire. Quodam igitur die vir sanctus, cum ad se Mennas de more venisset, cum, remotis arbitris, in cellulam suam vocauit, & humaniter sic est allocutus: Sape te huc, fili, contulisti, ut mihi arcanum aliquid nunciare, & pudore deterritus es. Cur id tibi contigit fili? Cur non aperte significas id, quod celas? Tunc ille procidens ad pedes eius, omnia patefecit, orans, ut pro se Deum precaretur, & morbum a se depelleret, dignareturque do-

domum suam venire, ei que benedicere, atque omnibus habitantibus in ea. Se id futurum promisit vir sanctus: & biduo post domum eius se contulit, & à viro pio benigne susceptus est. Nocte autem illa idem ei contigerat, quod solebat, & afflictus vehementer fuerat. Tum vir beatus precibus incubuit, & Deum obsecrauit, ut hominem ab illa miseria liberaret. Eadem igitur nocte, absolutis psalmorum precibus, vnus ex discipulis eius, nomine Iulianus, in somnis vidit virum beatum stantem ad maris litus, Mennamque ad ipsum accedentem, & in vlnis gestantem suis monstrum quoddam triceps, immanè vociferans: quod cum vir sanctus apprehēdisset, proiecit illud in mare. Postridiè igitur, cum post sacrificium accubuissent, ut pranderent, Christi seruus Theodorus ad Mennam dixit: Confide, fili, & Deum lauda. Dei enim bonitate confisus, spero calamitatem tuam abs te discessisse, nec ea te amplius afflictum iri. Et cum hæc dixisset, somnij sui discipulus recordatus, illud explicauit. Cum igitur vir sanctus Mennæ & fidelissimæ eius vxori, & omnibus ipsius domesticis benedixisset, discessit. Mennas autē nunquam amplius ab eo morbo vexatus est. Iam vxor eius foemina grauissima Christi que amantissima Theodora, orauit sanctum virum, ut sciret, vtrum ipsa, an maritus eius ex hac vita prior esset discessurus. Vix igitur tandem exoratus, Deum precatus est, ut id sibi patefaceret: responditque, maritum eius prius è vita discessurum. At illa multis cum lachrymis eum quotidie rogabat, ut Deum precaretur, quò se ex hac vita celerius euocaret. Eius flagitationibus victus beatus vir, Deum obsecrauit, ut id ei, quod optabat, concederet. Et diuinitus monitus, dixit illi: Dedit tibi Deus, quod flagitasti. Res igitur tuas constitue, nam paucis post diebus morieris. Hoc responso mulier lata discessit, & rebus suis constitutis, quadragesimo post die mortua est.

Alium quemdam morbum curat.

Predicit fecerit obitum eius.

Euty chius, beati Theodori ostiarius, cum in via dormiret, sic à dæmone vulneratus est, ut manus ipsius cum toto brachio obstupuerit. Quamobrè eam tumidam & obligatam, atque è collo suspensam gestabat. Hic de more venit ad sanctum Theodorum, ut benedictionem acciperet. Et interrogatus ab eo, cur ei doleret manus: Dormiebam, inquit, domine, quodam in loco, & cum somno solutus essem, mihi manus obstupuit, tumoremque contraxit. Cum igitur beatus vir manum eius nudatam, precibus adhibitis, contrectaret, dæmonium cœpit per ipsius manum decurrere. Tunc vir sanctus humerum signauit; nè sursùm curreret, & interimeret eum. Cœpit igitur manus eius à dæmone huc illuc volui ac distorqueri, adeo ut eam non posset ostiarius regere & sustinere. Verùm sancto viro tangente, & spiritum immundum increpante, statim cessauit. Et accepto ostiarius oleo, cui vir sanctus benedixerat, manum vnxit, triduoque conualuit.

Sanat hominem, à dæmone laceratam.

Seruus quidam malè à dæmonio vexabatur. Hunc eius domina ad virum beatum duxit. Et statim spiritus commotus eum lacerabat, nec volebat exire. Quem cum vir sanctus increpuisset, vetuit ei, nè è gradu termino discederet, ut eo modo torqueretur: Benedictus, inquit, Deus, non discedet hic homo, ab ipso procreatus, è domo hac prius, quam tu ab illo exieris. Hæc cum dixisset vir sanctus, in cellulam ingressus est suam, & præfinitum à regula psalmorum numerum pronunciauit. Verùm cum multis iam horis seruus ille vexatus maneret illic, & spiritus ibi religatus cruciaretur, miserabili voce clamare cœpit ad hunc modum: Exeo, serue Dei: neque enim supplicium hoc ferre possum. Veni, solve me: & egrediar. Noli me diutius torquere. Egressus autem vir sanctus è cellula sua, dixit ei: Nolo, immunde, ut nunc exeat. Dæmon verò clamabat: Heu me miserum, oro te, ut me soluas: satis supplicij pertuli. Quando permittis, ut egrediar? Volo, inquit vir sanctus, ut media noctis hora discedas. Nunc verò solutus es à præscripto termino. Quamobrè huic homini per te iam liceat mentis esse compoti. Proiecit igitur eum ad pedes eius. Media verò nocte, cum vir sanctus ad preces nocturnas exolendas surrexisset, resiliens homo, qui vexabatur, cœpit pati: & dæmonium, quod in illo erat, clamabat: Venit hora. Exi, ferri uore, permitte mihi, ut recedam. Egressus igitur vna post hora Dei seruus, increpuit ipsum in nomine Domini Iesu Christi, atque imperauit, ut discederet. Et statim, proiecto ad pedes eius homine, quem vexarat, exiuit, & seruus ille relictus est sanus. Quem domina eius cum suscepisset, magno cum gaudio domum suam se contulit, laudans Deum.

Vide que sit sanctorum hominum potentia.

Mulier quædam serua, quæ dæmonium occultum habebat, beatum adiit Theodorum, ut ab eo benedictionem acciperet. Qui cum acerbè aduersus eam, ut aduersus dæmone vexatam, adspiciens, Deum pro illa rogasset, dæmon commotus statim exijt, & mulier effecta est sana.

Dæmoniaca liberatur.

Item duo
alij.

Quodam die tres ad eum acceſſerunt. Qui in eius cellula grauiffimè vexabantur, cum à Patriarcha Cyriaco eadem hora accerſitus eſt. Quamobrèm beatus vir ire feſtinans, duobus præcepit, vt liberi eſſent, & ſtatim humili ad eius pedes, vt mortui, proſtrati ſunt. Tertium permiffit pati. Dæmon enim in illo exiſtens, durus erat, & facile expelli non poterat. Quare vir ſanctus fremens: Quoniam, inquit, ſanctiffimus Patriarcha noſter accerſiuit me, & in præſentia non poſſum id agere, quod ad te pertinet, ſta hoc in loco, & torquere: neque hinc diſcede, donèc rediero. Et hoc dicto, ad ſanctiffimum Patriarcham ſe contulit.

Impetrat
parcum ſer-
minæ.

Sergius autem, pius ſanctiffimæ Eccleſiæ magnæ Diaconus & ſanctiffimi Patriarchæ familiaris, ſororem habebat, quæ cum triennium cum marito vixiſſet, nunquam concipere poterat. Vtrunque coniugem Sergius in veſtibus collocauit: & cum ſanctus Chriſti ſeruus Theodorus à Patriarcha diſcederet, Iohannem Hypodiaconum eius comitem rogauit, vt illuc ſanctum virum perduceret. Quod cum eſſet factum, Sergius diaconus eos ad virum ſanctum adduxit, & ſimul cum illis ad viri pedes prociſit, ſupplicans, vt eis liberos concederet. Quibus Sanctus: Non ad me, inquit, filij, ſed ad Deum accedite. Verùm, cum illi non deſiſterent obſecrare, vtriuſque zonas accepit, atque inter illas vtrinque collocatas, genibus flexis, Deum precatus eſt. Poſt autem zonas illis reſtituit, vt ſe cingerent. Et Dei gratia factum eſt, vt poſt nouem meſes mulier filium pepererit. Cum autem diſceſſiſſet, Iohannem præmiſit, vt videret, an vexatus ille extra præſcriptos terminos eſſet egreſſus. Inuenit igitur eum in loco præſinito, & à terra ſuſpenſum. Sic autem clamabat dæmon: Opportunè aduerſum me, ſerue Dei, veniſti, maiorem contra me gratiam affecutus. Ferre te ampliùs non poſſum, quoniam exuris me. Exeo per altiffimum. Tantùm parce mihi. At Dei ſeruus pectus eius percutiens: Sæpè, inquit, mihi promiſti, & mentitus es: non parcam tibi. Tunc demùm iureiurando promiſit, ſe nocte illa, cum in ſanctiffima magna Eccleſia precandi ſignum daretur, diſceſſurum. Cum igitur illi ſupplicium eſſet remiſſum, ad horam noctis præſinitam diſceſſit.

Superbiſſi-
mus dæmon
diè crucia-
tus, exit ab
homine.

Demoniaca
ſanatur.

Et poſt aliquot dies, Theodori, diaconi ſanctiffimæ Dei genitricis, ſerua quædã, nomine Theodora, repente à ſpiritu muto capta eſt. Cum autem dominus eius per Iohannem Dei ſeruò rem indicãſſet, iuſſit, vt eam ad ſe adducerent. Quæ cum vexaretur atque concideret, ſublata conſerui eius ad viri ſancti pedes geſtãrunt. Et ſex dierum ſpatio liberata eſt, atque diſceſſit incolumis.

Muta lo-
quitur.

Alia puella annorum octo, Deo dicata in magna Eccleſiæ monaſterio, triennio muta permanſit. Magiſtra igitur ipſius duxit illam ad ſeruũ Dei, acerbè clamans, & cum lachrymis ſupplicans, vt ei ſanitatẽ impetraret. Cum igitur pro illa Deum obſecraſſet, præcepit, vt quotidie manè & veſperè ad ſe veniret. Quod illa cum faceret, & ipſe pro ea precaretur, quo die curanda erat, iuſſit, vt os aperiret: & apprehenſa lingua eius, ſigno Crucis obſignauit, & ter inſufflauit, præcipiens ei, vt deglutiret. Deique gratia ſtatim locuta eſt, magna inquiens voce: Deglutiui, domine. Quare turba, quæ adſtabat, & rem videbat, diũ clamauit: Domine miſerere. Atque itã puella cum eius magiſtra diſmiſſa eſt incolumis.

Alia porrò mulier, quæ decem annos ſanguinis fluxu laborauerat, magno cum deſiderio accerſit, vt ab ipſo benedictionem acciperet: allatoque vnguenti alabaſtro, cum multam turbam vididiſſet circa ipſum, clam accerſit, vt vnguento pedes eius inungeret. Quo animaduerſo, Dei ſeruus pedes ad ſe contraxit, & clamans, dixit ad eam: Deſine mulier: quid facere conaris? Moleſta mihi res eſt, quã moliris. Territa mulier, vnguentum illi tradidit, rogans, vt pro ſe Deum precaretur. Tunc vir ſanctus itã precatus eſt: Dominus Ieſus Chriſtus, qui rerum occultarum cognitor eſt, precibus ſancti Georgij martyris exoratus, ſecundùm fidem tuam id tibi, quod petis, elargiatur. Statimque gratia Dei, ſanguinis eius fluxus ſtetit. Quo mulier miraculo animaduerſo, Deum laudans, cœpit rem omnibus indicare.

Orationè &
aqua bene-
dicta filium
Imperato-
ris mundat
à lepra.

Contigit, vt vnus ex filijs Mauritij Imperatoris lepræ morbo laboraret: cui cum medici nullam poſſent opem afferre, Imperator virum ſanctum accerſendum curauit. Qui in palatium, vbi puer iacebat, ingreſſus, & pro illo preces ad Deum fundens, aquã benedixit: cumque illum adſperſiſſet, reliquam aquæ dedit, vt ruruſum conſpergeretur: & ſancti viri precibus puer ſanus effectus eſt. Imperatoris autem & Auguſtæ precibus adductus, inter ipſos conſiſtens, Deum pro illis obſecrauit: & cum benedixiſſet eis, diſceſſit in patriam, ad monaſteriumque peruenit.

Qui.

Quidam pater familiās ex oppido Aleētorā, ferum botem habuit, qui iugum detre-
ctabat. Duxit igitur illum ad monasterium, & rogauit beatum virū, vt signo Crucis bo-
nem obfignaret, quō feritatem deponeret. Et cum vir sanctus ad eum venisset, bos huc
illuc caput mouens anhelabat: cuius ille cornua comprahendens, precatus est Deum,
vt bos, feritate deposita, mansuesceret. Et signans eum, dixit: Præcipio tibi in Christi
nomine, vt ab ira desistas tua, & subeas iugum in māfuetudine, quam tibi Deus tribuit,
& domino tuo pareas. Cū hæc dixisset vir sanctus, bos statim iram feritatemque de-
posuit: & cū in dē esset abductus, collum iugo facilē subiecit.

Mulier item quādam mulam habebat, quæ nec frenum, nec fellam admittebat, sed
se pedibus sublaris erigens, mansuescieri nullo modo poterat. Hanc mulier duxit ad mo-
nasterium: cui vir sanctus, signo Crucis adhibito, dixit: Benedictus Deus, nē posthæc
ampliūs fera peruersaque sis: sed, freno suscepto, heram tuam insidentem admitte cum
omni mansuetudine. Ad hoc enim te Deus ministerium creauit. Et statim illi mulier
insedit. Neque enim parere ampliūs recusauit. Idem & in equis, & in alijs animalibus ef-
fectum est.

Signo Cru-
cis, & im-
perio besti-
as feras mā-
suefacit.

Cupiebat vir beatus aliquid ex gloriosi martyris Georgij reliquijs habere, & rogabat
eum, vt se voti compotem faceret. Pius autem Aemilianus, Germiorum Episcopus, sancti
capitis eius particulam, manusque digitum, & dentem vnum, aliamque particulam
eius corporis habebat. Huic martyr apparuit, iussitque, vt eas seruo suo Theodoro re-
liquias in templum, quod sibi exādicārat, transferendas traderet. Misit igitur Episco-
pus nuncium ad beatum virum, qui eum nomine suo hortaretur, vt se ad precandum
in templum sancti Archangeli conferret: cupere enim se illum salutare, optatasque il-
li sancti martyris reliquias dare. Hac lætus pollicitatione, ex monasterio exiit, & in Ger-
miorum ciuitatem ingressus, in Archangeli templo precabatur. Amanter suscepit eum
sanctus episcopus Aemilianus, & in monasterium sanctæ Dei genitricis, quod vocatur
Aligetes, perduxit. Eo tempore magna erat in Pefinuntium metropoli siccitas, & fru-
ges ac fructus omnes exaruerant. Quamobrēm cū incolæ intellexissent, Christi seruū
Theodorum apud Aemilianum Episcopum diuertisse, celeriter ad eum omnes cum
clericis in sanctæ Dei genitricis templum conuenerunt: permittenteq; Episcopo Aemi-
liano, in ciuitatem suam eum adduxerunt, vt, facta supplicatione, per eius preces è ca-
lo pluuiam impetrarent. Procū ab hac ciuitate sex passū millibus erat hortus, quem
magna locustarum occupārat multitudo, & totum propē deuastārat. Huius horti do-
minus cū bearum Theodorum adesse intellexisset, processit illi obuiam, & ad pedes
eius prostratus, calamitatem in hortum suum à locustis illatam indicauit. Cui vir sanctus:
Abi, inquit, fili, & affer aquam in vase. Cucurrit ille, & è propinquo flumine aquā
attulit. Quam Dei seruus, cū benedixisset, dedit ei, dicens: Hac aqua quatuor horti
tui angulos consperge, & dabit tibi Dominus id quod exoptas. Ad hortum reuersus
homo, studiosè fecit, quæ vir sanctus præceperat. Cumque ad locum, quem primū
adsperferat, reuertisset, ne vnam quidem locustam reperit. Paulò post item inuisens,
omnes planè locustas delatas inuenit. Quamobrēm cū manus suas oleribus implē-
set, currens ad beatum Theodorum miraculi effectorem contendit. Tunc autem ob-
uiam illi trium millium passuum à ciuitate processerat supplicatio. Cum illa igitur in-
redientem sanctum virum olitor affecutus, procidit ad pedes eius, eique olera, quæ in
manibus ferebat, obtulit, nunciāns miraculum, quod factum fuerat. Beatissimus verò
Georgius Metropolita, cum lætitia sanctum Theodorum suscepit, qui in diem sequen-
tem supplicationem indicendam mandauit. Postridiè igitur manè, cū vniuersa ciui-
tas in catholica Ecclesia sanctæ Sophiæ esset congregata, beatus Theodorus & Metro-
polita Georgius cum vniuerso populo supplicantes, ad venerabile sanctorum Angelo-
rum templum extra muros conuenerunt: atq; indè ad sanctam Sophiam reuersi sunt.
Vbi cū sanctus Christi seruus Metropolita rogatu sacrificasset, omnesque sacra my-
steria percepissent, nubibus contractum est celum, & tanta pluuiæ copia in totam illam
regionem descendit, vt aquarum fontes & flumina in tertium vsque diem exundārint.
Omnes igitur lætitia pleni, Deum collaudabant, qui serui sui precibus motus, mis-
ericordiam suam ostendisset. Metropolita autem & populo comitante, sanctus The-
odorus illinc discessit: & cū ad Episcopum Aemilianum venisset, ab eoque optatissi-
mas sancti martyris Georgij reliquias accepisset, ad sanctum monasterium suum cum
gaudio reuersus est.

Vide mirā
aquæ bene-
dictæ virtu-
tem.

Impetrat à
Deo pluuiā.

Illis diebus Cadose Episcopus ad eum in lectica vectus est, qui manūs dolore, & arti-
culo

culorum omnium solutione laborabat: nec manibus suis ori poterat cibū admovere. Hic in Archangeli templo ad beati Theodori pedes prostratus, magna voce, Miserere, inquit, mei, serue Dei altissimi: & me quoque tuorum fac miraculorū participem. Scio enim Deum tibi, quæcunque poposceris, largiturum. Cùm autem Christi seruus illum esse Episcopum intellexisset, agrè tulit eam adorationem, & eum fecit excitari: precationique incumbens, orabat Deum, ut morbum eius expelleret. Absoluta autem precatione, iussit, ut in dextera parte templi sancti Georgij martyris collocaretur, ad sancti martyris Platonis oratorium, ubi & cellula eius sita est. Sic autem Episcopum est allocutus: Bono sis animo, magne domine. Dei enim benignitate confisus, te brevi à morbo liberatum iri spero. Et cùm oleo benedixisset, dedit ei, ut eo se vngeret. Duarum igitur hebdomadam spatio conualuit Episcopus, è monasterioque discessit, ambulans, & saliens, & laudans Deum.

Episcopi
morbum ar-
ticularem
sanat.

Clericus quidam, nomine Salomon, ab immundo spiritu vexatus, ad sanctissimum virum accessit cum vxore sua, quæ ipsa quoque pariter vexabatur. Hi quotidie benedictionem eius accipientes, à spiritibus immundis breui temporis spatio liberati sunt: ut ex depicta tabella, quam in vestibulo templi Archangeli, ubi dormiebant, testem miraculi reliquerunt, intelligi potest.

Nota de pi-
cta tabella.

Quidam è Salmania vico grauius ab immundo spiritu vexatus, ad monasterium se contulit: quem vir sanctus, propter demonis importunitatem, in angustam cellulam conijci mandauit: & illuc se quotidie ad precandum conferebat. Quamobrem duarum hebdomadam spatio liberatus, discessit. Accidit, ut eodem tempore regio illa vniuersa fame laboraret. Monachi igitur & pauperes ægroti, consumptis omnibus cibarijs, magnis in angustijs versabantur. Erat autem Quadragesimæ tempus: quo quidem tempore beatus vir in Dei genitricis monasterio quietem & silentium obseruabat. Biduo igitur ante Ramos palmarum Dionysius horrei custos ad eum venit, eique se ne pro monasterijs quidem, nedum pro multitudine alenda, cibos habere nūciauit. Palmarum enim die è cellula sua solitus erat exire, & biduo illo ingens multitudo conueniebat. Abi, inquit beatus Theodorus, in horreum, & farinæ reliquias ex arcis in vasculum collige, & affer ad me. Quod cùm ab illo factum esset, vir sanctus Deum precatus est, ut victui necessaria monasterijs suis suppeditaret. Absolutaque precatione: Accipe, inquit, frater farinæ vasculum, & illud super altare sanctissimæ Dei genitricis impone: & Deus nobis cibaria subministrabit. Fecit ille, quod vir sanctus præceperat. Postridie verò quidam viri pij ex longinquis regionibus triginta naues Cyprias farina onustas aduexerunt. His & alijs innumerabilibus rebus admirandis, quibus, tanquam floribus & margaritis, quotidie sanctus coronabatur, magnæ ab omnibus gratiæ agebantur Deo, multiq; relicto mundo, iugum monasticum non solum in eius monasterijs, sed etiam alijs in locis suscipiebant. Itaque verba illa Euangelica implebantur: Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona, & glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.

Demonia-
cus fit sa-
uus.

Mira vis
precum san-
cti viri.

Multi fiunt
monachi.

Matth. 5.

Quoniam igitur & hic vir, quem admodum & Apostolus Paulus, corporis afflictionibus erat obnoxius, non alienum erit, ut ad vtilitatē nostram eas persequamur, ne, quoties in eiusmodi morbos & calamitates incidimus, animis concidamus: præsertim cùm Deus nobis ea ratione præmium parat: & idcirco viris iustis orantibus, ut à miserijs liberentur, nonnunquam aduersetur, & dicat: Sufficit vobis gratia mea: nam virtus mea in infirmitate perficitur. Ut igitur in hoc sancto Christi imitatore, Dei virtus per infirmitatem perficeretur, corpus eius vulnere affectum erat: quod si quando per se cicatricem obduxerat, indumenti asperitate rursus exulcerabatur. Hoc ille vulnere ad obitum vsq; laborauit, sibiq; illud à Deo fuisse datum dicebat, ut ei assidue gratias ageret. Oculorum item morbo singulis annis ætatis tempore per se quimen sem laborabat, & maiorem in modum gratias agebat Deo. Impediebatur tamen, quò minus turbas posset suscipere. Quamobrem diuinitus incitatus, ad templum Dominae nostræ Dei genitricis, quod est Sozopoli, constituit proficisci. Diuinum enim munus, quod illic est, jam pridem videre concupierat. Cùm igitur ad pontē, qui Tantaëndia dicitur, peruenisset, Phentinus quidam caupo obuiam illi misit, qui eum rogarent, ut in hospitium suum ingredi vellet, sibiq; benedictionē suam relinquere. Iacebat enim semimortuus multo iam tempore, & facies eius post tergū erat distorta. Ad eum igitur sanctus Theodorus ingressus, causam quæsiuit, quāobrem id ei contigisset. Cui ille respondens: Cùm essem, inquit, extra diuersorium, venit canis quidā niger, & corā me hiauit: quamobrem

2. Cor. 12.

Vulnus ha-
bet perpe-
tuum.

Laborat ex
oculis.

ego quoque inuitus idem feci. Cumque ipse statim euauisset, ego in febrem incidi, faciemque distorti. Verum si tu, serue Dei, aliquid potes, adiuua me. Nam cum & greges armenta que mea interiret, posteaquam tu pro me preces sudisti, ne vnum quidem animal periret. Hæc ille cum dixisset, pro ipso precatus Deum beatus vir, ter in eius faciem insufflauit: & aque benedicens, dedit ei: Accipe, inquit, & hæc te aqua cõsperge. Quod enim vidisti, demonium erat. Sed in Christi nomine, cum reuertemur à precatione, te sanum & incolumem inueniemus.

Aque benedicte vis.

Egressus igitur è diuersorio, itinere suo progrediebatur: cumque ad Amorium ciuitatem appropinquasset, salutaris eius aduentus omnibus innotuit: & ciues vniuersi supplicantes obuiam illi extra muros processerunt. Et oblati sunt illi puer à patre, pedibus ad eò distortis, vt nullo modo posset incedere: qui, sancto viro Deum obsecrans, curatus est. Erat enim vir quidam illustis ex eadem ciuitate, nomine Iohannes, filium suum duo de viginti annos natum, qui triennio paralyticum iacuerat, ad virum sanctum gestandum curauit, & multis cum lachrymis rogauit eum: Miserere, inquit, istius infelicis & calamitosi, serue Dei, & Deum pro illo deprecare, vt à morbo eum curet, & incolumem mihi largiatur: aut certe celerem illi ex hac vita exitum tribuat, nè videam ipsum tam miserè à morbo consumi. Quomodo, inquit sanctus Theodorus, in morbum hunc incidit? Cui ille respondit: Cum ad venandum profecti essemus, in leporem hic miser incurrit: quem cum iaculo transfixisset, in paralytum incidit, ea que triennio iam laborat. His auditis, Christi seruus iussit eum Anastasij viri pij domum portari, & in oratorio sanctissimæ Dei genitricis, vbi erat ipse mansurus, constitui. Mox in urbem ingressus, totam supplicando lustrauit. Cum autem ad catholicam & primam ciuitatis Ecclesiam esset peruentum, obuiam illi factus est Episcopus: longius enim cum populo obuiam procedere propter valetudinem non potuerat. Quamobrè & ipsius Episcopi rogatu, sacrificium obtulit sanctus Theodorus, & populo benedixit: discedensque, Anastasij domum extra muros se contulit: & in oratorium Dei genitricis ingressus, adolescentem illum paralyticum iacentem inuenit: cumque benedixisset oleo, faciem eius, & manus, & pedes, & reliqua omnia corporis eius membra dissoluta inunxit, & sic eum allocutus est: Tibi dico, adolescens, in nomine Domini nostri Iesu Christi surge, & sta sanus, nè propter te pater tuus doleat. Cumque ille caput sustulisset, manum ei vir sanctissimus porrexit, & excitauit: precibusque super ipsum adhibitis, sanum patri reddidit.

Puer distortis pedibus curatur.

Curat paralyticum oleo benedicto.

Cum in Dei genitricis templum esset ingressurus, ecce quidam alius paralyti laborans propter dæmonem, qui ipsum occultè multis iam annis vexabat, eadem hora surrexit, cœpitque ab immundo spiritu vexari, & Dei genitricis seruo, cui ab ea miraculum hoc seruatum fuerat, occurrens atque vociferans: O vis, inquit. Cur venisti huc, ferri uore, cum Georgio Cappadoce, vt me torqueres atque configeres? Tot annis latui, & per te nunc indicor. Tunc omnes spectatores obstupuerunt. Beatus autem vir spiritum immundum increpans, signo Crucis & precibus adhibitis, paralyticum curauit. Et in sanctissimæ Dei genitricis Mariæ venerabile templum ingressus, vbi diuino munere oleum manat, manibus in Crucis speciem extensis precans, oculos in admirabili imagine defigebat, cum oleum diuino nutu efferuescens, in oculos eius insiliit, eosque conspersit. Quamobrè omnes, qui diuinum illud testimonium adspiciebant, dixerunt: Verè magnus est hic Dei seruus. Cum autem de eius aduentu beatissimus Episcopus Zoilus intellexisset, statim honorificè duxit eum in Episcopium suum, amiceque tractauit.

Itè alium.

Nota de oleo ex imagine manante.

Postea verò, quàm diebus quadraginta precibus incubuit, relicta Sozopoli, ad urbem Amorium appropinquabat: vbi saliens obuiam illi processit puer, qui distortis iam pedibus existens, ab eo benedictionem acceperat, & Dei gloriam, quæ in se extiterat, nunciauit. Die verò ad vesperam inclinante, urbem ingressus, apud virum illustrem Iohannem, cuius filium paralyticum precibus curauerat, diuertit. Et postridiè manè discedens, in Germiorum ciuitatem ad Episcopum Aemilianum peruenit: à quo dimissus, ad monasterium suum proficiscebatur. Cumque ad prædictum pontem venisset, audito Phentinus eius aduentu, processit illi obuiam sanus & laudans Deum, qui se serui sui precibus à tali periculo liberasset: animique grati munus obtulit equum ex armento suo.

Cum igitur vir pius & sanctus ad monasterium peruenisset, duæ claræ mulieres è metropoli Epheso cum lecticis & magna suppellectili ad eum se contulerunt. Erat vni ex illis filius annorum viginti, Andreas nomine, mutus: Alteri autem filiola annorum

octo paralytica. Hæ fœminæ cum filijs & domesticis suis ad sancti viri pedes proci-
 dentes, magna voce multisque lachrymis supplicabant, vt filijs suis sanitate largiretur.
 Quibus Christi seruus Theodorus præcepit, vt surgerent. Et cum precatus esset Deum,
 iussit, vt dies aliquot ibi manerent. Quadam autem die à psalmis canendis circiter ho-
 ram nonâ de more egressus, vt populo benediceret, eumque dimitteret, puellulam ia-
 centem inuenit: & accedens, signauit eam, & Deum obsecrauit: ab eaque recedens, ad
 altaris introitum ascendit, & populo benedixit, & puellæ paralyticæ præcepit, vt ad se
 veniret. Quæ repente, solutis diaboli vinculis, surrexit & ad eum venit. Turbæ verò ad-
 stantes, cum matre puellæ pro tali miraculo cum lachrymis gratias agebant Deo. At-
 que ita mater accedens, filiulam suam è manu eius sanam accepit. Quinetiam adole-
 scentem mutum beatus Theodorus cum signâisset, dixit matri eius, vt cum alijs discede-
 ret: fore enim, vt in ipso itinere loqueretur. Suscepta igitur viri sancti benedictione, in
 ciuitatem suam omnes redierunt. Et paulò post quidam ab illa veniens ciuitate, adole-
 scentem locutum esse nunciauit.

Itē alias si-
 gno Crucis
 & oratione
 curationes
 facit.

Oppidi Sandi presbyter, nomine Florentius, habebat fratris filium, cui cancer os ex-
 edebat. Eo igitur super umentum suum imposito, magno studio ad monasteriū con-
 tendit, & ad beati viri pedes ac lachrymans, supplicabat, vt pueri morbum,
 cui nulla medicorum remedia proderant, curaret. At ille, fufis precibus, locum morbo
 excusum contrectans, ter in os eius insufflauit, & aquam, cui benedixerat, dedit, vt ex ea
 acciperet: & statim cœpit morbus esse leuior. Et cum egressi essent è monasterio, prius
 quam domum peruenirent, prorsus euauit.

Sanat can-
 cri morbū.

Cum totius populi supplicatio, post Domini nostri Iesu Christi resurrectionem die
 sabbati, vt quotannis fieri solet, ad monasterium cōuenisset, erat in loco demisso lebes
 ebulliens iuxta viam. Peracto autem sacrificio, cum vniuersus populus ad epulas pro-
 perans, è monasterio egredi festinaret, puer è templo sancti martyris Georgij exiens,
 diabolo impellente, in lebetem feruentem incidit. Accurrentes autem parentes, pedi-
 bus eum inde extractum, in templum sancti martyris, vbi vir sanctus populo benedice-
 bat, intulerunt, & semimortuum ad eius pedes cum lachrymis deposuerunt. Tum Dei
 seruus puerum iuxta sanctum altare collocauit, & inclinato capite, pro ipso precatus
 est Deum. Et cum illum oleo semper ardentis lucernæ inunxisset, Dei gratia excitauit,
 & sine vllò detrimento parentibus incolumem reddidit.

Semimor-
 tuum vitam
 restituit.

Fortè cum supplicatione monasterij sancti Theodori ex Briania prefectus Anicetus
 venerat. Hic cum id, quod puero contigerat, audiisset, eumque sanum & nulla in par-
 te combustum adspiceret, lebetis aquam esse frigidam existimauit. Itaque cum eadem
 hora supplicando illac iter faceret, manum in lebetem iniecit, vt cognosceret, vtrum
 aqua calida esset, an frigida: & statim manus eius exarsit. Cum igitur beatus vir, peracta
 supplicatione, populo benediceret, eumque dimitteret, accessit ad illum Anicetus, &
 manū ostendit, obsecrans, vt eam signo Crucis obsignaret. Cui subridens sanctus The-
 odorus: Crede, inquit, frater, & manum, quam in lebetem vltro coniecisti, Dominus
 curabit. Signo autem Crucis adhibito, Anicetus dolore leuatus est, & sanus discessit,
 laudans Deum ob ea, quæ audierat & viderat.

Magna vis
 sanctæ
 Crucis.

In oppido Sandi quidam paterfamiliâs, nomine Eutolmius, aream suam cupiebat
 ampliorem efficere. Angustior enim erat, quam vt frugum posset copiam capere. Por-
 rò collis quidam adiacebat, in quo multa inerant dæmonia. Cum igitur vndique are-
 am amplificans foderet, etiam collis ipsius lapidem amouit: vnde immundi spiritus ex-
 euntes, greges & armenta, atque etiam homines inuadebant & excruciabant. Exijs
 autem clamabant nonnulli, se ideò vexari, quoniam collis ille fuisset effossus. Incola
 igitur, calamitate sua perspecta, & existimantes id propterea contigisse, quod Eutolmi-
 us inde pecuniam sustulisset, ex eoque fore, vt loci prefectus Euphrantas aduersum se,
 tanquam eius criminis reos, veniret, contra Eutolmium impetum fecerunt, commi-
 nantes ei, se illum, vti totius perturbationis authorem, cum vniuersa eius familia com-
 busturos. Quo tamen tumultu per viros senes & graues sedato, ad sanctum Christi ser-
 uum nuncios miserunt, qui supplicarent, vt ad oppidum proficisceretur, & tot molestijs
 & calamitatibus incolas liberaret. Profectus est cum illis beatus vir, & cum ad locum
 effossam peruenisset, dixit eis: Confidite filij: neque enim hoc in loco id, quod suspi-
 camini, factum est. Quod vt facilius intelligatis, altius effodite. Paruerunt illi, & nihil
 prorsus inuenerunt. Postridiè verò supplicationem indixit: & cum locum vniuersum,
 illis etiam, qui vexabantur, comitantibus, lustrâset, ad collem effossam peruenit: vbi
 cum

cum preces, inclinato capite, fudisset, omnes spiritus immundi, qui in animantia & diuersa loca introierant, illuc redierunt. Obsecrans autem Deum & pro hominibus illis, qui vexabantur, spiritus immundos increpuit: & Domini Iesu Christi inuocatione depulso, adiuuante Spiritu sancto, ibi eos inclusit. Et cum lapidem emotum reposuisset, fossamque compleret, almæ Crucis signum imposuit, totamque noctem psallens & laudans Deum illic transegit.

Postridiè autem, peracto sacrificio, cum ad monasterium redire vellet, accesserunt ad eum principes oppidi Permetaniæ, & ad pedes eius prostrati, cum lachrymis rogauerunt, ut etiam in oppidum suum ingrederetur, quoniam illic quoque, cum ex quodam loco tabula esset sublata, multi dæmones egressi, sex viros & septem foeminas inuasissent. Discedens igitur Christi seruus Theodorus, cum illis profectus est. Verum cum ad Acantium oppidum appropinquaret, dæmonum, ad quos eijciendos proficiscebatur, opera factum est, ut iumentum, quo vehabatur, concideret, & ipse è tergo ipsius delaberetur, & duo acuta ligna in ventrem eius defixa sint, triplicique vestimento conciso, carni sic inhaerint, ut sanguinis multum effluerit. Panno igitur lineo in plagam iniecto, iumentum rursus conscendit, & ad comites subridens: Verè, inquit, filij, Dei nos auxilium protegit aduersus dæmones, qui nos iniuria conantur afficere. Cum autem in oppidum peruenissent, putabant comites eius, eum propter graue vulnus, quod acceperat, agrotaturum. At ille Spiritus sancti gratia confirmatus, tanquam ferrea statura, noctem illam Deum laudando in somnis transegit. Postridiè igitur oppidum supplicando iustitiam, iussitque tabulam in locum suum reponi: & illic ipse quoque cum supplicatione accessit: inuocatoque sanctæ atque eiusdem essentia Trinitatis nomine, spiritus, à quibus homines vexabantur, eiecit: & omnes, qui inde abierant, coegit, atque ita relegauit in eo loco, ut nemini amplius iniuriam facerent. Habebat enim & magnum Christi martyrem Georgium sibi opitulantem, cuius auxilio iam inde ab ipsa pueritia fultus fuerat. Cum igitur sanctæ Crucis signo locum obsignasset, inde cum comitibus discessit, & ad monasterium reuersus est. Misit etiam Epistolam ad Euphrantam principem, cohibuitque impetum eius, docens, non inueniendæ pecuniæ gratia, sed astutia satanæ locum illū fuisse effossum: domumque dimisit eos, qui se ex oppido Sandi fuerant comitati.

Aliàs item cum in eiusdem oppidi Sandi regione vites à locustis deuastarentur, & in oppidi Permetaniæ regione vites item à vermibus exederentur, vir sanctus eas præsentia sua precibusque deleuit, ad gloriam Christi Dei nostri, eam ipsi gratiam elargientis. In Euerænsium oppido cum agricola quidam, nomine Timotheus, collem quendam, seu pecuniæ reperiendæ gratia, seu aliam ob causam suffoderet, magna spirituum immundorum multitudo sic incolas inuasit, ut complures ex illis tum viros, tum foeminas, tum pueros vexarent. Quamobrè Euphrantas, qui tunc Ancyranorum metropoli præfectus erat, agricolam illū comprehendi iussit, & quosdam etiam ex illis, qui vexabantur, virgisque cædi. Verum ij magno clamore precabantur, nè se pluribus verberibus afficerent: dimissi verò, maiores tumultus excitabant. Congregati enim, primùm Timothei, qui mali author extiterat, villam succenderunt: deinde conquirebant eum, ut occiderent: & aliorum item villas exurebant. Quicquid autè in suis inueniebant, deuorabant ac dissipabant, & suppellectilem confringebant. Quod si quis eos vellent cohibere, malè ab illis muldebatur. Neque verò homines solum ab ipsis dæmonibus vexabatur, sed etiam animalia rationis expertia partim interficiebantur, partim reddebantur fera & intractabilia. Quinetiam regionis fines obsidentes, magnū iter faciētibus detrimentum afferebant. Cum igitur tota illa regio in his calamitatibus versaretur, pauci patresfamilias, qui sani permanserant, cum clero ad monasteriū confugerunt, supplicesque se ad viri sancti pedes abijcientes, obtestabantur, ut infelix oppidum suum ex tot miseris eriperet. Horum precibus exoratus vir sanctus, cum ipsis profectus est. Obuiam autem illi prodierunt omnes oppidani, tum animo valentes, tum à dæmonibus vexati, à quibus beatus vir contumelijs afficiebatur. Cum autem in sancti Archangeli Ecclesiam esset ingressus, totam noctem hymnis precibusque transegit, Deum clementem obsecrans, ut ab hominibus & iumentis, totiusque regionis finibus dæmonum multitudinem in locum, vnde exierant, compelleret. Manè verò populus vniuersus ad eum concurrir: & eorum, qui vexabantur, spiritus clamabant, sibi ab eo vim afferri, ut qui contra ipsos venisset, & Deum precaretur. At vir diuinus eos increpans, & diuina confusus gratia, tanquam pueros castigans, & in seruitutem redigens, imperabat

eis,

Dæmones
expellit.Vir sanctus
grauiter
sauciatur.Locus san-
ctæ Crucis
signo ob-
signatus.Totam noctem
hymnis
precibusque
transegit,
dæmones
compellit.

eis, vt in locum, vnde exierant, reuenterentur, ibique sine cuiusquam iniuria permanerent. Et quoniam illuc ipse tum propter infirmam valetudinem, tum propter nimiam vigiliam proficisci non poterat, vni ex fratribus presbytero, nomine Iuliano, qui cum ipso erat, mandauit, vt nomine suo iret, & ad collem illum clerum duceret supplican-tem, Euangeliumque super homines vexatos legeret. Cumque Iulianus, sibi vt igno- sceret, precaretur: nihil enim profuturum aiebat, nisi ipse accederet: indignatus vir sanctus, eumque, vt contumacem & incredulum reprehendens: Celeriter, inquit, sup- plicatione educito, & esto obediens ac fidelis, & non incredulus. Deus enim illis omni- nò misericordiam suam & sanitatem, etiam me absente, largietur. Cum igitur omnes ad collem cum supplicatione profecti essent, & Euangelium recitarent, ipse mansit in Ecclesia, Deum obsecrans pro omnium curatione. Quamobrem spiritus, qui circa col- lem erant, vociferabantur se precationibus viri sancti conuinci & superari. Item illi, qui vel homines, vel iumenta vexabant, vel loca finitima obsidebant, illuc, tanquam ab angelicis virtutibus, coacti atque compulsi sunt. Et dum Euangelium pronunciarer, omnes cum vlulatu, proiecisti hominibus, in tumultum illum reuerfi sunt, Saluatoris no- stri Dei virtute per serui sui preces ita rem moderante. Obstrusa igitur tumuli fossa, omnes cum supplicatione ad Ecclesiam redierunt: peractoque sacrificio, cum vir san- ctus in eo loco, precibus fuis, Crucem collocasset, ab incolis ad monasterium reductus est. Deique gratia factum est, vt illi daemones, neque in homines, neque in animalia rationis expertia, quicquam amplius egerint.

Crucē con- tra dæmōnes collocat.

Rursum contigit, vt cum in eiusdem oppidi regione esset arca quædam, & vas cum tabernaculis veterum Græcorum virorum, quæ a daemionibus obseruabantur, quidam ipsius loci domini arcæ aperuerint, & fastigium siue operculum eius in oppidum ad ex- cipiendam aquam importarint. Quapropter demones, & homines, & animalia, & loca quædam finitima rursus occuparunt. Ciues igitur interim Dei seruum adduxerunt, qui precibus suis & homines, & animalia, & loca finitima ab immunis spiritibus libe- ravit, & spiritus ipsos eodem, vbi erant, compulit: nec permisit, vt arcæ fastigium ipsius, vt flagitabant, redderetur: sed voluit, vt aquæ vsui deseruaret: quemadmodum nuncitem est pro monumento miraculorum ipsius.

Cum Bunam, & Peton, & Hyniam, loca quædam finitima, cantharorum multitudo sic opprimeret, vt omnes agrorum fruges interciperet, incolarum precibus exoratus, ad ea loca se contulit, & cum pro illis Deum obsecrasset, statim omnis illa cantharorū multitudo deleta est. Atque eiusmodi quidem miracula diuersis in locis ab ipso sæpè facta sunt ad gloriam Saluatoris Christi Dei nostri, qui gratiam hanc viro sancto largi- ebatur.

Cantharos extinguit.

Antequam Mauritius Imperator occideretur, cum in Dei genitricis monasterio vir sanctus præfinitum psalmorum numerum legeret, in sanctuario recens ex ædificato lu- cerna, quæ semper ardet, extincta est. Quapropter vni ex fratribus annuit, vt eam accenderet. Sed cum statim rursus extincta esset, frater redijt, & cum precibus eam iterum accendit. Repenteque rursus extincta, vir sanctus illum reprehendens, tan- quam ineptè id fecisset, accessit ipse, & manu sua illam accendit. Sed cum illic adhuc sta- ret, similiter rursus extincta est. Tunc fratribus omnibus congregatis, seuerè locutus est ad hunc modum: Signum hoc, fratres, non simpliciter, mihi credite, nec temerè contigit. Vos ergò diligenter explorete, quid egeritis, & in conspectu Dei peccatum vestrum confitemini. Licet enim vos illud celare conemini, Deus ipse patefaciet. Cum autem fratres sibi nullius esse culpæ conscios respondissent, ad obsecrandum Deum accessit, vt sibi rem indicaret. Cumque, re diuinitus patefacta, tristis esset, & cum ge- mitu diceret: Verè tu, Esaia, naturam hominum expendisti, cum diceres: Omnis homo fœnum, & omnis gloria hominis, tanquam flos fœni. Aruit fœnum, & flos eius deci- dit. Et cum hæc ipse loqueretur, fratres rogabant eum, vt rem omnibus patefaceret. Quibus cum præcepisset, vt nemini rem indicarent, prædixit eis, quo mortis genere Mauritius Imperator esset interiturus. Fratribusque meritò id illi euenturum respon- dentibus, ob ea quæ improbè gessisset: Sic ipse quidem, filij, inquit sanctus Theodo- rus, morietur: sed post eum multò deteriora contingent, quæ hæc aras non expectat. Paucis igitur post diebus interfectus est Mauritius Imperator: & imperio potitus est Phocas. Qui cum in Orientem misisset Domitium consobrinum, vt exercitū duceret ad- uersus Persas, qui regiones nostras vastabant & prædabantur: is autè Domitius de ho- stium impetu, qui Cappadociam vsque peruenierant, deque Sergij patricij Imperatoris pro-

Esa. 40.

Mauritij Imperat. cædes.

propinqui interitu intellexisset, magno in mœrore & metu versabatur, nec iter susceptum audebat perficere.

Audita igitur serui Dei fama, ad eum se in monasterium contulit, seque ad eius pedes abijciens, supplex rogabat, ut pro se Deum precaretur, ut scire posset, quid sibi agendum esset: in dubio enim se propter hostium incursum versari. Respondens illi Dei seruus: Abi, inquit, fili, in nomine Dei, & susceptum iter perfice: incolumis enim ad exercitum peruenies. Verum cum in acie stabis aduersus Persas, & prælium inibis, in magno discrimine versaberis. Sed commendo te Deo, & sancto eius martyri Georgio, ut te à periculo integrum conferuet. Cum igitur te periculum premet, memor eris huiusce precepcionis, & Deus te à periculo eripiet. Hæc & alia multa tempore congruentia locutus, benedixit ei, atque abire permisit. Peruenit igitur incolumis ad exercitum, ut vir sanctus prædixerat. Cumque, inito cum Persis certamine, insidijs peteretur, magnoque esset in discrimine cum vniuerso exercitu, meminit verborum sancti viri, cuius precibus Deo fuerat commendatus. Et pedes in cannetum ingressus, delituit, atque ita periculo sese subduxit: collectoque exercitu, in Romanorum loca se contulit, & ad Imperatorem peruenit. Quo quidem in itinere virum sanctum inuisit, & magna cum fide ad pedes eius prostratus, gratias egit Deo, qui se precibus ipsius è tanto periculo eripisset. Et confessus est, omnia, quæ beatus vir prædixerat, contigisse. Solenni igitur Dominico die celebrato, & suscepta viri sancti benedictione, ad regiam urbem profectus est: & ex eo tempore magna in veneratione habuit beatum Theodorum, & sanctam eius mansionem: & semper cum ab Oriente ad regiam urbem iter faceret, ad sanctum virum diuertebat, multaque munera eius mansioni, & sancti Georgij templo & oratorijs relinquebat.

Prædicat
futura Do-
mitio.

Prædicat
morbidi
curatione.

Item ezei
cuiusdam.

Venit quidam vir ab vrbe regia, nomine Phocas, qui intestino quodam morbo grauius laborabat, assidueque multum sanguinis ex ore & ventre emittebat, neque stare, neque iacere valens. Hic virum sanctum nactus in monasterio sanctissimæ Dei genitricis, prociuit ad pedes eius, obsecrans, ut pro se Deum precaretur, ut à tanta se miseria liberaret. Multa enim se medicorum remedia frustra expertum esse. Præcepit autem vir sanctus, ut in sanctissimo Dei genitricis oratorio maneret. Et manè dixit illi: Nunc, fili, abi in pace. Ipse verò cum clamore cœpit dicere: Itane, pater, me, qui tam longinquis è locis ad te veni, dimittis incuratum? Aegroti omnes, qui ad te confugiunt, recedunt sani, & ego solus miser negligor? Non discedam profectò ex hoc loco, nisi à morbo liber. Obtempera, inquit beatus vir, fili, & cum fide proficiscere. Preces enim tuæ acceptæ sunt. Nec longè hinc abieris, cum integram morbi curationem senties. Quòd si rotum vitæ tuæ tempus hinc consumpseris, nullam propterea, mihi crede, leuationem accipies. His ille auditis, multis cum lachrymis clamans: Noui, inquit, serue Dei, quòd me persequeris, ut indignum, qui hinc maneam & curer. Ecce discedo, ut iubes. Tu saltem Deum, quem purè colis, pro me roga, ut sanus reuertar domum. Abi, inquit vir sanctus, fili: spero enim, Deum breui misericordiâ tibi suam ostensurum. Cum igitur inde egressus, ad Siberis fluuij pontem appropinquasset, naturali necessitate coactus, è lectica descendit: & quem modò illi, qui, haustis medicamentis, purgantur, foetidum corporis onus cum morbo deposuit: nunciumque misit ad seruum Dei, qui curationis munus sibi diuinitus datum indicaret, peteretque, ut sibi per eum liceret reuerti, quò Deo gratias ageret. Respondit beatus Theodorus, ut Deum animo laudaret. Quamobrè ad regiam urbem Deum laudans reuersus est.

Alius quidam Sebastæ ciuitatis gubernator oculis captus, ad virum sanctum in monasterium venit. Et cum intellexisset, eum esse in inferiori monasterio sanctissimæ Dei genitricis, ab vno è comitibus ductus, humi prostravit se, & lachrymans Deum precabatur. Quem cum vir sanctus, qui tunc præfinitum psalmorum numerum in Dei genitricis oratorio persoluebat, ita precantem adspexisset, fratribus, qui secum erant: Vir, inquit, ille obtinuit id, cuius gratia profectus est: fidem enim secum attulit. Fides autem valet plurimum. Cum autem ingressus, se ad sancti viri pedes supplicem abiecisset, petens videndi facultatem: Deus, inquit beatus Theodorus, tibi profectò tribuet, quòd flagitas. Biduum hinc mane cum tuis comitibus, teque itineris labore fessum recrea: postea verò discedes. Tertio igitur die cum illi benedixisset, præcepit, ut abiret. At ipse supplex & lachrymans: Obtestor te, inquit, vir sanctissime, per Deum, qui tibi largitus est munus curationum, nè me ita cæcum dimittas, nè ciuibus meis labor & supplicatio mea inanis fuisse videatur. Hæc & alia multa magna voce cum

cum diceret: Crede mihi, inquit vir beatus, non erit inanis labor tuus. Preces enim tuæ susceptæ sunt à Deo. Et celeriter, si discesseris, recipies videndi facultatem. Quòd si recufaueris obtemperare, cæcus permanebis. Hoc ille audito, discessit, & in oppido Araunia, quod quinque millium spatio aberat, diuertit. Manè verò, cum sibi manus & faciem ablueret, adspexit, & coepit Deum collaudare. Cumque ad virum sanctum reuerti vellet, nec sine eius permisso auderet id facere, misit vnum è comitibus suis, qui rem illi nunciaret, peteretque, vt sibi per eum reuerti liceret. At vir sanctus illi iussit significari, vt in pace iter suum conficeret, & Deo gratias ageret. Sanus igitur in patriam reuersus, per quosdam, qui ad sanctum Theodorum se cõferebant, salutem ei nunciavit, & Deo gratias egit.

Cæco visus
reformatur.

Dæmonem
crucis signo
abigit.

Vide quan-
tùm value-
rit sancti
viri bene-
dictio cibo
adhibita.

4. Reg. 4.
Marc. 16.

Gen. 4.
2. Par. 24.

Nauiculator quidam, nomine Theodorus, cum è Callensium Ponti mercatu nauigaret, à dæmone vulneratus est, & ad virum sanctum se contulit: quem cum in inferiori sanctissimæ Dei genitricis monasterio reperisset, ad pedes eius procidens, plagam illi suam ostendit. Spiritus erat nobis conspicuus sub corporis cute, tanquam mus. Cui vir sanctus cum manū imposuisset, aufugiens per eius membra cursitabat. Sed vir sanctus cum illum in brachio, nè cursitaret, conclusisset, homini iussit, vt in ipso diuerteret monasterio, seque itineris labore fessum recrearet. Mox autè, precibus adhibitis, brachio Crucis signum imposuit, expulsoque dæmone, liberum dimisit.

Antipater ex Aeantium oppido procurator, & Demetrius presbyter pietatis studiosissimus ex oppido Silindicomensi, & Aetius ex oppido Alectoria procurator, viri praelari, ad sanctum Theodorum, cum esset in mulierum monasterio sancti Christophori, sese contulerunt. Tunc autem ille coenabat: quamobrèm ipsos quoque vocauit ad coenam. Porro cum sine operculo lebes esset, dæmonis opera factum est, vt chlorosaura in olera, quæ coquebantur, incideret. Cumque minister olera apposuisset, eaque omnes, adhibita viri sancti benedictione, comedissent, præcepit ministro vir beatus, si quid adhuc olerum reliquum esset, vt illud apponeret. Quod cum ille fecisset, & ipsi comederent, chlorosauram offenderunt, eaque cognita, coeperunt clamare: Perimus, pater sancte, perimus. Quidnam egimus? Chlorosaura enim est serpens venenatus. Cum igitur conquererentur & dolerent, quòd vxores & liberos non essent amplius visuri, dixit eis Christi seruus: Nè timeatis, filij. si enim Deo creditis, & mihi credite humili seruo eius. Nihil omnino detrimenti accipietis. Qui enim ab Eliseo propheta inuocatus est Deus, cum mors esset in olla, idem vera pollicetur: Et si mortiferum, inquis, quid biberitis, non vobis nocebit. Et cum poculo benedixisset, dedit eis bibere. Nec eorum quisquam vlla affectus est iniuria. Postridè igitur dimisit eos collaudantes Deum.

Georgius Cappadox cum magna militum manu, catenis collo, manibusque ac pedibus inlectis, victus traheretur ad Phocam Imperatorem, tanquam imminuta maiestatis crimini obnoxius, cupiebat sanctum Theodorum inuisere, & eius se precibus commendare. Eodem & custodes desiderio tenebantur. Quamobrèm ad eum se contulerunt, & accepta eius benedictione, illum rogauerunt, vt Georgium victum admoneret, vt animo sincero se duci sineret, nec sibi, aut ipsis insidias faceret, nè in capitis periculi apud Imperatorem incurrerent. Id fecit sanctus pater. Diuinarum enim scripturarum vtens testimonijs, monebat eum: Hæc, inquit, fili, quæ sunt in hac vita, breuia caducaque sunt: quæ verò in altera vita nos manent, stabilia & sempiterna. Caue igitur, nè tibi ipse mortem consciscens, in æternum supplicium incidas. Illudque considera, fili, & tibi ipse propone, vt siue hoc, siue alio crimine iurè damnatus, capite plectaris, libenti animo supplicium subeas, vt in vita futura liber sis & absolutaris. Quòd si nullius es tibi criminis conscius, multo libentius, si condemneris, supplicium adi, vt coronam eandem accipias, quam sancti omnes, qui iniurià interfecti sunt, perceperunt. Expedi enim, vim iniuste patientem mori, quemadmodum & sancto Abel, & innocenti contigit Zachariæ, & sancto Iohanni Baptistæ, & sanctis Apostolis, & Christi martyribus. His & alijs multis diuinarum scripturarum testimonijs Georgius animo confirmatus, petijt, vt diuinorum mysteriorum particeps fieret. Tunc beatus Theodorus ad custodes: Veneramini, inquit, filij, mysterium Domini, & soluite hunc, dum illud accipit. Neque enim æquum est, vt quisquam vinculis obstrictus Christum suscipiat, qui pro nobis passus est, vt nos ab inferni vinculis liberaret. Cum autem illi excusarent se, dicerentque id sibi non licere: Georgium enim esse virum nobilem ac strenuum, qui si solutus esset, & velleret ingratus esse & aufugere, nullo modo comprahendi posset: beatus Theodorus, sumpto diuinæ communionis poculo, vt id illi impertiret, suspirans ad Deum suspexit,

suspexit, & ilicò vincula humi cum strepitu conciderunt. Quamobrè cum milites tumultuarentur, & ad fores claudendas currerent, nè Georgius fugeret: Nihil, inquit sanctus Theodorus, timeatis. Ego enim gratum & syncerum huius viri animum planè nò ui. Cum igitur illi diuina mysteria tribuisset, voluit etiam, vt simul cum custodibus apud se cibum caperet. Pòst autem, vinculis rursùm iniectis, discesserunt.

Vincula hominis capti diuinitus soluantur.

Cùm XVI. Kalend. Augusti solennis sancti martyris Antiochi dies in eius templo celebraretur, & beatus Theodorus sacrificaret, dum, vt regionis est mos, discum in sublime tolleret, vt sanctum panem ostenderet, sanctus ipse accepti sacrificij panis super disco per se cœpit sublimis extolli, & tanquàm exultans & saliens sursùm, deorsumque, cunctis spectantibus, ità moueri, vt omnes, qui aderamus, illius ascēdentis descendentisque motum & sonitum videntes audientesque, admiratione & timore propter miraculum repleremur. Ipse verò sanctus compunctionis lachrymis & incredibili gaudio plenus, immensam Dei nostri bonitatem nobiscum collaudabat.

Cùm in oppidis finitimis supplicationes fierent, & Cruces, quæ gestari solent, horribili miserandoque spectaculo, per se concuterentur & commouerentur, interrogatus vir diuinus, qui sibi id velle, respondit: Deum, ô filij, precibus placate, quoniam magna mundo imminent calamitates. Domitius autem patricius, vir clarissimus, promiserat se auream Crucem ad supplicationis adorationisque usum effecturum. Itaque misit vir sanctus Epiphanium diaconum ad illum. Qui cùm aurifici aurum dedisset, diaconum rogauit, vt tantisper moraretur, dum aurifex opus conficeret. Et sanctissimus Patriarcha Thomas, qui post beatæ memoriæ Cyriacum, in pontificia regiæ ciuitatis sede successerat, laudata viri gloriosi pietate, dedit etiam ipse particulam venerandi ligni sanctæ Crucis, & particulam sancti sepulcri Saluatoris nostri Dei, & veli particulam sanctissime Dei genitricis, conijciendas in vmbilicum illius Crucis, quæ ex auro constabatur. Quæ fuit autem ex ipso Diacono, vtrum verus fuisset ille Crucium motus, qui in regione Galatarum factus fuisse dicebatur. Cumque Diaconus id affirmasset, valde timuit beatissimus Patriarcha, & sollicitudine plenus, epistolam scripsit ad seruum Dei, rogans eum, vt quam celerrimè ad se in ciuitatē regiam proficisceretur. Tunc venit ad eum ex portis superioribus Theodorus dux regius, qui olim demonis dolo mente captus, viri sancti precibus mentis compos factus fuerat, & rogabat eum, vt si ad regiam urbem iret, per superiores portas iter faceret, & domum suam ab immundis spiritibus liberaret. Id se facturum respondit beatus vir, dimisit eum.

Nota de crucibus, in supplicationibus gestandis.

Contigit, vt Deo clarissimus Philomenus præfectus, laudabilis vitæ suæ cursu confecto, in senectute bona diem obiret extremum. Hunc Dei seruus cùm honorificè sepeliendum curasset, Iohannem presbyterum, eidem probitate & moribus similem, hortatus est, vt monasteriorum ipsius curam susciperet. Quod ille munus cùm recusaret, ad Orientisque secessum spectaret: Si, inquit, in hoc mihi non obediueris, vt fratrum tuorum curam suscipias, non habebis partem mecum. Quibus verbis commotus, onus suscepit. Cùm autem ad regiam urbem proficisci decreuisset, à Dorylei oppidi incolis & à monachis & discipulis suis Phorio & Cyrico mansionis sancti Georgij, quæ Fontium dicitur, exoratus, illac iter habuit. Et turbis vndique è locis vicinis cum supplicatione obuiam procedentibus, in oppidum ingressus est. Vbi peracto sacrificio, benedixit eis. Inuisit etiam Fontium monasterium: & cùm monachorum animos diuinis documentis in religione confirmasset, discessit. Appropinquanti autem ad sanctissimam Dei genitricis monasterium, obuiam venit illi Theodorus ille dux regius, de quo paulò antè mentionem fecimus, & domum suam, ad portas superiores sitam, duxit virum sanctum, vt eam à magna dæmonum vexatione liberaret. Et homines enim, & animalia rationis expertia ab immundis spiritibus vexabantur: & cùm domestici pranderent, aut cœnarent, lapides super mensas iaciebantur. Ex quo magnus omnes terror inuadebat: & mulierum telæ rumpebatur, & tanta murium & serpentium multitudo domum occupabat, vt præ formidine in eam ingredi nemo auderet. Domum igitur Dei seruus ingressus, totam noctem psallendo & Deum obsecrando traduxit: & aqua, cui benedixerat, totam domum adspargens, eam à spiritibus immundis liberauit.

Infestas aedes habent dæmones.

Pelluntur aqua benedicta.

Indè autem discedens, in nauim ascendit, vt ad regiam urbem nauigaret. Ei vector quidam in naui proximè assidebat, multis iam annis ab immundo vexatus spiritu: qui cùm in medio mari sanctitatis eius gratiam ferre non posset, concuti cœpit, & contumelijs virum sanctum afficere. Quamobrè qui in naui erant, cùm nescirent, cuius ille impulsu malediceret, eum reprehendebant, nè in Dei seruum debaccharetur. At vir

D d d d

sanctus

Dæmonem
ex obfello
eiecit vir
Dei.

sanctus præcepit eis, vt homini ignoscere: & apprehendens illum, & peccus eius percutiens, ac signum Crucis adhibens, dæmoni occulto & cõiucia iactanti iussit, vt exiret. Qui tanquàm mus illis, qui in naui erant, ex ore eius visus est egredi. Homo verò, qui vexabatur, tanquàm mortuus humi iacuit: sed paulò post à viro sancto excitatus est, & sanus extitit, omnibus admirantibus & collaudantibus Deum.

Phocæ Im-
peratorem
curat.

Ingressus igitur in urbem regiam, à beatissimo Thoma Patriarcha honorificè & magno cum gaudio susceptus est. Et cum inter se consalutassent, obrulit ei discipulū suum Iohannem, & vitæ sanctitatem ac mores eius commendans petijt, vt eum monasteriorum Præfectum constitueret. Quod statim fecit sanctissimus Patriarcha, palliumque tribuit, & præmisit ad sancta monasteria. Phocas etiam Imperator eum accersendum curauit: manuum enim ac pedum doloribus excruciatu iacebat. Sancto igitur viro ingressu, & manus suas illi imponente atque precante, subleuatus Imperator rogauit eū, vt pro se, proque imperio precaretur. Quamobrè admonuit eum vir sanctus, vt à hominum afflictione & sanguinis effusione temperaret, si preces suas à Deo vellet exaudiri. Cum autem ab Imperatore discessisset, rogauit eum beatissimus Thomas Patriarcha, vt pro sua in illum beneuolètia apud se diuerneret, & Deum obsecraret, vt in cælesti vita simul inuenirentur. Et quæsiuit ex eo, an verus fuisset admirabilis ille Crucium in supplicationibus motus. Quod cum verum fuisse intellexisset, cœpit orare virum sanctum, vt indicaret, quid signum illud portenderet. Tum sanctus recusare, seque abiectum atque humilè dicere, nec scire, quid responderet ad interrogata. Prostratus ille ad pedes eius, se surrecturum negauit, nisi in ea re sibi morè gereret. Scio enim, inquit, tibi non signum hoc solum, sed alia multa esse nota. Neque enim illud ad hunc vique diem neglexisti. Quòd si neglexisses, tamen patet tibi, si petieris à Deo. Cum igitur se desiderio eius satisfacturum promississet Christi seruus, eum surgere cœgit, & lachrymans: Nolebam, inquit, te affligi. Neque enim expedit, te hæc scire. Verum, quando ita vis, scito ea Crucium concussionem multa nobis grauiam molestaque prænnunciari. Significat enim plurimos à religione nostra defecturos, & barbararum gentium incurSIONES, & magnam sanguinis effusionem, & ingens exitium, & in vniuerso orbe seditiones fore, & sanctas ecclesias desertum iri, & diuini cultus atque imperij interitum, & aduersarij aduentum appropinquare. Reliquum est, vt tanquàm gubernator Ecclesiæ, & populi pastor, Deo totis viribus assidue supplices, vt ignoscat populo, & pro misericordia sua hæc omnia moderetur.

Predicit
elades fu-
turas.

Patriarcha
eum apud
se detineri
Constanti-
nopoli.

His auditis, beatissimus Patriarcha, magno timore mœstitiaque correptus, cum lachrymis cœpit rogare sanctum virum, vt Deum obsecraret, quò animam suam tolleretur, antequàm ab illis calamitatibus opprimeretur. Cumque vellet sanctus Theodorus in patriam redire, quoniam quietis & silentij sui tempus aduentabat, id illi non permisit beatissimus Patriarcha. Inrebuerat enim rumor, ciuitatem haud ita multò post abforptum iri. Quamobrè voluit vt apud se hyemem traderet. Nanque dicebat se precibus eius apud Deum pro populo indigere, vt saltem mala differat, quæ comminatur. Cum autem vir sanctus locum proprium ad habitandum postulareret, iussit, vt in sancti Stephani mansione, quæ Romanorum dicitur, habitaret. Natali igitur die Saluatoris nostri Dei illic sese inclusit, vt quietem & abstinentiam solitam obseruaret. Quo tempore contigit, vt sanctissimus Patriarcha in morbum incideret. Iraque nuncium misit ad beatum Theodorum, rogans eum, vt Deum precaretur, vt sibi daret vitæ finem. At Christi seruus respondit, quanuis ipse, vt sanctus olim Apostolus Paulus, dissolui & esse cum Christo cuperet, tamen cum magis esset necessarium, vt pro populi salute in corpore maneret, oraturū potiùs, vt illi vitam & sanitatem elargiretur. Sed nuncium rursus ad Dei seruum misit sanctissimus Patriarcha: Per Dominum, inquiens, obtestor te, pater, si diligis me, vt pro mutua & fraterna inter nos beneuolentia, Deum obsecres, vt depositum pignus suum recipiat è corpore meo, meque ab imminentibus periculis liberet: neque enim spectare possum, quæ tu prænnunciasti. Tunc Dei seruus, flexis genibus, & fuis pro ipso precibus, nunciavit ei per Epiphanium ministrum, se quidem vitam eius pro salute omnium exoptasse, verum quoniã tantoperè flagitasset, pro se preces fundi, vt dissolueretur & esset eum Christo, iussis ipsius obtemperasse, & Deum illi, quæ cuperet concessurum, & petitionem eius eodem die impletum iri. Quamobrè si iubes, inquit, vt veniam ad te, statim id faciam: Sin minùs, nos tamen vicissim apud Christum Dominum conspiciemus.

Impetrat à
Deo mortē
episcopi
Constanti-
nop.

Hoc audito, beatissimus Patriarcha gaudius est gaudio magno, & Deum laudans,
mo.

monuit seruum eius, nè exiret, nè ve à quietis & abstinentiæ suæ discederet instituto, contentum enim se esse promissio eius, quòd se vicissim apud Christum essent conspecturi. Hoc & Imperator cum intellexisset, sanctissimum Patriarcham inuisit. Qui cum omnibus benedixisset, ante horã vespertinam cum prudentia atque constantia mirabili ad Dominum migravit. Huius obitu cum serui Dei familiares angerentur, quòd tam amicum atque beneuolum Patriarcham amisissent; Nolite, inquit vir sanctus, modicæ fidei homines, & pusilli animi, dolere & cõqueri. Qui enim futurus est Patriarcha, non minus nos diliget. Quod & factum est. Sergius enim, qui creatus est Patriarcha, venit ipse ad Dei seruũ, nec permisit, vt prius à quoquam certior fieret: sed de improviso eum psalmos canentem offendit, & ad pedes eius prostratus, rogauit illum, vt pro se Dominum precaretur, quò diuina ipsius gratia dignus effectus episcopatu & Apostolica sede, ex voluntate eius populum in pace regeret & gubernaret: se enim iuniorem esse & imperitorẽ, quàm vt sine præcipuo & singulari Dei præsidio id præstare posset. At Dei seruus, precibus fufis, ipsumque complexus: Idcirco, inquit, tibi iuueni tantum Deus onus imposuit, vt maiore virtute viribusque sustineas calamitates & molestias impendentes: id quod præcessor tuus sibi præstare non posse videbatur. Confirma igitur te, & robustus sis, atque viriliter age. Deo enim confusus, spero administrationem tuam, & diuturnam, & præclaram fore. Ex eo tempore maiores vires suscipiens Patriarcha, in suo munere administrando se rectè gessit, & maiore, quàm præcessor ipsius, beneuolentiã virum sanctum est prosecutus.

Sergius Patriarcha, qui tamen postea fuit hæreticus.

Reprehendebat vir sanctus illum morem, quo multi, præsertim in dignitate constituti, post mysteriorum perceptionem ad lauacra se conferebant. Quamobrẽm clericorum coetus sanctissimæ magnæ ecclesiæ ad eum se contulit, & sic eũ est allocutus: Quoniam audiimus, pater sanctissime, te eos reprehẽdere, qui post mysteriorum perceptionem se lauant, ad te confugimus, vt intelligamus, vtũ id ex sacre scripturę lectione, an aliundè didiceris. Vir diuinus itã respondit: Legimus in scripturis sanctis: Omne mendacium à malo est: Et, Perdes omnes qui loquuntur mendacium. Scitote igitur, filij, Deum mihi indicasse, eos valdè peccare, qui post sanctam cõmunionem ad balnea se conferunt, vt corpus lauent & curent. Quis enim vnguẽto delibutus & aromatibus, eorum abstergit suauitatem? Quis simulac cum Imperatore pransus est, ad balneum currit? Cum autem adhuc in eadem mansione moraretur, multæ turbæ eò concurrebant, vt benedictionem susciperent. Et cum ad eum quidam vexatus accessisset, & multa vociferaretur, increpans eum, & pectus eius manu percutiẽs, spiritui immundo, qui in illo erat, imperauit, vt exiret: & statim egressus est, cum alijs fratribus spectantibus, tum Zoilo Dei studiosissimo, qui eorum præfectus postea factus est. Alia item cõplura miracula fecit, dum illic esset, per gratiam Christi Dei nostri. Quare pietatis colentissimus Christophorus mansionis præfectus, & fratres omnes cupientes imaginem ipsius apud se manere, pictorem accersuerunt, qui, persecta eius facie, effigiem illius exprimeret. Cum igitur eorum desiderio pictor satisfecisset, antequam virũ sanctum dimitterent, duxerunt eum, vbì imago illa erat, vt ei benediceret. Qui cum grauitate subridens: Vos, inquit, fures estis. Cur enim hoc fecistis, nisi vt aliquid aliquandò furemini? Et cum ei benedixisset, discessit.

Psal. 5.

Demonem ex obsequio cogit exire.

Eius effigies pingitur.

Domitius verò patricius vir clarissimus domum suam, quæ in Arcadianis est, virum sanctum adduxit, vt familiæ suæ benediceret. Cumque Irenen coniugem suam, foeminam pietatis amantissimam, adduxisset: Benedic, inquit, Domine huic consertuæ meæ, ex qua ego, cum simul diũ vixerimus, nullos adhuc liberos suscepi: quãobrẽm in more veriamur. At vir sanctus, cum ei, precibus fufis, benedixisset: Dei gratia, inquit, hæc tibi filios mares pariet. Adduxit denique familiam vniuersam, & famulos, & ancillas, vt omnibus benediceret: inter quos ancilla quædam post omnes sequens, occultum demonium habebat, & magno cum dolore tunc è lectulo surrexerat. Hanc vir verè diuinus procul conspicatus, iussit, vt ad se adduceretur. Et cum illam sinistra manu comprehendisset, cœpit dextera manu pectus eius percutere, & vexantem demonem increpare, nè occultus maneret, sed patefieret. Statim igitur demon moueri cœpit, & tanquam vim patiens vociferari. At vir sanctus, ea humi proiecta, & pede super collo eius imposito, ad Orientem conuersus, tacitè precabatur, vt labia tantum moueret, nec vox eius exaudiretur. Cumque ad precationis finem peruenisset, clara voce, vt omnes possent intelligere, laudem & gloriam subiecit sanctissimæ Trinitatis. Mansit igitur puella diũ muta: sed cum interim reliquis omnibus benedixisset, ab eo

Bene precatur foemina sterili, & familiæ eius.

Mulier diu
sterilis pa-
sit. excitata, surrexit incolumis, & in omni vita sua sana permanfit. Porro Domitij con-
iunx Irene, vt vir diuinus prädixerat, tres filios peperit, cum statim post eius benedictio-
nem primum filium concepisset.

Dimissus ergo Christi seruus ab Imperatore, & à Patriarcha, ad monasterium suum
reuerfus est. In oppido Scudris iuxta sancti Archangeli monasterium, statim temporibus
nubes ingruerat, & in subiectos agros ingentē grandinis copiā demittebat, & magnis
imbribus torrens sic exercebat, vt in oppidum ingrediens, domos euerteret, & villas
atque agros absportaret. Certè cum sæua illa nubes quodam tempore, solito etiam ve-
hementius irruisset, violento atque intolerabili impetu torrens intumuit, & oppidi do-
mos, & animalia rationis expertia, & viros & foeminas cum filijs, & paruos infantes in
cunis vagientes, & volucres miserabili spectaculo in Sagarim vicinum fluuium expor-
tauit, cum afferri nullum posset auxilium. Incolæ igitur, qui superfuerant, cum lachry-
mis ad virum sanctum supplices accedentes, eum ad oppidum adduxerunt. Qui in ea
parte, in quam solebat nubes defaure, cōstitutus, susus ad Deum precibus, Crucem ibi
collocauit: & Dei gratia factum est, vt nunquam amplius sæua illa nubes ingruerit. Et
si quando aut niuium, aut aquarum copia torrens auctus est, nunquam tamen aluci sui
fines transiit, nec damnum vllum incolis importauit.

Vide ma-
gnum effe-
ctū Crucis
collocatæ.

Bunossus homo immitis, cum in Orientis partes Proconsul iret, & ad monasterium
appropinquaret, audita viri diuini fama, nunciū ad eum misit, rogans, vt ad oratorium
sancti Gemelli veniret, quoniam illic ipse Deum adoraturus, cuperet viri sancti benedi-
ctionem accipere, cum non posset ad monasterium accedere, quia festinaret proficisci.
Ad eum igitur venit sanctus Theodorus, cumque pro illo precaretur, & ipse stare, nec
ceruicem inclinaret, vir sanctus, apprehensis frontis eius capillis, eum deorsum traxit.
Ita virtus fiduciam sumere consuevit, nec humanam metuere potestatem. Iustus enim,
vt scriptum est, confidit vt leo. Nos autem, qui cum viro sancto eramus, valde timeba-
mus, ne Proconsul, vt erat vir ferus & crudelis, contumelia se affectum existimans, indi-
gnaretur. At ipse humaniter & precationem, & reprehensionem suscipiens, virū san-
ctum veneratus est: & manum eius deosculans, pectori suo admoit, obsecrans eum, vt
pro se Deum oraret, vt à dolore quodam, quo pectus eius laborabat, liberaretur. Qua-
rè vir sanctus digitis pectus eius leuiter percutiens: Tibi prius, inquit, orandum est, vt
interior homo corrigatur & conualescat. Illo enim curato, facile exterior liberabitur.

Prouer. 28.

Ferocē pro-
consulē pre-
clare admo-
net officij
sui.

Matth. 5.

Vide & hie
aquæ bene-
dictæ effe-
ctum.

Hoc ego quoque pro me Deum rogo. Quamobrem da te lenitati, & Deum time, vt
preces meæ exaudiatur. Nam si ego quidem pro te orem, tu autē pietatem & virtutem
negligas, inanis erit mea precatio. Esto igitur clemens & misericors in homines Chri-
stianos. In magistratu tuo ne te crudelem, inhumanumque prebeas: sed peccata tua con-
siderans, in aliorū peccatis vindicandis sis mitis ac benignus. Caue, ne vnquam effun-
das sanguinem innocentem. Si enim is, qui fatuum aliquem tantum appellarit, reus fu-
turus est: quanto magis punietur à Deo, qui iniuste sanguinem effuderit? Hæc pietatis
semina in eius animo, tanquam in terra fecunda, cum vir sanctus coniecisset, ille num-
mos aliquot protulit, quos viro sancto religionis gratia daret: recusantemque coegit
accipere, rogans, vt singulos singulis fratribus distribueret. Cui vir sanctus, antequam
eos conspexisset: Quomodo, inquit, cum sint quinquaginta nummi, ita distribui po-
terunt, vt singuli fratres, qui sunt centum, singulos accipiant? Tunc ille viri diuini ver-
ba admiratus, respondit: Quinquaginta profecto sunt, vt ore tuo sancto, venerande
pater, pronunciaſti. Mox igitur totidem alios mittam, vt omnibus satis esse queant.
Quod & fecit. Sic iustorum virtus solet homines etiam superbos, mites ac mansuetos
reddere.

Apocomenſis vici incolæ bouem occiderunt, vt carnibus eius vescerentur. Conti-
git autem, vt omnes, qui ex illis carnibus comederant, in morbum inciderent, & iace-
rent vt mortui. Et quicquid carnis reliquum fuit, nigrum euasit ac foetidum. Qui igi-
tur ex carne illa non gustarunt, id, quod acciderat, viro sancto nunciauerunt. Qui re-
spondit, exitium illud à phalange dæmonum, qui per lebetes pertransierant, proue-
nisse. Et cum eo tempore non posset cum illis discedere, benedixit aquæ, quam per
vnum è fratribus misit, vt periclitantes conspergeret, eisque bibendam propinaret.
Quo facto, cuncti tanquam è somno surrexerunt, præter vnū, qui mortuus est. Iohānes
enim procurator, cuius fratri ea calamitas contigerat, non expectans viri sancti benedi-
ctionem, accurrit ad mulierem veneficam: & dum eius incantationes adhiberet
fratri, ille animam egit.

Eodem

Eodem in loco nubes immanis vindemię tempore tantam grandinis copiam demittebat, vt vites etiam multos in annos deuastaret. Sed cum vir sanctus eo profectus, precibus suis, Crucem defixisset, nubes eodem quidem tempore deinceps venit, verum ita pertransiit, vt damni nihil intulerit. **Quamobrem incolę Deo gratias agentes pro tali beneficio, vinetum monasterio eius addixerunt.**

Miraculum.

Et alijs in locis talia miracula à sancto Theodoro facta sunt aduersus cantharos, & locustas, & vermes, & mures, à quibus segetes & vites deuorabantur. Vbi enim tale quippiam accidebat, statim ad virum sanctum confugientes, vel ipsum secum adducebant, vel aquam, cui manu sua benedixerat, ferebant, vt deuastata loca conspergerent: & statim quod optabant, assequerentur. Si nubes immanes, & sæuę grandines regionem aliquam obruebant, aut si torrentes & flumina cum populorum detrimento nimium excresebant, incolę statim ad eum concurrebant: & vel ipsum adducebant, vel Crucem de manu eius sumebant, defigebantque in locis, quę obruebantur: & nullam amplius eiusmodi calamitatem accipiebant. Si lues inuadebat boues, aut oves, aut alia genera quadrupedum, aut volucrum, aut etiam homines, similiter assumebant ipsum, aut eius benedictionem, & aquam, cui benedixisset: vel etiam capistra, aut tintinnabula ad eum afferebant, vt illis benediceret: & optatam curationem consequerentur. **Qui**

Nota hic ea pistrorum, & tintinnabulorum benedictionem.

erant ab immundis spiritibus vexati, precibus eius curabantur. Si inter coniuges odium inciderat, viri sancti preceatione pellebatur. **Qui** filios suscipere non poterant, ad beatum Theodorum confugebant, vel zonas, quibus ipse benedixerat, assumebant: & precibus ipsius fiebant voti compotes. **Quoties** aliquis agrotabat, propinqui, aut amici oleum, aut aquam, cui vir sanctus benedixerat, adhibebant agrotato, & curabatur. **Qui** medicorum remedijs, aut opera & manu, aut balneis indigebant, eis vir sanctus consulebat, quibus & medicis, & medicamentis, & balneis vti deberent: & omnes consilio eius obtemperantes, curabantur. **Qui** verò, neglecto illius consilio, ad alios medicos, vel ad alia remedia, aut balnea confugebant, grauius & periculosius agrotabant. **Qui** occultas animi agritudines viro sancto patefaciebant, opportuna remedia accipiebant. Tempus enim poenitentię præfiniebat, quo se vel ieiunijs, vel preceationibus, vel eleemosynis expurgarent. Eos verò, qui animi vlcera obtegebant & occultabant, admonebat, vt resipiscerent, & poenitentiam agerent. Eos autem, qui sese periurijs & blasphemijs obstringebant, graui obtutu reprehendebat, vt ab impia consuetudine desisterent, multisque lachrymis, & obsecrationibus, & bonis operibus diuinam iram placarent. Si enim eos, aiebat, qui tantummodò loquuntur mēdaciū, vt Dauid ait, Dominus perdet: quanto magis illos æternis afficiet supplicijs, qui mendacia periurijs cumulant? Reddes, diuina inquit scriptura, Domino iuramenta tua. Et de omni verbo ocioso, quod homines dixerint, reddent rationem in die iudicij. **Quod** si verbi ociosi rationem sumus reddituri, quomodo Dei minas aduersus periuros, & maledicos, & flagitiosos sustinebimus? Eos porro, qui inter se gerebant inimicitias, reconciliabat. **Qui** in iudicio contendebant, eos, vt lites & controuersias transigerent & componerent, hortabatur, monens illos, nè se mutuis afficerent iniurijs, sed vt res istas caducas negligenter & aspernarentur, & diuitijs omnibus anteponerent præceptum illud: Diliges proximum tuū sicut te ipsum. Dilectio enim, vt inquit Apostolus, malum non operatur. Et, **Qui** diligit fratrem, diligit Deum. Omnes autem cohortabatur, vt hospitales essent, & benigni erga pauperes, atque ita peccata sua redimerent, & sibi cibum in futurum reponerent.

Periuros & blasphemos vt tractant.

Psal. 5.
Matth. 5.
Matth. 12.

Erat autem beatus Theodorus valdè clemens & misericors erga omnes. Et si quis apud Principem aut Magistratum opprimebatur, accedebat ad eos vir beatus, & diuinę parebat scripturę, ita præcipienti: Eripite pauperem, & egenum de manu peccatoris liberate: In quo virtutem etiam Iob imitabatur, qui pauperem de manu potentis liberabat. Alijs autem in rebus cum sanctis versabatur, ad gloriam summę eiusdemque essentię & almę Trinitatis, quę veros & sanctos sui adoratores ad finem vsque tuetur & exornat. Hęc ego Eleusius, qui & Georgius à sancto Theodoro vocatus sum, omnia, Deo adiuuante, conscripsi. Neque verò miraculorum ipsius expers fui: sed ea maximè omnium expertus sum. Cum enim parentes mei ex oppido Adigermaro oriundi, diu simul vixissent, nec vllos possent liberos suscipere, ad sanctum virum accesserunt: cumque zonas, quibus ille benedixerat, accepissent, ego conceptus sum, & in lucem editus, & infans ipsi oblatas, qui & in eius sancto monasterio enutritus, à religiosissimo Præfecto literas didici. Cumque parentes mei filium alterum sancti Theodori precibus

Matth. 5.
Rom. 3.Psal. 81.
Iob 29.

Miraculum circa huius historię auctorem.

accepissent, eius illi nomen imposuerunt. Duodecim igitur annorum spatio, quo apud illum vixi, multorum miraculorum, quæ ab ipso facta sunt, inspector fui. Quæ autem ab illo superioribus temporibus gesta fuerant, ea vel à ministris eius, qui spectatores extiterant, vel ab eisdem, qui curati sunt, accepi. Quanquam & multa me oblitum esse confiteor, & nonnulla propter imbecillitatem meam prætermisisse. Pauca igitur è plurimis attigi: nam si omnia persequi voluissem, me tempus & vires planè defecissent.

Obitus sancti viri.

Decessit è vita sanctissimus, & beatissimus, ac fidelissimus Christi seruus Theodorus, tertio Imperij anno pietatis & Christi studiosissimi Imperatoris Heraclij, quo quidem anno filius eius Deo charissimus Constantinus creatus fuit Cæsar, indictione prima, die XXII. mensis Aprilis. Cuius precibus utinam ad Christi Dei nostri tribunal misericordiam consequamur, & simul cum ipso cælesti regno potiamur & cum illis omnibus, qui memoriam eius colunt & celebrant, ad gloriam saluatoris nostri Iesu Christi: Cum quo Patri gloria cum sancto Spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA S. OPPORTVNÆ VIRGINIS ET ABBATISSAE, EDITA A S. ADELELINO SAGIENSI
Episcopo.

PROLOGVS AVTHORIS.

Pfal. 67.

Marth. 23.

Sap. 10.
Num. 22.

Num. 20.

Loriosæ ac Deo dilectæ virginis Opportunæ hodiè festiuitatem celebrantes, redemptorem nostrum Iesum Christum collaudemus, qui in sanctis suis semper mirabilis esse dinoscitur: & non solum per viros viam iustitiæ nobis patefecit, verumetiam per foeminas & iuuenilis ætatis puellas exempla religionis & bonæ imitationis cunctis se amantibus ostendit. Deo enim nostro semper cura est de omnibus: & neminem horum vult perire, quos redemit proprio sanguine. Nam sanctos in sanctitate hortatur permanere, & peccatores à malis operibus discedere, & bonis actibus inherere, ut possint ad cælestem patriam peruenire. Quod virgo sacratissima intelligens Opportuna, diuina gratia inspirante, ab ipsa infantia Domino seruire constituit, ut mereretur cum electis & prudentibus virginibus in cælo regnare. Quæ posita in huius terræ peregrinatione, semper plus cælestia, quam terrena, studuit diligere. Eiusdem igitur dominæ nostræ Opportunæ intercessionem vnanimiter deprecari debemus, antequam de vita & cõuersatione morum eius aliquid tractemus, siue antequam quicquam de miraculis, quæ per merita eius Dominus operatus est, disputemus: ut Christi adiutorio & eius assidujs precibus, ab omnibus malis eruamur, videlicet ab insidijs diaboli, & à laqueis ac varijs huius seculi impedimentis: & vita nostra, intercedente B. Opportuna, maneant secura inter prospera huius vitæ & aduersa, quæ affligitur grauium peccatorum conscientia. Concedat etiam nobis Domini nostri pietas, actus iam dictæ dominæ nostræ Opportunæ, & virtutum eius magnificentiam scribendi facultatem, ad præsentium & futurorum vtilitatem: qui aperit os mutorum, & facit disertas infantium linguas: Quique temporibus Balaam ad loquendum, angelicis terroribus os aperuit tremefactæ asinæ, repleat paruitatem nostram eloquio miserationis suæ, & donet mihi indigno suo famulo aliquid dignè narrare in laudè dilectæ suæ, dominæ nostræ Opportunæ. Et si non pro meis meritis, tamen pro vtilitate diem festum B. Opportunæ celebrantium, distillet in nobis vel paruissimam sui roris guttam, qui temporibus Moyse de petra iussit exire largissimam aquam: ut sicut tunc populus sitiens satiabatur aquis illius petreæ, ita & hæc plebs, quæ modò huc aduenit pro amore dominæ nostræ Opportunæ, gaudens recedat cum sua iucunditate, audita virtutum eius reuelatione. Nunc vobis dilectissimi filij, prout Dominus ministraverit, narraturi sumus, quanta diuina gratia in famula sua, virgine Opportuna, operari dignata est mirabilia. Sed vos non pigeat audire, quod in ea Dominus perficere voluit: quia dum ancillam suam glorificat, nos ad eius inuitat exempla: ut operum illius imitatores effecti, ei mereamur in cælestibus sociari, & vestigia virginis imitatio, atque præcepta Dominica obseruando, possimus cum illa cælestis regni perfrui gaudio. In paucis, quæ dicuntur, maiora intelligite: quia quibus pauca non sufficiunt, plura prodesse non possunt. Maiora enim de domina nostra Opportuna oportet credere, quam possit nostra locutio demonstrare.

VITAE

VITÆ HISTORIA.

ANCTA igitur Opportuna, meritis & nomine digna, vitam Aprilis 22.
 diligens seruare angelicam, Domino Deo vouit virginita- S. Opportu-
 tem suam. Atque vt liberiùs Domino deseruiret, & ab na vouit
 omnibus seculi curis vacare posset, pompas & diuitias Deo virgi-
 mundi abiciens, quarundam sanctimonialium fœmina- nitatem.
 rum collegio, eo, quo infrà dicturi sumus, iuuante Domi-
 no, sociata est modo. Nam parentes eius nobilitatis gene- Genus illu-
 re pollentes, & regalis profapix apice florentes, in clyti striffimum.
 Oximensis pagi super omnes, qui ibidè morabantur, Godegran-
 homines, duo luminaria mundo genuerunt, beatum vi- dus frater
 delicet Godegrandum, Sagiensis ecclesiæ, cui ego, Domi- eius.
 no disponente, deseruio, episcopum, & dominam nostram Opportunam, cuius hodiè
 patrocinia veneramur, sororem eius almifluam. Beata autem Opportuna, in annis pu-
 ellaribus constituta, nobilis erat genere, sed nobilior fide: decora & pulchra facie, sed
 pulchrior mente & operatione: castissimum semper retinens vultum, habitu mane-
 bat pudica supra omnes cœuas, quæ tunc morabantur in terra. Cumquæ esset men-
 tis & corporis elegantia adornata, & omnibus gratissima, multi præpotentes viri, di-
 uitijs & varijs opibus referti, in matrimonium eam sibi coniungere satagebant. Pro-
 mittebant ei auri & argenti immensa pondera, demonstrabant delectabilia mulierum
 ornamenta, gemmis & margaritis radiantia. Offerebant seruos & ancillas, & diuersæ
 facultatis prædia, quæ illicere potuissent animum puellæ, nisi illustrata fuisset cælesti
 gratia. Has omnes promissiones ipsa ceu quisquilias quasdam & purgamenta contem-
 pfit mundi, vt munda & casta posset peruenire ad thalamum cælestis sponsi. Nam
 quanto maiora illi mittebant dona, tanto magis animus puellæ ab amore illorum
 recedebat: considerans in Deo preciosiora esse munera, quæ summo studio quan-
 doquæ obtinere desiderabat. Enumerò intantum fixa in obsequio diuini amoris mane-
 bat, & paulatim adè in bonorum operum crescebat exercitijs, vt si adfuisset gla-
 dius persecutoris, spontè pro Domino bibitura fuerit calicem passionis. Quia verò duo
 sunt martyrij genera, vnum in occulto, & alterum in publico: non deerat illi corona
 martyrij, quæ quotidie in corpore crucem perferens Christi, sapienter denecit oblecta-
 menta carnis, mundi & diaboli. Fortis enim bellatrix Christi, armis Dominicis muni-
 ta incedens, videlicet scuto fidei, & lorica iustitiæ, & gladio spiritus sancti, noluit ali-
 quando ea deponere, donèc virtute diuini adiutorij omnes hostis antiqui insidias de-
 uinceret, & cum triumpho victoriæ, laureata seruo iustitiæ, Deum deorum in cælesti
 Sion videret. Noluit apparere inermis, nè sauciaretur diabolicis sagittis. Nunquam in
 ea diabolus quod voluit, inuenit: quia rex fortis & potens in prælio Dominus, cui toto
 corde seruiuit, & quem totis visceribus dilexit, ab omnibus inimici insidijs eam illasam
 custodiuit: quia à mandatis eius nunquam recessit, frequenter cum Psalmista decan-
 rans: Iudica Domine nocentes me, expugna impugnantes me. Apprehende arma &
 scutum, & exurge in adiutorium mihi. Psal. 23.
 Psal. 34:

Quadam autem die ipsa dilecta Dei Opportuna cum multa fidelium turba, patre
 quoquæ & matre secum pergentibus, ecclesiam intrans, audiuit Dominum in euange-
 lio dicentem: Vade, vende omnia quæ possides, & da pauperibus: & veni, sequere me,
 & habebis thesaurum in cælo. Quæ omnia diligenter auscultans, & secum velut mundū
 animal ruminando pertractans, ad genua patris & matris prouoluta, in hæc verba pro-
 rupit: Eia mi dulcis pater & amabilis mater, per tremendum & amandū eius nomen,
 cuius verba modò sonuerūt in auribus nostris, attestor, nè mihi amplius quæratis spon-
 sum in terris, quia iam sponsum habere cupio Dominum meum Iesum Christum in
 cælis. Sequar iam vestigia dominæ meæ, beatæ Mariæ, Dei genitricis, nec vllius filij ad-
 mittam copulam, nisi illius, quem virgo concepit, virgo peperit, & virgo perman-
 sit. Huius ego matris deprecabor gratiam, vt me ancillam suam nuptijs filij sui faciat dignā,
 vt cum filio suo coniuncta fuero, matri & filio, sponso & Domino meo sine alicuius
 perturbacionis obstaculo seruiam in æternum. Multum pater & mater beatæ Oppor-
 tunæ super his mirabantur, & tandem pro constantia filix suæ læti existentes, Deo gra-
 tias egerunt immensas, qui in filia ipsorum radicem huius bonæ voluntatis plantare di-
 gnatus esset, deprecantes vnanimiter, vt quod plantauit, ei etiam incrementū donaret.

Cumque fideles, qui aderant, dixissent, Amen: beata Opportuna ab oratione erecta, læta patrem respiciens, dixit: Iam filia Christi facta, audiam vocem eius, & inclinabo aurem meam ad eum, & obliuiscar populum meum, & domum patris mei, quia concupit rex speciem meam, & ipse est Dominus Deus meus, & adorabo eum. Interca appropinquat dies, quo B. Opportuna episcopali benedictione velamen consecratu capiti suo imponat, & abiectis iucunditatis & secularibus ornamentis, induatur vestibus sacrae religionis. Itaque deposita regia purpura, multum lætatur, vili circumamicta tunica. Tunc stipata multitudine parentum, & frequentia sequentium hominum, peruenit ad quoddam cœnobium, Sagiensi vrbi vicinum, quod est in saltu Algiae situm, & vulgo vsitato nomine nuncupatum Monasterium. In eo itaque loco digna Deo puella Opportuna, omnibus seculi rebus valefaciens, & soli Deo vacare cupiens, accepto sancta conuersationis habitu, cœtui sanctarum coniuncta est fœminarum, Domino ibidem famulantium. Videbatur autem quibusdam sanctimonialibus, quod dum beata Opportuna idem cœnobium ingrederetur, angelus Domini eam custodiens præcederet. Dignum quippe erat, vt quorum vitam imitari disposuerat, ab eis custodiretur. Habitans autem inter sacratas virgines, non sicut rudis, sed vt perfecta conuersabatur. Et omnibus diebus vitæ suæ talis fuit conuersatio illius, vt à nemine posset reprehendi. Breui autem tempore repleta est scripturæ sacrae doctrina: quia die ac nocte meditabatur in lege Domini. Humilitatis & obedientiæ gratia super omnes eminebat: quia maioribus seruiebat, vt matribus: minores diligebat, vt sorores. Erga omnes erat obediens & mitis, secum reuoluens diuinum præceptum: Discite à me, quia mitis sum & humilis corde. Quanto enim clarior erat nobilitate generis, tanto magis se cunctis subdebat humilitate, sciens scriptum: Quanto maior es, humilia te in omnibus, & coram Deo inuenies gratiam.

Cumque his & alijs abundaret virtutibus, accidit vt mater, quæ cæteris præerat sororibus, migraret ad Christum. Tunc sanctimoniales omnes vno consensu & pari voluntate elegerunt dominam nostram Opportunam, vt inter eas culmen prelationis obtineret. At illa, cum multum contradicere vellet, sed pro veneratione obedientiæ non valeret, petijt trium dierum inducias, vt pro hac re Dominum deprecaretur. Quod cum factum fuisset, reuelatum est illis, quod B. Opportuna digna esset honore prelationis. Deinde mater & Abbatissa super omnes constituta, maiori corpus suum coepit domare abstinentia. Nam frequenter tota nocte in Dei laudibus vigilabat, & sæpè in die à cibis omnino abstinebat. Feria quarta & sexta nihil manducabat: alijs diebus ad vesperum panem hordeaceum cum aqua & aliquo cibo vilissimo sumebat. Die Dominico paruissimis pisciculis vescabatur, non propter ventris ingluuiem, sed propter diei Dominici venerationem. Nec tamen ipsos sumebat vsque ad satietatem, sed tantum ad corporis sustentationem. Si quando quæpiam ex sororibus eam interrogaret, dicens: O dulcis mater, quare tam frequenter abstinendo corpus maceras, sic respondebat: Adam de paradiso eiectus est, quia pomum vetitum manducauit: & nos illuc redire debemus ieiunando. De potu vini & esu carniarum non oportet nos quicquam dicere, quæ ipsa nolebat attingere. Et tamen cum ab his ipsa abstineret, sanctimonialibus omnia sufficienter ministrabat. Ipsas enim & spiritualibus & corporalibus cibis decenter alebat.

Super omnia infirmos & pauperes diligebat, & eis tanquam Christo ministrabat, reminiscens verbi euangelici: Infirmus fui, & visitastis me: & Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Balneis non utebatur, cilicium semper occultè ferebat. Ita erat vestita hyeme, sicut æstate: nec pro frigore adiciebat, nec pro calore detrahebat. In lecto quando iacebat, vnum solum tantum habebat, & illud cilicium: sed in die, propter frequentiam hospitem superuenientium, precioso tegebatur opertorio lectulus eius. Fluxu madebat lachrymarum, dicens cum Psalmista: Lauabo per singulas noctes lectum meum, lachrymis meis stratum meum rigabo. Nullus eam vidit iratam, sed semper tranquillam & blandam. Delinquentes sorores verborum castigatione & exempli sui proponenda imitatione emendabat. Quod si aliqua in duritia mentis permaneret, tandiu pro ipsa Dominum deprecabatur, donec ad emendationem adduceretur. Neminem cadebat, sed dulciter omnes regebat, & clementiam sui pectoris declarabat suauitate sermonis. Ipsa enim quæ proferebat verba, sale sapientiæ videres esse condita. Non est æquum, audientibus longa narratione adferre fastidium. Nam si bona omnia & virtutes, quas B. Opportunæ diuina pietas conferre dignata est, dicere volue-

Pfal. 44.

Accipit monasticum habitum.

In cœnobio vt vixerit.

Pfal. 1.

Matth. 23.

Eccli. 3.

Creatur Abbatissa.

Magna abstinentia.

Gen. 3.

Matth. 25.

Vestitus eius.

Pfal. 6.

voluerimus, antè dies iste, quàm oratio nostra, finem habebit. Inter cetera verò talem illa habebat consuetudinem, vt si quid impetrare voluisset, orando apud Dominum ob-
tineret. Et si ab aliquo ladebatur, aut aliquis ei molestiam fecisset, orando cuncta miti-
garet. Quod si latro de ditione vel rebus eius aliquid furtim abstulisset, tandè eum orati-
one sua ligabat, donè ablata restitueret. Si autem lupo, aut vulpecula, siue aquila ali-
quam bestiarum raperet, sola iussione restitui faciebat. Et quod tunc manens in corpo-
re operabatur, hoc nunc viuens cum Christo, eodem fauente, operatur. Quod multis
modis experiens, modò cognoscit & narrat Gallicana & Neustria terra: quæ gaudent,
mirantes virtutum eius insignia, quæ per famulam suam operatur diuina clementia.

Miracula
eius.

Godegran-
dus episco-
pus longin-
quam susci-
pit peregrina-
tionem.

Porro cum esset in iam dicto monasterio, & præfesset ibi sanctimonialibus, factum est,
vt venerabilis frater eius Godegrandus, Sagiensis ecclesiæ episcopus, ob amorem cele-
stis patriæ, Romam ad limina beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & diuersa loca san-
ctorum causa orationis vellet peragrandò circumire. Cumque secum isthuc delibera-
ret, velletque tali in opere septem annorum curricula transigere, vt laborando, pere-
grinando & orando, posset delictorum veniam & gaudia aterna obtinere, disposita ec-
clesiæ suæ administratione, coepit misericordiam Dei inuocare, vt custos eius esse digna-
retur in concepto itinere. Accersito itaque quodam viro, diaboli amico, pleno totius
nequitiae dolo, qui pristinus amicus esse putabatur, & erat ei affinitate coniunctus, præ-
fessq; erat Oximensis pagi, & vocabatur Grodobertus: videntibus cunctis, qui aderant,
commendauit ei defendendum omnem locum & episcopium suum, ita cum eo loquens:
O dulcis amice Grodoberte, committo fidei & amicitiae tuae omne officium ecclesiæ
meæ, & omnem facultatem & suppellectilem substantiæ meæ, donè, Domino volen-
te, redire potero: vt Domini miseratione & mea oratione simulq; tua defensione, grex
mihî commissus, ab inimicorum hominum seruetur incurfione. Benedicens deinde
dominus Godegrandus omni plebi, & exhortans, vt in mandatis diuinis persisteret, va-
ledicens etiam simulatori Grodoberto, perfusus lachrymis, coepit iter agere longæ pe-
grinationis.

Sed quia scriptum est, Simulatores & callidi prouocant iram Dei: &, Simulator ore
decipit amicum suum: post recessum domini Godegrandi noluit prædictus Grodober-
tus esse defensor loci, sed magis inuasor & depradator populi. More nanque lupo-
rum coepit commendatas sibi oues non defendere, sed dilaniare: coepit substantiam ear-
um auferre, & neminem sinebat quietè viuere. Postponens itaque omnem amicitiam,
& pro nihilo ducens affinitatē, postquam res ecclesiæ cunctas crudeliter diripuit, con-
tra decreta antiquorum patrum & instituta omnium canonum, dum adhuc dominus
noster Godegrandus viueret, & Domino in peregrinatione deseruaret, eidem ecclesiæ
Sagiensi fecit se episcopum ordinari. Tum verò, non accepta iusta benedictione, sed re-
pletus diuina maledictione, non sicut pastor agebat, sed vt mercenarius iniquus, sola lu-
cra terrena quarens, animarum salutem paruipendens. Ardentiùs enim Mammonæ,
quàm Domino, seruebat. Cum hæc agerentur, soror beati antistitis, miseris & calamita-
tibus afflictæ ecclesiæ condolens, assiduè Dominum deprecabatur, vt ab hac oppres-
sione Sagiensem familiam liberaret, & fratrem suum ei sanum videre concederet. Su-
perna itaque pietas, quæ clamantes ad se exaudit, citò, quod sancta Opportuna preca-
batur, ad effectum perduxit. Nam veniente anno septimo peregrinationis domini Go-
degrandi, & incolumem sorori suæ cum ostendit, & ab omni peccatorum contagio
mundatum, per martyrij palmam ad caelestia regna euexit, & de manu tyranni Grod-
berti plebem suam liberauit.

Iob 35.

Prouer. 11.

Grodoberti
perfidia &
inhumani-
tas.

Nempe cum rediret B. Godegrandus, multorum relatione didicit tyrannidem sce-
lerati Grodoberti. Cognita igitur illius nimia cupiditate & crudelitate, memor Domi-
nici præcepti, dicentis: Diligite inimicos vestros, & orate pro persecutibus & calu-
miantibus vos: obnixè Dominum precatus est, vt peccatis Grodoberti parcendo ven-
iam daret. Postea verò eundem per nuncios blandè admonuit, vt à nequissima inua-
sione & inaudito scelere animum reuocaret. Noluit enim primùm ad Sagiensem Ec-
clesiam pergere, sed, nè locum daret diabolo, diuertit ad iam dictum Monasterium,
vbi soror eius solerter Domino seruebat. Cum venisset autem nuncius digni Deo
præfulis ad iam dictum tyrannum, ille simulans se gaudere de reuersione amici, fraudu-
lenter talia remisit ei mandata: Noueris dulcissime pater, quoniam viri de longinquis
patrijs aduenientes, te ab hac luce migrasse dixerunt: sed quia sospes reuersus es, omni
tuæ sedis & pontificatus potestate recepta, vt ere ea lōgo tempore feliciter. Non enim

Matth. 5.

Vide fran-
dem.

in vno

in vno episcopio decet duos episcopos residere. Precamur itaque, vt simul loquentes pristinis vtamur amicitijs, sicut expetit ordo charitatis & mutua dilectionis. Festinabat nuncijs dicta impij Grodoberti nunciare auribus domini Godegrandi. Sed vbi episcopus cum sorore sua verba audiuit fraudulenta, talem B. Opportuna, spiritu prophetie repleta, responsionem dedit: Seias frater, quia molliti sunt sermones eius super oleum, & ipsi sunt iacula. Cognoscentibus autem illis, quia appropinquabat tempus vocationis B. Godegrandi, & quia Deus vellet eum numero sanctorum martyrum & episcoporum per effusionem sanguinis coniungi, coepit tanquam pius pastor iter arripere, vt animam suam pro ouibus sibi à Domino commendatis posset ponere. Sed lupo rapax Grodobertus secum pertractans, quia si pastorem interficeret, securè postea ouiculas dilaniaret, coepit more Phariseorum & Iudaeorum, qui Dominum crucifixerunt, intra se querere, quomodo sanctum episcopum posset sic interficere, vt immunis populo videretur ab eius sanguine. Nec defuit ei consilium traditoris Iudae: quia, vt Iudas, plenus erat diabolice persuasionis suggestionem. Habebat siquidem secum virum malignum, qui fuerat B. Godegrandi filius spiritualis, quem de vnda baptismatis sacri leuauerat: & loculos ipsius, sicut Iudas Domini, deferebat: & eundem scelestum virum diuitijs & honoribus alliciebat, vt si beatum Godegrandum interficeret, maiorem gratiam praeter ceteris sibi adstantibus obtineret. Acceptis itaque auri & argenti, terrarum equorumque muneribus, iurando promisit, se B. Godegrandum interfectorum. Hoc ergo Grodoberto magnum peperit gaudium.

Quadam igitur die, cum B. Godegrandus vellet Alemannicas coenobium pergere, vt cum venerabili Lanthilde, sibi affinitate coniuncta, de diuinis sermonibus colloqueretur, dum transiret per Nouantium praedium, vidit eum filius diaboli Grodobertus per fenestram coenaculi. Tunc aduocato sancti Godegrandi filio, praecipit, vt ad necem sancti pontificis properaret, si dicta munera obtinere vellet. Qui sponte properans, ad sanctum Godegrandum accessit, & repletus diri draconis astutia, toruis & crudelibus oculis sanctum virum adspiciens, mortiferum venenum sub lingua aspidea & antro cordis retinebat. Quod videns B. Godegrandus, & calliditatem animaduertens, sereno vultu dixit: Quid est hoc fili? Vt quid pestifera cogitationem virulentum animum tuum conturbant? An ignoras, quia ego sum spiritualis pater tuus Godegrandus? Quid moraris? Fiat, quod permittit Domini voluntas. Ipse autem truculentus & audax, osculari se ab episcopo petijt. Tunc gloriosus Godegrandus eleuans oculos in caelum, & sciens iam imminere horam mortis, orauit ad Dominum, & dixit: Domine Iesu, pijsime redemptor, suscipe spiritum meum, quem dedisti, & custodi gregem, quem commendasti mihi peccatori. Vitam merear cum eis regnare in caelis, pro quibus non dubito sustinere passionem in terris. Cumque de caelis exauditam esse deprecationem suam audiret, mox percussori suo in simplicitate cordis osculum dabat libentissimè. Ille autem euaginato gladio, sanctum Dei pontificem bis in sincipite percussit. Cuius venerandi capitis percussioem cicatrices, quasi à medicis sanatae, modò nobiscum, Domino donante, manent & apparent. Sic dilectus Deo pontifex & pastor bonus, noster Godegrandus, vitam in terris finiuit, & angelicis coetibus spiritus eius in caelis coniunctus est tertio Nonas Septembris. Quia in modico fidelis fuit, nunc in gaudium Domini ingressus, supra multa est constitutus. Qui autem eum interfecit, in eodem loco à demone arreptus, nec data munera obtinuit, & ad inferna heu pro dolor celeriter descendit. Grodobertus quoque, author miserae calamitatis, diuinæ percussiois ultione turpiter & quidem breuè vitam finiuit: quia non potest benè mori, qui malè vixerit.

Quidam autem haec videntes religiosi viri & vicini, cum psalmis & cereis conati sunt corpus sancti Godegrandi proprii episcopi de terra erigere, vt iuxta consuetudinem Ecclesiasticam illud mandarent sepulturae. Sed tanto pondere haesit in terra, vt à nemine illorum posset moueri. Quo comperito, sancta Lanthildis cum sanctimonialium agmine acriter lugendo & flendo coepit illuc pergere. Cui similiter contigit. nam nulla ratione corpus sanctum potuerunt de terra leuare. Relatio igitur tanti doloris ad B. Opportunam peruenit, quod scilicet frater eius iniusta factione Grodoberti iugulatus iaceret in terra, & à nullo posset inde leuari. Quae in ecclesia existens, cum omnibus sanctimonialibus sibi subditis Domino commendabat animam fratris: & sacerdotibus Missarum officijs celebratis, Deo obtulit sacrificia sincerissimae orationis. Didicerat enim, spiritu sancto sibi reuelante, iam fratrem suum ad caelos migrasse cum

Psal. 54.

Grodobertus machinatur necesse Godegrandi.

Iohan. 12.

S. Godegrandus à percussore nebulone iugulatur.

Matth. 27.

Vltio diuina in eius percussore.

Corpus eius loco moueri non potest.

cum palma martyrij. In ipsa quoque diuina reuelatione Dominum deprecata fuerat, vt corpus fratris sui tam diu immobile in terra iaceret, donec pro eius anima congruas Domino preces funderet, & dehinc proprijs vlnis in ecclesiam ad locum sepulcri deportaret. Orabat amita sancta Lanthildis, vt corpus sancti Godegrandi episcopi & martyris à terra eleuaretur: precabatur neptis B. Opportuna, ne corpus fratris moueretur. In ambabus erat sanctitas, sed in domina nostra Opportuna feruebat charitas fraterna. Vicit itaque S. Opportuna orationis assiduitas, vt sciamus, quoniam omnia præcellit charitas: Dignum nanque erat, vt B. Opportuna, quæ fraternæ mortis dolore torquebatur, gratia exaudita deprecationis à Domino consolaretur. Suscepto itaque nuncio tanti doloris, mortem fratris referentis, amarissimis B. Opportuna perfusa lachrymis, dixit: Domine mi Iesu Christe, amator & dispensator fraternitatis, permitte me simul gaudere cum fratre meo in cælestibus regnis. Bonum est enim & iucundum, habitare fratres in vnum. Precor Domine, vt quos coniunxit in terris fraterna natiuitas, tua nos in cælis coniungat benignissima pietas.

S. Opportuna valde afflicta necesse eius. Psal. 132.

Deinde oratione completa, ad fraterna perrexit funera. Et respiciens exanimem fratrem, semiuiua cecidit in terram: & sanctis manibus crebro percutiens pectus, infelicem se clamabat & miseram, dilectione fraterna destitutam. Dirumpensque capitis crines, scindebat vestimenta corporis, ostendens cunctis acerbiter suum doloris. Cumque lingua taceret præ dolore nimio, volutabatur in humo: dehinc ciulando, has voces dabat in cælum: Væ mihi miseræ: circumdant me ex omni parte angustia, quia destituta sum fraterno solamine. Heu me, quid modò faciam? Heu me peccatricem, quò me vertam, aut quid dicam? Subueni Christe. Vbi erit deinceps consolatio mea? Nimirum ipse mihi frater, ipse pater & mater & dominus meus existeret, & in omnibus adiutor meus erat. Inter acerbos dolores & luctus varios venerabilis Lanthildis & omnes, qui aderant, sanctam Opportunam mœrentem dulcibus verbis consolari studebant, dicentes: Cessa dilecta Deo Opportuna: desine iam martyrem Christi, fratrem tuum, flere, quem citissime, sicut desideras, videbis cum Christo feliciter regnare. Intermitte modò pro illo lachrymas fundere, cuius sacra intercessio nobis poterit apud Deum prodesse. Nulli enim dubium, quia qui pro inimicis & interfectoribus suis orauit, nostri quoque memoriam habebit. Quanto enim Christo plus adhæsit, tanto maiora nobis beneficia præstabit: quia licet sit nobis absens corpore, tamen suis amatoribus non deest sancta intercessione. Hæc B. Opportuna audiens, corpus fratris inter vlnas suscepit, & quem multi & fortissimi viri nequiuertunt à terra leuare, ipsa cœpit sola sine labore portare. Igitur B. Godegrandi corpus cum multitudine populi, diuersi Ordinis clericis, & lamentantibus virginibus, cum cereis & resonantibus psalmis perducitur ad iam dictum Monasteriolum, ibique debito honore, agente B. Opportuna, conditum sepelitur. Vbi etiam per multa annorum curricula per eius merita multa virtutum insignia operata est diuina clementia, cui est laus & honor per infinita seculorum secula, Amen.

En sancta virgo sola fere corpus illius.

Post obitum igitur sancti martyris & pontificis Godegrandi, Dominus noster Iesus Christus cœpit famulam suam Opportunam insignibus virtutum miraculis glorificare. Quis enim dignè valeat explicare, qualis & quàm feruens demùm in Dei seruitio permanserit? Nam in lege Domini sine fatigatione quiescebat, & nulla turpi conuersatione inquinabat corpus suum. Et quia à consuetudine peccandi omnimodis se retrahebat, maximam à Domino in curandis infirmis est gratiam adeptam. Nam multi ad eam varijs modis oppressi venientes, per orationes eius à Domino sanitatem recipiebant. Claudis per inuocationem gressus restituebat, cæcis visum reformabat, & ab obsessis corporibus damonia eiciebat. Cum flentibus flebat, & omnibus, quibuscunque poterat, consolationem adhibebat. Omnes quippe, qui ad eam aliqua oppressi calamitate, aut grauati aduersa valetudine, vel furis aut raptoris damno afflicti veniebant, gaudentes, desideriorum suorum vota consecuti, reuertebantur. In ipsa semper erat iugis oratio; & assiduus gemitus. Corpore integra persistens, mente & operatione semper in cælum tendens, beati Pauli doctoris gentium imitatrix effecta, dicitur: Nostra autem conuersatio in cælis est. Tota mentis virtute spernebat gaudia huius vitæ, & cuncta delectamenta secularium voluptatum, modis omnibus desiderans coniungi agminibus cælestium virtutum. Orabat nanque, vt posset dissolui & esse cum Christo. Antequam autem anniuersarius dies obitus fratris sui appropinquaret, nimis vigilijs & ieiunijs corpus affligens, suppliciter Dominum deprecabatur, dicens:

Multis clarer B. Opportuna miraculis.

Philip. 3.

Re-

Redemptor mundi, cui ab infantia deseruiui, quiq̄ me hucusquē custodisti, fac me ancillam tuam cum martyre tuo fratre meo Godegrando velociter in cælum suscipi, vt tecum gaudeamus in æternum, cui seruiuimus in hac mortali peregrinatione. Intel- ligens autem se à Domino exauditam, & sciens imminere diem optatæ uocationis suæ, conuocauit sorores: quibus non tantum præerat, quantum proderat: & talibus eas al- locuta est uerbis: Dulcissimæ sorores, & amantissimæ filia, satis dignum & congruum uidetur, vt pro concessis nobis à Domino beneficijs gratias illi pro uirium nostrarum fa- cultate agamus, & pro negligentijs & multimodis peccatis nostris veniam ab eo im- plorare satagamus. Quicquid enim boni in nobis est, ab illo accepimus: quia sine illo nil boni facere aut cogitare possumus. In illo nanq; uiuimus, mouemur & sumus. Quid autem nos sumus, nisi corruptibiles creaturæ? Et quid post mortem erimus, nisi pul- uis & cinis? Certè caro nostra, quam modò nimis diligimus, & cui quantum possumus, diuitias & delicias præbemus, cum in terra sepulta fuerit, à uermibus consumetur. Jam floremus & superbimus in mundo: post mortem erimus putredo & uermis. Et quod cum dolore nimio profiteor, impijs erit in inferno perpetua damnatio. Hæc, dilectissi- mæ filia, conuenit omnibus Christi sanguine redemptis in memoria habere, quia ex- hortatur nos scriptura, dicens: In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis. Deindè ante pedes filiarum prosternens se, ream se & pecca- tricem confessã est, dicēs: Noueritis sorores, quia appropinquat hora temporalis mor- tis meæ: & idèd cum omni humilitate benignitatem uestram deprecor, vt mihi pro amore Dei dimittatis, si aliquam ex uobis laesi, aut si uobis molesta fui, & si aliquid inde- center contra regulã de rebus uestris, quas mihi commendãstis, egi. In his enim & alijs multis me peccãsse agnosco: & idcirco pro illius amore parcite mihi, qui dixit: Si di- miseritis hominibus peccata eorum, dimittet & uobis pater cælestis peccata uestra. Ta- lia beatæ Opportunæ adstantes sorores audientes uerba, diuissimè præ repentino do- lore conticuerunt. Et deindè eam à terra leuantes, & sermoni singultus uarios & la- chrymas intermiscētes, Mater, inquiunt, dulcis Opportuna, nobis multa bona prestis- tisti, & nos nunquã leuisti. Si autem in aliquo deliquisti, parcat tibi & indulgeat pietas Christi, quem semper amãsti.

Postquã autem illa cunctis sororibus secundum petitionem earum indulsit, tali- ter, residens inter illas, coepit loqui: O sorores charissimæ, diligenter attendite uerba exhortationis meæ nouissimæ. Sicut duplicia sunt opera, bonorum scilicet & malorũ: itã duo sunt retributionum loca, iustorum & impiorum. Attendite ergò, vt bona ope- rantes, & à malis cauentes, in retributione iustorum inueniamini. Cuius bonæ ope- rationis radices tres sunt præclaræ & magis insignes, fides, spes & charitas. Et ipsa charitas tantum fidem præcellit & spem, vt ipse Deus charitas sit, dicente B. Iohanne: Deus cha- ritas est: & qui manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Si ergò uultis vt cha- ritas, id est, Deus maneat in uobis, omni tempore discordiam, id est, diabolum expellite à uobis. Obseruate, quod promisistis in baptisate: scilicet, renunciate hosti antiquo & omnibus pompis eius. Deũ ex toto corde diligite, & mandata eius obseruate. Vnum- quenque Christianum, tanquã uosmetipsas, diligite: quia qui odit fratrem uel sororem suam, homicida est. Facite alijs, quod uobis fieri uultis. Si spiritus Dei habitat in uobis, templum Dei estis: & templum Dei sanctum est, quod uos estis. Nolite ergò polluere templum Dei: quia ad imaginem Dei creati estis. Qui autem templum Dei uolauit, disperdet illum Deus. Sit in uobis uera & perfecta humilitas. Prælati uestris obedi- te, omnes diligite, per charitatem inuicem seruite. Nolite esse uerboas: quia in multi- loquio peccatum non deerit. Omnia cum discretionē agite. Nè sitis bilingues, neque edaces, neque uolentæ, neque somnolentæ. Sanctæ lectionis & boni operis studium habete: quia inimica est animæ ociositas. Peccata nolite perpetrare, sed perpetrata, per poenitentiam delete. Laus Dei ab ore uestro non recedat. Mementote, quia diabo- lus eleemosynam date: quia eleemosyna à morte liberat: & sicut aqua extinguit ignem, itã ipsa peccatum. Omnibus, quibus potestis, adiutorium impendite. Ab omnibus ma- lis declinate, & in bonis omnibus uos exercete, vt hæredes efficiamini patriæ cælestis. Precor, ut cum ab hac luce post diem duodecimum migrauero, sepeliatis me iuxta se- pulcrum martyris Christi, domini Godegrandi episcopi.

His & alijs sanctis alloquijs confortans sorores, coepit B. Opportuna a graui corporis infirmitate detineri, & febris molestia prægruari. Cumq̄ membra corporis lectulo dedif-

Imperrat à
Domino vt
possit abire
c̄ uita.

Iohan. 15.
Act. 17.

Eccle. 7.

Matth. 6.

Huius extre-
ma ad foro-
res oratio.

B. Iohan. 4.

I. Iohan. 3.

Prouer. 10.

Tob. 12.
Eccle. 3.

dedisset, & omnes artus eius vis morbi infestaret, tamē ab ore eius laus Dei nullatenus recedebat. Exacta autem quadam nocte, dum iam aurora diei sequentis inciperet, in domo, vbi quiescebat, maximi luminis splendor apparuit, & suauissimi odoris mira fragrantia efferbuit. Tunc dilecta virgo, vidit beatam Cæciliam & sanctam Luciam causa visitationis ad se venire. Quas cum vidisset, blando sermone ita salutauit. Auete sorores Cæcilia & Lucia. Quid præcepit ancillæ suæ gloriosa virgo Maria, cælestis regina, & omnium virginum domina? Respondentes sacræ virgines Cæcilia & Lucia, dixerunt: O splendidissima sponsa Christi Opportuna, expectat aduentum tuum intacta virgo Maria, vt filio eius coniungaris in cælo, quem totis visceribus dilexisti in mundo. Ornata corona gloriæ tuæ & accensa lampade, debes ire obuiam sponso & sponsæ. Post lætitiā autē tam præclaræ visionis & visitationis, ecce in sinistro angulo domus adstitit terribilis dæmon & nimis ferox, in specie nigerrimi Aethiopsis, cuius capilli & barba distillabant quasi picem calidam & liquidam. Oculi eius erant quasi ferum ignitum, quod de fornace multis scintillis emicans producitur. De ore & naribus eius flamma exibat & vapor sulphureus. Quem videns B. Opportuna, imperterrita dixit: Præcipio tibi diabole, author totius malignitatis, nē ab hoc loco mouearis. Tunc omnes sanctimoniales aduocans, & denūcians eis, quā terribilis ibi adesset inimicus, dixit eis: Ecce spiritus immundus & totius malitiæ repertor, qui omnibus diebus nos impugnabat, Domino adiuuante, ab ancilla Christi victus confunditur. Precor itaque, amantissimæ sorores, ne eius suggestionibus & incentiuis cogitationibus acquiescatis. Tunc conuersa ad eum, dixit: In nomine Domini recede à me ferox & truculente inimice Christi, quia non me ancillam Christi superabis, sicut Euam primam fœminam superasti. Ex hac ergo visione & S. Opportunæ admonitione decætèrò sanctimoniales feruentiores in Dei seruitio extiterunt. Cumque iam prægrauante corporis infirmitate duodecimo die, sicut ipsa domina nostra Opportuna prædixerat, sciret adesse horam vocationis suæ, præcepit sacerdotibus pro animæ suæ commendatione Missarum solennia celebrare. Iussit etiam, vt omnes sanctimoniales à maiore vsque ad minorem Domino offerrent libamina. Quod cum factum esset, iussit Dominicum corpus afferri & sibi dari. Quo accepto, dixit: Corpus tuū Domine proficiat mihi ad saluationem animæ meæ. Et dum clerus in exitu sanctæ illius animæ, & adstantes sanctimoniales psalmos decantarent, & ipsa cum eis decantaret, respiciens ad ostium domus, dixit his, qui psalmos decantabant: Ecce aduenit domina mea B. Virgo Maria, cui vos commendo, quos in hoc seculo amplius non videbo. Extendente autem ea brachia, quasi matrem Dei vellent amplexari, sancta eius anima carne est soluta, & viuuit cum Christo per æterna secula. Cumque omnes vnanimiter quasi propriam deslerent matrem, sepeliērunt eam iuxta sepulcrum fratris sui, sicut ipsa viuens deprecata fuerat. Ibi que Dominus noster Iesus Christus per merita amborum multa miracula operatus est longo tempore, quandiu corpora eorum ibidem quiescere. Posteaquam verò corpus beatæ & admirandæ Opportunæ ab eo loco à fidelibus viris translatum est, quocumque accessit, & quocumque in loco, prædio, castello aut villa depositum fuit, permulta virtutes per eius intercessionem effectæ sunt, præstante Domino nostro Iesu Christo, cui est laus, honor, virtus & potestas cum Patre & Spiritu sancto per infinita secula seculorum, Amen.

Apparēt ei
ss. Cæcilia
& Lucia.

Videt ter-
rimum
dæmonem
imperter-
ritā.

Accipit
Euchari-
stiam, vi-
detq; ma-
trem Do-
mini, &
reddit spi-
ritum.

Miracula
multa.

Montiacus.

Ad calcem huius historiæ hæc erant adiecta: Ego humilis Adelelinus, Sagiensem suæ plebem episcopus, adiuuante Domino, descripsi vitam beatæ Opportunæ. Sequuntur nunc aliquot eiusdem sanctæ Virginis miracula, ab eodem authore conscripta, sed in ijs stylus mutatus est per F. Laurentium Surium, & causa prolixitatis vitandæ quædam ommissa sunt.

Domino miserante Adelelinus Sagiensis plebis humilis episcopus, & B. Carilephi monachus & seruus, omnibus Christi sanguine redemptis gaudium præsentis vitæ, & futuræ beatitudinis gloriam sempiternam. Deo nos benè iuuante, vitam, conuersationem & obitum B. Opportunæ descripsimus: iam verò, summæ & ineffabilis Trinitatis freti auxilio, etiam quædam eius miracula, quæ Christi clementia per eam operata est, annotare constituimus: & quidē fide digna, quippe quæ partim nos ipsi viderimus, partim ab alijs non contemnendæ fidei acceperimus. Locus autem, vbi sanctæ virginis corpus hodiè quiescit, vulgò Montiacus dicitur. Nouerit autem lector, priusquam ego Sagiensis ecclesiæ sedem obtinerē, illius quidem beatæ virginis miracula non defuisse qui narrant, at defuisse, qui in scripta redigerent: cumque ego quosdā paterer emulos,

Eccc
qui me

qui me excluso, sibi niterentur eam sedem vindicare, votum nuncupauit B. Opportuna, si me ab illis importunis hominibus tueretur, bona fide me & vitam & miracula eius conscripturum. Er illius quidem intercessio voto ego potitus sum meo: sed quod gemens & dolens loquor, non dedi operam, ut starem promissis. Cum verò omnipotens Deus non sinat peccata abire inulta, non tuli impunè illam incuriam & negligentiam meam: sed eo ipso anno, quo consecratus sum episcopus, incidi in manus læuillimorum Nortmannorum: qui me captum & vinculis constrictum, ceu vile mancipium, in transmarinas regiones vendiderunt. Passus ego hoc sum propter peccata mea, ut scirem non debere superbia intumescere terram & cinerem, satiusque esse non uouere quàm vota non reddere. Tandem autem post multa Nortmannorum ludibria, post dira, eaque crebrò illata verbera, post varia maris procellosi pericula, post multas immodici frigoris, nuditatis, famis prolixique itineris deuoratas molestias, cum visum iam esset pissimo Saluatori me ad natale solum reuocare, contententibus nobis ad oppidum S. Vualerici, violenta maris accessione adeò sumus obruti, ut focij mei ex equis in flumen deciderent, & cum illis pariter ego quoque deciderem: ubi cum iam mihi ablata esset spes omnis euadendi, ita cœpi dicere: S. Opportuna & B. Carilephe, seruate me pereuntem clientulum vestrum: Et ecce, cum nulla mihi esset natandi peritia, visus mihi sum duce sancta Opportuna, ad ripam fluminis peruenire: quo quidem nomine dignum arbitratus sum, ut hoc miraculum primo loco commemorarem.

Adalbodus quidam uxorem habuit adeò contractam, ut nulla posset ratione pedibus suis ingredi. Eam ducere cum vellet ad S. Opportunam templum, multa pluuia denso luto itinera cōpleuit. Pulsantibus autem templi ministris campanas sub preces Versperinas, miserabilis illa per lutum non absque multa difficultate reptando, ad ecclesiam properabat, nec admittere voluit, ut alij eam suis manibus gestarent, aiebat enim: Sinite me, ut S. Opportuna videat laborem meum. Vbi autem ad templum peruenit, eadem nocte curata est. Alderudis ea vocatur, & etiam nūm suis graditur pedibus, laudans Deum.

In pago Vituriaco Nolgrinus quidam fuit adeò membrorum omnium officio destitutus, ut neque manus ad os ducere, neque phlegmata ex ore reijcere posset. Orauit is, ut ad S. Opportunam ecclesiam perduceretur. Ductus est eò, & seminiuus ibi depositus. Post paucos dies precibus S. Opportunam sanus effectus est.

Non possum silentio præterire rem admirandam, quam sub nostro conspectu Dominus efficere dignatus est. Malignus dæmon foeminam quandam occupans, eius membra momentis omnibus diuersis modis crudeliter excruciat. Amabat eam impensè maritus eius, & ad multa sanctorum loca eam ducebat, spe liberationis obtinendæ. Tandem audita fama S. Opportunæ, quod eius precibus vis dæmonum comprimeretur, ad eius ecclesiam eam deuotus adduxit. Ibi teter spiritus sentiens suas nequitias protritum iri, ita per os foeminæ clamauit: Væ væ mihi, Opportuna inueterata, quæ mihi semper inimica fuisti: quæ tuis precibus crebrò contriuiisti machinas meas. Adstabam ego illic inter cæteros dolens, & ecce in me multa cœpit iactare conuicia: Noli sperare, inquit, rudis & neophyte episcope, tua me virtute hinc eiectum iri. Nihil enim te reformido, sed virtutem aduersariæ meæ Opportunæ. Interim qui illic ex populo & Clero aderant, non cessabant cum lachrymis rogare Dominum, ut placatus precibus S. Opportunæ famulæ suæ, virtute potentia suæ elideret vires omnes inimici. Adspergitur autem foemina aqua benedicta, & signo Crucis consignatur, & preces leguntur, illi negotio Opportunæ: cumque ventum esset ad ea verba, A diuro te draco nequissime in nomine agni, qui ambulat super aspidem & basiliscum, qui conculcat leonem & draconem: mox spiritus immundus crudeliter eam diuexans, ita ut vnguibus & dentibus seipsam laceraret, terribili voce clamauit: Scias Opportuna vetula, me quidem nunc egredi, sed breui rediturum. Ijs dictis, foemina tranquilla resedit, oculisque & manibus in cælum sublatis, ad aram latus accessit, seque B. Opportunæ deuotam fore promisit: acceptoque pane benedicto, iuit ad hospitium. Paucis inde elapsis diebus, cum maritus eius cerneret eam incolumem, impendiò gauisus, voluit redire domum. Exeunte autem illo è pago, in itinere occurrit illi dæmon cum multis satellitibus, qui omnes sub luporum & canum specie in foeminam illam irruunt. Tum illa clamare cœpit: S. Opportuna, serua ancillam tuam: simulque fugæ se mandans, sub aram sese recepit. Ait autem postea, lupos & canes illos, ad fores vsque ecclesiæ ipsam fuisse persecutos. Diu verò illo in loco nobiscum in precibus permansit, & sine læsione abscessit. Duraui ea sanitas dies quindecim, atque

Adelelinus multa patitur à Nortmannis.

Eclj.

Miraculi.

Contracta mulier sanatur.

Item paralyticus.

Dæmon non fert vires S. Opportunæ.

Psal. 90.

interim quocunque vellet, sine vlla dæmonis infestatione ambulabat. Ea re perspecta, maritus eius clericis ecclesiæ obtulit pecuniam, vt liceret ipsi dormire cum illa. Quod cum ad me perlatum esset, ego neque permittere id volui, neque prohibere: ne si permitterem, viderer secus agere, quam vellet S. Opportuna: si verò negarē, ab ignorantibus arguerer cupiditatis, quod ea permotus, nollem hominem copulari coniugi suæ. Postquam autem ille cum ea cōcumbere voluit, sensit eam atrocius, quam antea, à dæmone vexari. Nam manus & brachia fœdè agitabat, & tota lingua ex ore prominente, inauditam in Deum blasphemiam iactabat: nec potuit vir solus eam ad B. Opportunæ templum adducere, sed ciues vtriusque calamitatem miserati, intra vlnas suas eam acceptam eò deportârunt, & semiuivam ante ecclesiæ fores deposuerunt. Et illic quidem diu illa humi iacente, neque vox eius vlla audiebatur, neque halitus sentiebatur, ita vt extincta crederetur. Primò igitur lectis precibus, quæ solent energumenis adhiberi, ac deinde inchoatis psalmis, qui apud funera leguntur: post longa horarum spatia mulier, quæ mortua putabatur, & erat sanè mortua secundum animam, (moritur enim anima, dum peccat) magnis coepit clamare vocibus: Sancta Opportuna, adiuua me ancillâ tuam: nam deinceps ero tibi deuotissima: excita me precibus tuis à morte corporis & animæ. Cum autē maritus eius blandis eam demulceret sermonibus, percontareturque ex ea, quid vidisset, respondit: Domine mi Heberte, (sic enim ille dicebatur) iam à fœuissimo & immani lupo deuorata fui: cumque me vellent quidam nigerimi Aethiopes, homines pannosi, cum ignitis tridentibus in foueam sulphuream protrudere, S. Opportunæ intercessionem me sensi liberatam. Me igitur haudquaquam deinceps vxorem habebis. Osburgis vocabatur hæc mulier, & quoad superuixit, Domino in corporis & animi puritate & deuotione seruiuit.

Rursus fo-
minâ inua-
dit dæmon,
dum mari-
tus vult eū
ea concum-
bere.

Ezech. 13.

Hildebran-
dus Sagiens.
Episcopus.

Multa mi-
racula sūt.

Nota diui-
nam vltio-
nem.

Item aliam

Multi hodieque supersunt, qui ea, quæ dicturi sumus, se vidisse testantur. Plebs Sagiensis ecclesiæ, propter peccata sua, à crudelissima Nortmannorum gente miserandum in modum affligebatur. Immanes illi barbari regionem omnem perpetuis incendijs, populationibus, & virorum, mulierum, pupillorum, viduarum, infantū, senum cruentis cædibus vastabant. Porro serenissimus rex Ludouicus, frater Caroli inuictis Imper. & regis nostri, cum didicisset insignes B. Opportunæ virtutes, supradictum prædium Montiacum causâ refugij donauit S. Opportunæ, & illustrissimo viro Hildebrando, Sagiensis ecclesiæ episcopo sanctissimo. Is ergò Hildebrandus, timore huius Nortmannicæ persecutionis, partem Clericorū iussit se conferre in Montiacum cum sanctissimo B. Opportunæ corpore. Parēt Clerici, & illis euntibus, è diuersis locis occurrit eis multa vtriusque sexus hominum frequentia, rogantiū, vt suis vlnis liceret eis sacrum sanctæ virginis corpus gestare. Per id tempus necdum erat ecclesiā in Montiacō extructa: itaque in Goslini cuiusdam ædibus illud deposuerunt. Eodem die quidam cæcus ibidem curatus est, & multi aegri diuersis è locis eò aduentantes, sani inde recesserunt, cum eius feretrum attigissent. Vt autem vicini eius loci id aduerterunt, eum venerari coeperunt, multaque à fidelibus dona offerbantur, è quibus templum S. Opportunæ extructum est, vbi per eius merita & intercessionē quicquid recta fide quæritur, etiam obtinetur. Matrona quædam Adêltradis nomine ancillas habuit, quæ auditis B. Opportunæ miraculis, quodam die sabbati post horam dici nonam ad eius oratorium peruenēre. Id vbi resciauit earū domina, furore percita dixisse fertur: Vacant ocio ancillæ meæ. itaque eunt perquisitū ossa, nescio cuius mortuæ foeminæ. Iussit autem eas reuocari domum, voluitque flagellis cedere: & ecce dirus viscerum dolor eam corripit, flagellum ex eius manibus excidit, nec cessauit cruciatus, donè ad B. Opportunæ ædem deportata, se ream profiteretur. Tum verò reddita sanitati, multum profuit eius loci Clero, res necessarias eis subministrans.

Anastasius quidam vt vidit in S. Opportunæ honorem ecclesiā exadificatam, dolens eius augei ditionem, stimulante inuidia, coepit familiā eius affligere. Monebāt eum religiosi viri, vt ab hac temeritate pro sanctissimæ Opportunæ amore se cohiberet. Tum ille cū iuramento asseuerauit, se prius, quam moreretur, eo in loco, vbi esset S. Opportunæ ecclesiā constructa, fabas & legumina saturū. Dixit ille, & eum diuina vltio mox persecuta est. Nam è domo illa exiens, rixari coepit cum Helboldo iuuenē, qui præter furcam nulla apud se arma habebat. Porro Anastasius suis armis confidens, nitebatur iuuenem interficere. Nec defuit sibi adolescens, sed furca cædens Anastasium, eodem die compulit spiritum reddere. Ille verò moriens, fatebatur se à B. Opportuna percussam, seque reum proclamabat, quod sanctam virginem & eius familiam contempsisset.

Ea tempestate, qua exercitus fortissimi regis Bosonis p̄das agebat, quidam eius miles Montiacum p̄daturus inuasit. Erat illic Herchenteus quidam, è S. Opportunæ familia. Ad eius ades primùm accessit immanissimus p̄do, quæsiuitque ex eo, cuius esset. Ille respondit se clientulum esse S. Opportunæ virginis. Tum ille iussit suos scrutari omnem domum eius, & res omnes diripere. Dicente autem Herchenteo, Noli mi domine familiam S. Opportunæ vexare: ille eum telo percussit, & sanguis manauit ex vulnere. Clamabat interim Herchenteus: Sancta Opportuna, nisi mihi opem tuleris precibus tuis, deinceps nolim esse seruus tuus. Illo hæc dicente, p̄do fit cæcus, & ex equo decedit: Suorum autem manibus in ecclesiam S. Opportunæ allatus, se peccasse humiliter confessus est: donauitque illius ecclesiæ clero equum suum & duas libras denariorum, & Herchenteo, vti ipse testatus est, solidos decem. Porrò paulò post, dum Missa cantaretur, sub altari iacens, recepit quidem vidēdi facultatem, sed vires corporis necdum recuperauit. Cùm autem promississet se socios omnes prohibitorum, nè familia S. Opportunæ essent infesti, p̄datoresque omnes ex adiacentibus pagis iussisset abscedere, vires pristinas sibi sensit restituras: factusque est fortissimus ecclesiæ S. Opportunæ defensor, qui paulò antè fuerat p̄do & vexator familiæ illius.

Item aliam.

Cæcus videt.

Claudus restituitur.

Vir quidam genere nobilis, nomine Adalardus, triginta annis claudus permanens, ad inopiam redactus fuit. In ipsis autem S. Opportunæ ferijs, populo Parisiensi ad eius ecclesiam deuotè concurrente, etiam Adalardus hic adfuit, & licet p̄ turba vix pate- ret ei aditus, tamen qua potuit virtute ad altare vsq; peruenit. Vbi post preces aliquandiu fusas, sanus effectus, diuinam in beata Opportuna virtutem p̄dicauit. Id cùm vidisset Ludouicus rex, præter ea, quæ suprâ diximus, etiam prata iuxta montem martyrum & agellos apud portam Parisiensis vrbis sitos, illi ecclesiæ largitus est, suscipiente illos bonæ memoriæ Hildebrando Sagiensi Episcopo, qui id temporis ecclesiæ S. Opportunæ apud Parisienses p̄fectus erat.

Vltio diuina in conrumelio sum.

Cùm per merita huius beatæ virginis innumerabiles ægroti in castro Syluaneçensi, sub Hugboldo Comite sani efficerentur, Syluaneçenses omnes locum illum, vbi eius sacrum corpus asseruabatur, venerari cœperunt. Ecce autem sacerdos quidam, Alimarus nomine, inuidiæ stimulis percitus, dixit hominibus eò aduentantibus: Non est hoc in loco vllum sanctæ alicuius virginis corpus, sed merum phantasma est, quod hic colitur. Peruenit hoc ad aures Roberti, Deo chari & religiosi viri, nunc verò etiã episcopi, aitque ad illum: Eia miser, qua fronte tu isthuc ausus es dicere? Certè propediem experieris, num reuerà hoc in loco sanctæ Opportunæ corpus habeatur. Eodem die blasphemus ille, in cœnaculum ascendere volens, fractis ceruicibus, non diù post expirauit: iamque vltimum trahens spiritum, ante aram deportatus, propter blasphemiam suam se factus est diuina animaduersione percussus.

VITA S. VVOLPHELMI, ABBATIS BRVVILE- RENSIS, AVTHORE CONRADO MONACHO BRV-

uuluerensi, & auditore S. Vuolphelmi.

PROLOGVS.

Dominici gregis pastoribus, rectoribusque vigilantissimis, Euerhardo videlicet cœnobij Bruuilerensis, & Herimanno in Colonia beati Pantaleonis, Conradus infimus omnium sub regulari proposito, coronam vigilantibus repositam à Domino. Hortamini, patres excellentissimi, nos vitam beati Vuolphelmi Abbatis scriptis depromere, secundum à Deo vobis collatam præscientiam, non modicam hinc fidelibus prouidentes ædificationis gratiam. Saragitis enim, vt virtutum eius exempla ad notitiam legentium literis deducta, benè viuendi pijs mentibus pariant instituta. Sed quid, patres illustrissimi, id placuit iniungere nobis, dum nec scientia suppetit, nec facundia sermonis suppedirat? Porrò in iubendo vestra tanta est autoritas, vt licet quod exigitis pauemus, omninò tamen negare vobis nefas esse ducamus. Liceat autem sub exemplo rei visibilis, plenius vobis declarare quæ sumus hætenus suspensæ dilatione. Nostis, quòd abtque dubio acies oculorum, solis succum-

succumbat reuerberata splendore. Quanto magis scintilla nostræ scientiæ, si altiora se præsumpserit attentare? Verùm nè sanctitatis illius testimonium diutius differendo videamur subtrahere, quanuis mole videamur victi succumbere, vestris tamen votis pro virium nostrarum facultate statuimus obedire. Dat ausum etiam vel fidutiam istud præsumendi, quòd quisque pro suo modulo in Domini legitur obtulisse tabernaculo: alius aurum & argentum, alius purpuram vel coccum bis tinctum, alius pelles rubricatas arietum. Benè autem agitur nobiscum, si pilos obtulerimus caprarum. Hęc autem omnia cùm allegorica sint, vt catholici doctores tradunt, in diuersis donarijs gratiarum genera distinguentes, in pilis caprarum, quibusdam locis verba exprimi voluere laudationum. Vndè quoniam per scientiæ donum, vel affluentiam meritorem, perfectionem illam attingere nequimus, auro figuratam & argento, purpura vel cocco bis tincto, cæterisque donarijs: cupimus saltem pilos offerre caprarum, quod est, vitulos laborum nostrorum: quatenus in tabernaculo Domini vt cunquè nos contingat viles inueniri, nè vacui prorsus appareamus in conspectu Domini. Itaque virorum illustrium actibus vel triumphis traditis literarum monumentis, triplex inesse commodum reperitur vtilitatis, dum studio æmulandæ pietatis tot plerique modis illorum informantur exemplis. Sunt quippe instrumenta bonorum operum, errantium via, poenitentium venia, perseuerantium spes & corona. His tribus generibus differentiarum vim profectò patitur regnum cælorum, dum errans corrigi, poenitens iustificari, perseuerans contendit saluari. Laudes etiam diuinæ attolluntur, dum ad exemplum fidelium, sanctorum merita ad memoriam reuocantur. Nè verò plura replicando fastidium legenti faciam, per hæc omnia ad illud tendit oratio, vt doceam sanctorum merita, rediuisa fidelium votis semper accipere incrementa: dum superna gratia illorum fecunditatem mentibus præstat, & fructificandi gratiam subministrat. Igitur sancti ac beatissimi Vuolphelmi Abbatis vitæ seriè explicaturi, nil aliud prorsus intendimus prosequi, quàm quod ab idoneis testibus contigit audiri, seu quod aliquot annis ministrantibus vel adstantibus sibi, diuina nobis gratia contulit intueri. De quibus si vllius hæsitauerit fides, tot nobiscum extant idonei testes, quot ex illius temporis collegio fratres nunc vsque manent superstites.

Exod. 35.

Pili caprarum, mysticè.

Vtilitas sacrarum historiarum.

Fides huius historie.

VITÆ HISTORIA.

Ligitur gloriosus Domini confessor Vuolphelmus in Ribuariensi pago ex illustri prosapia ortus, Dei, omnem iustum gratuito illuminantis, praueniens gratia, lineam generosa propaginis ornauit titulo sanctitatis. Qui merito iuxta etymologiam vel idioma linguæ regionis illius, Vuolphelm dinoscitur appellatus, quoniam pro castris Domini contra immanissimum lupum, id est, diabolium, galea salutis munitus, erat congressurus. Quod quàm efficaciter, quàm strenuè pro re, pro tempore, nomini contendens gestis congruere, studuerit exercere, loco suo lector plenius poterit inuenire. Pater verò ipsius, Frumoldus nomine, vt ex nominis eius liquet expressione, probus modis omnibus floruit actione. Hic genere moribusque sibi competentem, Euezam nomine, sortitur vxorem: quibus, iuxta Apostolum, honorabile connubium & torus extitit immaculatus: quoniam matrimonium non contraxere causa explendæ libidinis, sed gratia procreandæ sobolis. Qui genere clari, & inter suos quodam innocentia priuilegio insigniti, erant Christianæ religionis deuotissimi cultores, fidei dote pollentes, charitate feruentes, pietatis amatores, iuxta Apostolum, bonum operantes ad omnes. Verùm domina Eueza, vt illustrem exponam familiam & alti sanguinis decus, ex cuiusdam illustriissimi comitis, Sicconis nomine, stirpe descenderat, quem & ampla prædiorum spatia, & vtriusque sexus numerosa familia, sed & militaris animi commendabat audacia. Hic, quod opibus & nobilitate sit celsus, iustitiam æquitatemque sectatus, qua Deo nil inuenitur acceptius, totis elaborabat nisibus, vt sicut propaginem magnificentia generis, ita & illustraret operibus pietatis. Vndè proculdubio innuitur, hunc iustum tamque præclari meriti virum, ex modestis & pijs parentibus ortum: quanquam plerisque legamus iustorum ex parentibus editos impijs, veluti rosæ gignuntur ex spinis. Genitricem verò eius, quam exemplo Rachelis, pro filio doloris ac dextera, in benedictione seminis Abrahæ hunc constat peperisse, dubium non est,

Sanctus obiit in Dno 22. Aprilis, Anno 1091.

Patria S. Vuolphelmi.

Pater.

Mater. Heb. 13.

Gal. 6.

Sicco Comes.

1. Reg. 2. cum Anna Samuelis matre, vicem à Deo commodati fœnoris meruisse. Pari quippe voto hæc filium inuenitur obtulisse Domino. De qua etiam planè sentiendum, quòd non minùs placuerit in tabernaculo Domini propter commercium coniugij, quàm si toro minimè fuisset sociata virili. Hinc etenim potius laudis eius videtur propagari titulus, quòd tam benè redolentis floris fructum ad totius Ecclesiæ edidit statum, quàm quòd clarissimum stemmatis ramum, ab anteritate dinoscitur traxisse priorum. Magis denique omnipotens vniuscuiusque approbat mentem, quàm conditionem: dum liber ac seruus, vnum profectò in Domino sumus. Ea verò solùm, præter omnem mundi gloriam, Deo probatur grata libertas, eamque nobilitatem non eximet vlla vetustas, si quid boni, si quid recti aut nos ipsi fecerimus, aut talium studiosos successores habere meruerimus.

Primam itaque humani incrementi beatus Vuolphelmus ascendens lineam, auspice Deo, de infantia ad bonæ indolis transijt pueritiam. In qua ætate & liberaliũ artium disciplinam est professus, & suorum instantia, Coloniae apud ædem beati Petri Apostolorum principis, corpori congregationis sociatus. Quo temporis articulo, post iuniorum Ottonem, sceptrum imperij Henrico secundo feliciter administrante, rebus quidem bellicis viro potentissimo, circa Ecclesiasticas verò disciplinas solertissimo, sanctus Heribertus, toto iam orbi fama sanctitatis notissimus, sanctæ Coloniensis ecclesiæ præsidebat episcopus. Qui beatissimus pontifex, iam vltimæ ætatis senio fessus, famulum Dei Vuolphelmum, tam corpore adhuc, quàm & malitia paruulum, more sibi Christianæ religionis oblatum, vt euangelicum Dominus paruulum in medio statutum, benedixerat, & per sacri chrisimatis vñctionem, sanctique spiritus inuocationem, in filiorum Dei transfulerat fortem. Porro nè inanis aut vacua vel certè fortuita in illo posset æstimari tanti benedictio viri, sancti spiritus attractus calore, ad contemplatiuam vitam toto iam mentis desiderio cœperat anhelare, satisque fecisset votis, si immaturitas id non impedisset ætatis. Verùm quanto naturali processu augmentum capiebat virum, tanto in diè sancti feruoris illius crescebat desiderium. Fuit autem vt corpore castus, ità mente sobrius: tantam possidens gratiam vultus, vt quodammodò angelicus eius putaretur aspectus. Præter hæc diuinæ pietatis indicia, in eruditione scripturarum tantam promeruit efficaciam, vt quod semel legendo aduerteret, perpetuò retineret. Quod plerunque, vt credimus, occulto Dei agebatur iudicio, nè beatissimo viro in aliquo scientiæ decisset plenitudo. Igitur exceptis diuinorum voluminum paginis, quicquid poëta cecinit, orator facundus disseruit, philosophus excogitauit, quadam penna altioris sensus penetrauit.

Quaquam verò tanta iuuenis scientia præditus claruerit, nunquam tamen hinc iactantiæ vitio elatus succubuit, memor dicentis Apostoli: Nolite seduci per inanem sapientiam huius mundi. Tanta autem grauitas, tanta morum illi inerat maturitas, vt palàm cunctis daretur intelligi, vas illum electionis existere. Nullam verò pro carnali ingenuitate sibi patiebatur reuerentiam exhiberi, vtilius censens amore Christi se humilem exhibere personam, quàm animum habere degenerem. Ineptas etiam fabulas iuuenumque lasciuiam declinabat, venenatas adulantium linguas abhorrebat. Vaniloquium, leuitatem oculorum, totiusque motus corporis, ancora cohibebat grauitatis. Considerans itaque & perpendens magister scholarum hunc illius in omnium virtutum disciplinis profectum, gaudebat doctrinæ illi impendisse studium, quem perfectionis cernebat attigisse fastigium. Arctius itaque sibi eum eligens annexendum, honorificentiusque seruandum, assumpsit illum consortem participemque laboris, onus cum illo partiens regendæ disciplinæ scholaris. Feruebat itaque in eo magnificè studium iugi exercitatione scripturarum: & quoniam scientiæ illius thesaurus non occultabatur absconditus, fiebat vbique, fama vulgante, celeberrimus. Hinc non minor de longinquo, quàm ex proximo, studioforum illum clericorum expetebat frequentia, præsentis auditu cupientium experiri, quanta in illo veri Salomonis vigeret sapientia. Verùm sicuti nulla eum argumentatione concludere, sic nulla tam arguta propositionis valebant documenta proponere, quæ concitè non soluerentur conuenienti historica vel allegorica expositione. Itaque nouorum iste ac veterum de bono thesauro sui cordis prolator, animaduertens quantæ impossibilitatis sit duobus dominis seruire, vt vni Deo, cui seruire, regnare est, liberiori animo posset inharere, sæculo penitus deliberat renunciare. Iuxta illud ergò

Vir Canonici
cas summa
ædis Colo-
niensis.

Math. 18.
Cōfirmatur
à S. Heriber-
to Episcop.

Memoria
tenax.

Profectus
in literis.

Colof. 2.

Odiū vi-
tiorum.

ergo Gregorianum, pedem, quem quasi in ingressu mundi posuerat, retrahens, rupis terrenarum voluptatum catenis, morarum impatiens, fugam inijt, latenter discessit, sanctumque Maximinum in Treuerica vrbe expetijt, vbi sub venerabilis patris Bernardi regimine amplius & perfectius tunc temporis monachicam vitam feruere cognouit. Ibi præoptati diu voti compos effectus, se monachum esse professus, senisque cum Seraphinis amictus, Deum excelso gloriæ folio subnixum, tranquilla mentis acie contemplari lætatur. Quod ne abusiue videatur prolarum, nouerit lector, Romana autoritate decretum, illius ordinis habitu significantiam exprimi sex alarum. Duas alas illo, quo totius corporis velatur altitudo: Duas, quo brachiorum tegitur latitudo: Duas verò superiores, inuicem sibi iunctas, capitis operimento. Quod quia priorum sancta definiuit autoritas, nulla argumentatione refellere habet posteritas, cum videatur & crucis per omnia speciem gerere eiusdem habitus inspecta qualitas. Quam crucem B. Vuolphelmus, vt alter Paulus vel Antonius, non tantum exterioris assumens, sed & interiori homini indissolubiler adstringens, onere seculi expeditus, sequebatur Christi vestigia, expansis in suæ exaltationis ligno manibus ad se trahentis omnia.

Lib. 2. Dial.

Fit monachus apud S. Maximinum Treurenf. Esa. 6.

Iohan. 12.

Colonienfes interea, quibus non leuiter ferendum videbatur, tantæ sanctitatis viro carere, vbiubi requisitum, tandem audientes Treueris angelicæ conuersationi studere, inuicem contulerunt, qualiter eum possent repetere. Hinc Herimannum, illis diebus Coloniae curram Dei aurigantem, adeunt, quid habeant voti, palam faciunt illi, & cur aliò translatum insigne vrbis suæ non repetat, pie seuera indignatione in eum conclamant. Erat tunc videre togatæ vrbis primores iterum Gregorij sui discessum conquerentes: quia non maior illo discedente Romanorum confusio, quam hoc absente Colonienfium agitabatur quæstio. Nec id iniuria. Sicut enim ille, suo nomini bonis operibus congruendo, suæ & proximorum saluti inuigilabat: ita & iste fidei opera exequendo, cunctorum dilectione & veneratione dignissimus erat. Archiepiscopus autem iuxta illud Sapientis, Qui à multis timetur, necesse est vt multos timeat: subiectorum importunitatibus obtemperare festinat: sed suspicatus Treuirenses difficile reddituros virum tam laudabilis vitæ, astimauit eum repetendum facta in totius ecclesiæ auditu vocatione. Eminebat tunc temporis inter præsentis regni cælorum maiores, Henricus Abbas monasterij S. Pantaleonis, qui memorati & sæpius memorandi viri auunculus erat. Iste charissimi sui reuocatione gratanter quidem suscipiens, sed illam æquanimiter ferre nequies, episcopi præsentiam expetijt: quid facto opus sentiret, exposuit. Pontifex sani consilij neglector fugiens apparere, literas sigilli sui impressione bullatas, Treuiros maturat dirigere, ad patrem videlicet Bernardum, sub cuius conuersabatur regimine. Ille perpendens nihil interesse, vtrum ouem alienam de manu pastoris sui rapuisset, vel eo inuito retinere contenderet, humilem tantæ legationi præbuit assensum, quantum non sine graui mœrore tantum gregis amitteret ornamentum. Talem adolescens, monastica vitæ desiderantissimus, Colonienfium passis violentiam, in sui pontificis deducitur præsentiam: à quo, vt filius, debito paternæ dilectionis affectu recipitur, & propter assumptum angelicæ dignitatis habitum, Henrici auunculi sui prouidentia commendatur. Qui videns eum assuetæ solitudinis inherentem studio, frequentiam audiendi & videndi causâ vndique concurrentium habere fastidio, vrbe eductum, præposuit cuidam sui regiminis Abbatia, nomine Gladebaco. Cuius vtilitatibus quàm strenuam suæ sagacitatis curam impenderit, nemo eorum, qui præcesserunt, credulus dubitare poterit.

Hermānus Colonienf. Episc.

Henricus Abbas S. Pantaleonis.

S. Vuolphelmus præfictur monasterio Gladebaccens.

Interea isdem vir Dei, cuius animus à terrenorum appetitu peregrè erat, & sine corpore velox ad supernorum ciuium societatem tendebat, dudum præconceptam aggressus est peregrinationem, Romamque petijt causâ soluendi vota precum apud Apostolorum confessionem. Quia verò in suis positus, vnicam salutis nostræ hostiâ singulis diebus assueuerat immolare, ab hoc etiam inter eundem noluit desuescere. Neque enim grauis videbatur itineris dilatio, quæ fiebat solo amore patriæ cælestis. Factum est autem, vt nonnulli peregrinationis illius comites, humano more ad dulcia soli natalis arua suspirantes, eo paucis cum necessarijs relicto, abirent, quasi ex hoc expeditorem & viam & reditum habituri essent. Sed frustra renisi sunt sententiæ Apostoli, qui omnem, non volentis neque currentis, sed miseretis ait esse Dei. Ità enim occulta Dei voluntate profecit sancti viri dilatio, & ità illorum dilata est acceleratio, vt vnus horæ vna omnium fuerit peruentio. Nondum enim illi expediti viatores Apostolorum sub-

Rom. 9.

intrânt limina, cum vir Dei subsequenti gradu pressit eorum vestigia: non tam verbis ostendens quam rebus, non esse in quoquam hominum viam eius. Qui expertam in hoc rerum euentu Dei omnipotentiam admirati, transacto peregrinationis negocio, in sua sunt reuersi, ex illo tempore Dei hominem digno reuerentiæ loco habituri. Herimanno autem Pelegrini successore pontificatus infulus exuto, pari Colonienfium assensu substitutus est diuæ memoriæ Archiepiscopus Anno: **Qui** cum, vt sacerdos magnus in diebus suis, volens Deo placere, miro religionis feruere amore, nõ minimum expendebat in constructione cœnobiorum, vndeundè legis Dei æmulatores aggrens in habitationi eorum. Cætera igitur piæ sollicitudinis monimenta Sigebergensis cœnobij constructione decorauit, virumque sapediũm, accepta sanctitatis eius notitia, loco præponere curauit. Sed studiosum diuinæ contemplationis hominem, actiuæ vitæ, talibus in itijs pernecessariæ, videns omninõ expertem, eduxit eum ad locum solitudinis eius competentiorum. In proximo enim Abbatia Bruuilerensis erat, quæ quoniam viduata erat pastore, curam eius, sancti viri cõmendauit prouidentia, quam sine propositi detrimento facillè posset explere.

Berengarij
heretis spat
gitur in Gal
lij.

Istis diebus Francia turbabatur per Berengarium Turonensem, qui asserbat Eucharistiam, quam sumimus in altari, non esse reuera corpus & sanguinem Christi. Vnde contra eum, & pro eo, multum à multis & verbis & scriptis disputatum est. Aduersus quem etiam extat huius beatissimi viri epistola, ad quendam Meginhardum Abbatem Gladebacensem edita, firmiter vndique veritatis assertionem subnixæ: qui quasi filius patrem scriptis consuluit super huius quæstionis diffinitione. Quam licet attexere sit longum, vtilitati tamen prospicientes legentium, non in congruum duximus præsentem inferere opusculo, vt ad notitiam translata posterorum, hinc eius cognita sinceritate fidei, caueant fideles aliquandò huiusmodi erroribus implicari. Est autem hic modus vel textus epistolæ:

EPISTOLA S. WVOLPHELMII DE SACRAMENTO EVCHARISTIAE, CONTRA ERRORES BERENGARII.

DE I gratia Vuolphelmus Abbas, coabbati Meginhardo salutem. Lac doctrinæ spiritualis, quod à me rogasti, de celo tibi fide & humilitate largius accumulasti: Fide, quoniam quod in me non est, credis in me posse Deum omnipotentem operari: Humilitate vero, quia deficientibus meritis & sapientia, caritatem & ordinis dignitatem non abhorres in in me venerari. O quam consequens est, vt dum nocet, quod inebriat, pro remedio desideres, quod debriat. Nocet autem quadam ebrietas heretis Berengarij, cuius ebrietatis periculum declinamus, & ad vbera vino meliora appropiemus. Et mox, vt eam assertionem iuuante Christo possumus destruere, quæ clausis ianuis eum ad discipulos post resurrectionem non intrasse, mirum adstruere, ex matris Ecclesie manans mammis, lactet nos euangelium Iohannis. Cum esset, inquit, sero die illo vna sabbatorum, & fores essent clausæ, vbi erant discipuli congregati, stetit Iesus in medio. Et paulo inferius: Post dies octo iterum erant discipuli eius intrati, & Thomas cum eis: & venit Iesus ianuis clausis, & stetit in medio. Ecce inter Berengarium, quod non intrauerit Dominus ianuis clausis: & inter Iohannem, quod intrauerit, cum sit controuersia, superat ille, cui, Scimus, inquit, quia verum est testimonium eius, omnis applaudit Ecclesia. Nam si gentilitas, dum libros claudit, his, quos recipi iudicat, applaudit: multo verius huic euangelio perhibet Ecclesia testimonium, pro quo, priusquam scriberetur, præmisit orationes & ieiunium. Nõrit igitur Berengarius hæc sibi sufficere, quibus, cum à Deo sint, non possit homo contradicere. Itaque deinceps ad id quoque, Domino iuuante, veniam, quod in Eucharistie sacramentum loquitur blasphemiam. Sed quia scriptura docet, stulto iuxta stultitiam suam non esse respondendum: repressis interim ipsis blasphemæ verbis, ad fontem eius præcurrendum, vt si Dominus dederit, nos eum obstruere, desinat inde sanies huius blasphemæ ad nos desluere. Est autem vena huius scaturiginis, quod non rectè sentit de sacramento Domini corporis & sanguinis: & dum ad adspiciendum in eis panem & vinum, oculos corporis habet, ad perspicendum in eisdem carnem & sanguinem, oculos mentis non adhibet. Nos autem vt visum acuiamus, & acueno proficiamus, quo hæc inruemur, ad obrinendam semel acceptam huius veritatis traditionem nosmet hoc modo cobortemur: Si qui dixit, & facta sunt: & mandauit, & creata sunt omnia: si is, inquam, dixit de hoc pane, Hoc est corpus meum: & de vino, Hic est sanguis meus: necesse est omninõ sic esse.

Berengarij
dogma, vocat
heresim.
Cant. 1.

Iohan. 20.

Iohan. 21.

Prover. 26.

Origo erroris Berengarij.

Psal. 148.
Matth. 26.

Nam

Nam hæc sola mysteria non ab alijs sunt separata, que dicente Deo facta sunt, vel mandante creata. Est autem vnus atque idem Deus, primo mundum formans, deinde hoc sacramento suam imaginem reformans. Si enim alius faceret hominem, & alius redimeret: redimens, plus honoris sibi assumeret: atque ita & Deus per se redempturus erat, & homo non nisi per se redimi poterat: quia videlicet nil homini iurè redimendo proficeret, quicquid aliud quàm hominem induendo Deus perficeret: vt ex hoc liquido constet, quod vnus atque idem, Deus & homo, redemptor hominis exeret. Igitur omnino sic esse necesse est, quod, dicente Deo vel mandante, non esse non potest. Ecce noui & veteris testamenti nos hæc auctoritate probamus: quibus Berengarius tertium addit, quod non minus, quàm tertium de cælo cecidisse Canonem, reprobamus. Eia ergo post duo testamenta, tertium hoc: & ideo tertium, quia ab eis alienatur: verbis ipsius auctoris ita loquitur: Si mures confecturatum corpus Christi comederint, non ideo Christus in eis, & ipsi in Christo manebunt, nec vitam æternam habebunt. O si nunc apud inferos tortor Horatii desideat, dum hostem Ecclesiæ hunc verbis his derideat:

Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.

Horat. 2. de Arte.

Putauimus hunc inter montes exaltatum, magnum quid parturire, dum ecce mures in adiutorium eius conspiciamus eum de cavernis accire. Iam autem mediam hanc ironiam abrumpentes, contra Berengarium & pro nobis nosmet cohortemur, ita dicentes: Si corpus hoc, vnde agitur, ab Apostolis & ab omnibus electis comestum, qui soli sic illud comedunt, vt Christus in eis maneat, & ipsi in Christo: & non Iudas & omnes reprobi, ad quos post buccellam panis satanas intrat, & sit longe alia conglutinatio intrantis satanae & reproborum, quàm ea, que est Christi & electorum: (Nusquam enim angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit) si, inquam, hoc corpus ita ab electis comestum & eis conglutinatum, illis quoque conglutinatis eidem, se sanum & incoluere, viuum & integrum recipit ad patrem: multo magis à Iuda & reprobis omnibus, plus etiam à muribus & ab alijs mundi spurcitijs recolligitur in regnum suum sine sui diminutione vel contaminatione. Nam & sol hic invisibilis creatus, & non omnipotens, radios suos in cloacas & alias mundi sordes emissos, rursum retrahit ad se sine aliqua pollutione. Hoc autem corpus, post expletam more catholico communionem, sanum & incoluere, viuum & integrum se recipit ad patrem. Sic enim testatur ecclesia Achaia B. Andream Apostolum dicere: Postquam omnis populus credentium agni carnes comederit & sanguinem biberit, agnus, qui sacrificatus est, integer perseverat & viuus: & cum verè sacrificatus sit, & verè carnes eius comesta sint à populo, & verè sanguis eius sit bibitus: tamen, vt dixi, & integer permanet, & immaculatus, & viuus. Igitur corpus hoc ab his, quibus ille participibus particeps est, se viuum & integrum & incoluere recipiens, multo magis ab his colligit in regnum suum. Hoc interim charitati tuæ puto sufficere, dum videamus, si sit opus his aliquid adijcere. Veruntamen & quod dixi, & si quid diciturus sum, tuis orationibus & omnium pie de me sentientium commendo: quoniam etsi mortui sunt obrectatores Hieronymi, auctorem obrectationis huiusmodi viuere perpendo.

Taliter hic miles emeritis, armis iustitiæ, fide scilicet, spe & charitate munitus, perfidiam Berengarii, in acie Domini constitutus, suo loco expugnauit inuidiosissimus. Quod quanta fecerit deuotione, testantur, quas fundebat, orationes & lachrymæ, quatenus seducti respicerent, catholica fides intemerata consisteret, & à recto tramite nulla prauitate infecta deuiaret. His ita prælibatis, vertatur stylus ad describendum, quales pro bono ecclesiæ suæ, Cloteno videlicet nomine, pertulit labores, immò, si dici fas est, persecutiones. Quod qualiter ecclesiæ collatum fuerit & ablatum, paucis videtur intimandum: quoniam non pleniter aduertitur ratio, cuius ignoratur origo. Domina Richera, cuius genitores Bruuilerense à fundamentis extruxerunt cœnobium, fidei ac deuotionis illorum æmulatrix existens, terrenarum possessionum suarum ecclesias Dei fecit hæredes, vt regni cælestis ipsa compos effici mereretur & hæres. Tradidit itaque B. Petro in Colonia Comburg & Salevelt, cum vniuersis appendicijs suis: sancto verò Nicolao in Bruuilere villam, quæ dicitur Cloteno, cum omnibus redditibus suis. Quam traditionem, sub multarum probabiliū personarum testimonio factam, præiens dominus episcopus Anno sua auctoritate corroborauit, autorizauit, & vt per sæcula inconuulsa consisteret, violatores, raptores, perpetuo anathemate damnauit. Soluente verò domna Richera regina mortis debitum, dum deferretur tumulanda in Bruuilerensi cœnobio, vt ipsa viuens constituerat, (nam & locum sibi sepulture ibidem designauerat) iussu prædicti archiepiscopi Annonis corpus eius vi retinetur, & in ecclesia, quâ ipse in honorè beatæ Dei genitricis semper virginis Mariæ à fundamento erexerat, sepelitur. Quo facto, memoratum allodium Cloteno

Cœnobium Bruuilerense à quibus extructum.

S. Anno cōstruit ecclesiā S. Mariæ ad gradus dictam.

teno eidem contulit ecclesie, contradicentibus illis, quibus ardore iustitie hæc erat ad videndum violentia grauis. Ad eò tunc vir prudens & solertissimus prauorum fuerat consilij circumuentus, nec repente poterat animus ab incepto reuocari, quippe cuius nutu etiam tunc disponebantur negocia regni. His ita patris, imminente iam eius mortis articulo, graui coepit anxari infirmitatis incommodo. Tunc vir beatus Vuolphelmus visendi eum gratia adiens, inter consolationis verba huius rei mentionem ingerens, monuit eum pia sollicitudine hoc piaculum expiare, hanc iniustitiam eliminare, addens, nisi emendatione mutasset commissum, perniciosum eius anime imminere periculum. Cuius ille, vt erat vir mentis ingenue, benignè suscepta admonitione, sciens eum virum iustum & sanctum, humiliter eius se commendat orationi, spondens in proximo aut idem bonum redditurum, aut aliud reciproca vicissitudine pro eodem restitutum. His exhilaratus promissionibus, gaudens remeat ad propria Domini seruus. Sed prohi dolor secus, quam promiserat, accidit. nam immatura morte prauentus obiit, & cum vita in medio, quod promiserat, imperfectum dereliquit. Igitur quæ a maioribus nostris, coæuis videlicet vel discipulis beatissimi viri, comperimus, fideliter stylo percurrente digessimus: nunc quæ nostris sunt acta temporibus, & ipsi vidimus, in gestorum illius ordinem referamus.

Hildolphus
succedit S.
Annoni.

Post excessum itaque venerabilis archiepiscopi Annonis, domnus Hildolphus non absque Coloniensium iniuria præsulatus obtinuit insignia: qui super hac eadem re sepius est conuentus à venerabili patre. Qui præmonitus à prædicti loci congregatione, respondit se nulla ratione id sanctæ Dei genitrici adimere, quod tanti meriti vir pro sua contulerit deuotione. Tunc vir Domini apud archiepiscopum minimè se cernens proficere, per suos legatos regiam magnificentiam studuit adire, omnemque gesta rei ordinem proclamare. Tunc quartus Henricus rex, postmodum Romanorum Augustus, qui illo tempore regni monarchiam strenuè gubernabat, huius rei comperta proclamatione, spondet se omnimodo dis affuturum iuuamine: factum quidem grauitè ferre, nunquam verò, quoad viueret, permissurum stabile. Animaduertens etiã famam bonitatis domni archiepiscopi Annonis hac præuaricatione legum vel iustitie non mediocriter posse obfufcari, memor veteris amicitie viri, (ab illo quippe educatus vel nutritus fuerat) mandat domno Hildolpho, eius successori, Cloteno celerius restitui cœnobio Bruuilerensi. At illo nil certi ad hæc respondente, sed potius de die in diem differendo tempus redimente, non ex voto consulti, sed spe frustrati, redièrè legati. Tunc vir Domini, omni humano deslitutus consilio, quid ageret, quò se verteret, dubius fluctuabat: sed ab eo sibi opem vel consilium flagitat, qui solus nouit in periculis & necessitatibus subuenire.

Tunc eius incidit animo, nil præstantius, nil consultius fore, quam pontificem sedis Apostolicæ super hac re interpellare. Qua inspiratione animæ quior factus, destinat velociter legatos ad Apostolicum, tunc fortè consistentem in confinibus Alpium. Qui vbi coram Senatû primoribus & Romanæ Ecclesie iudicibus ad liquidum verbis Papæ exposuere singula, quæ ab archiepiscopo Annone de Cloteno sæpius memorato gesta fuere, omnium mentes & corda stupor apprehendit cum admiratione non modica. Tunc domnus Papa Hildebrandus, qui & Gregorius, ex autoritate beati Petri Apostoli per epistolas suas denunciat domno Hildolpho, eius successori, nè sub specie pietatis, defensor existens impietatis, Cloteno, Bruuilerensi ecclesie violenter ablatum, diutiùs patiatur irreuocatum. Non eget, inquit, ò fili, Deus offerri quicquam ex iniustitia sibi: quia, vt legimus, sic ei sunt victimæ ex rapina, quomodo si mactet quis filium in patris presentia. Patratorem quidem multorum bonorum agnouimus fratrem nostrum Annonem archiepiscopum: sed tamen in hac parte minimè defendendus est non errasse, dum quod beato Nicolao præripuit, sanctæ genitrici Dei gratum holocaustum æstimauit, dicente Domino per prophetam: Quia ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocaustum. Nec fas est à fidelibus credi, matrem discrepare à voluntate filij: dum id prorsus constet vtrisque proprium atque commune, eadem velle & eadem nolle. At tu nè defendendo iniustitiam videaris offendere Deum, tolle de medio, quod, aliàs licet bonus, hinc malè consultus commisit episcopus Anno, nè & illius detrimentum sit coronæ, & tibi occasio culpæ.

Huiusmodi paternis admonitionibus à sedis Apostolicæ autoritate susceptis, prædicti pontificis Hildolphi magis in furorem versus est animus, quam ad iustitiam vel

Gregorius
VII. scribit
Hildolpho
episcopo.

Ela. 61.

miseri cordiam prouocatus. Denique conuocat ecclesie Colonienſis primores, ſe dif-
famatum, accuſatum per virum Dei conquerens apud Apoſtolicum. Tunc vir mitiſſi-
mus, his humiliter renitens obiectionibus: Proferatur, inquit, *o domine in medium*,
ſi placet, accuſationis teſtimonium: ſi nequeo me excuſare, de quibus criminor à te, tunc
demum digne conuincar offenſam meruiſſe. Episcopus itaque domini Apoſtolicæ epi-
ſtolam tenens præ manibus, legendam tradit in publico, æſtimans per eius relationem
cunctos in ſerui Dei armari contradictionem. Qua recitata, plures aſſenſere, nil dignum
actum offenſione. Quidam verò Bezelinus, domus B. Petri apoſtoli cuſtos, cum alijs, quibus e-
rat animus re potius perturbare, quàm ex æquo determinare: cum aliud non inueniret quod
obtenderet, non abſque ſuo conſultu Papam ſuper hac re aſſeruit licuiſſe expetere. Dum facili
reſponſione hæc Domini famulus obiectionem quiuiſſet reſellere, episcopi magis furentis
odio, quàm iuſto iudicio, iniuriatur, calumniatur: conuiſijs quoque & contumelijs,
ſectis, quàm pati dignum fuerat tantæ reuerentiæ virum, atrectato, poſtremo etiam ter-
ribilibus ſacramentis paſtoralis curæ baculum adempturum minatur. Tunc vir beatus
in iniurijs patientiſſimus, virtute conſtantie roboratus, timore nudus, aduerſariorum
conatibus reſpondit intrepidus. Neſciebat quippe mens iuſti pauere, quæ nulla torque-
batur conſcientia culpæ. Diuina nos comitante clementia, non hic hodie præiudicium
veremur incurrere, puram gerens conſcientiam, totius proſus criminationis inno-
xiam. Hic fermo videtur completus, vbi dicitur, vt leo, conſidere iuſtus.

Conſtantia
ſancti viri.

Prou. 28.

Dum hæc & his ſimilia vir Deo plenus efficaciffimè loqueretur, oris gratiam men-
tisque conſtantiam omnes æmuli mirabantur, & veluti nox quædam & tenebræ men-
tibus eorum inſuſæ: quid agerent, quò ſe verterent, dubitabant, dolentes ſe caſſo
conſumptos labore, non inuenientes, qua parte eum caperent in opere & ſermone.
In his perturbationum anguſtiarumque preſſuris ex primoribus præcipuè fauebant
beato viro Bertulphus, vir probus, eccleſiæ beati Andree Apoſtoli Præpoſitus, & qui-
dam VVigmannus de Heuersbach, vir militaris & nobilis, ſed & eloquentia inſignis.
Hi duo medium habentes eum, vt olim cælitus directi Machabæum, pro deſenſione
iuſtitie non ſunt reueriti iniuſtitiam oppugnare, adeò vt nec minis, nec terroribus
concuti, nec à propoſito aliquo poſſent munere frangi. Inſtabant igitur viriliter ex A-
poſtolica authoritate, precantes iudicium eccleſiæ Bruuilerenſi fieri iuxta manda-
tum & legationem Apoſtolicæ. Quorum vocibus & inſtantia non mediocriter exacer-
batus episcopus, cum graui indignatione inquit: Habetote vobis Cloteno: meum e-
rit, tam & iniuriam meam vindicare, quàm & vtiliora pro Cloteno data recipere. Ita-
que raptum ex ore eius verbum, & cum velocitate dirigitur legati, idem bonum ven-
dicaturi.

Qui eum de-
fenderint.

2. Mac. 10.

Prou. 21.

His ita patrat, iubet episcopus virum Domini apud Nuſſiam caſtrum ſibi occurre-
re, ea omnimodis intentione, vt nullo eius obſiſtente adiutore vel deſenfore, facilius
eum valeret pro voto deponere. Sed non eſt ſapientia, non eſt prudentia, non eſt con-
ſilium contra Dominum. Quandiù verò iſta incubuit aduerſitas, tandiù fratrum non
deſtitit votiuæ charitas, ſeptem pſalmorum & litanie ſupplicatione Dominum inceſ-
ſanter exorare, vt de mœrore gaudium, de tribulatione lætitiæ concederet inuenire.
Vir itaque Domini ſciens turam deſenſionem conſtare non poſſe per hominem, Pſal-
miſta dicente: Bonum eſt ſperare in Domino, quàm ſperare in principibus: de adiuto-
rio Domini conſiſſus, hilaris & gaudens iter aggreditur, quò fuerat imperatus. Perue-
niens igitur ad locum, non modica inopum collecta multitudine, per opera pietatis &
miſericordiæ ſe Deo cupit attentius cõmendare. Cumque in ſolario cuiuſdam domus
reſediſſent, & vir Domini, cum ſuis neceſſaria miniſtrans, ſolicitus circuiret, ex impro-
uiſo ſolarium corruit, totaque illa multitudo cum viro Dei in cellarium ſubterraneum
cadendo deuenit. Quos eueſtigio pars non minima domus ſubſequeſ oppreſſit: ſed
ex Dei prouidentia, ſerui ſui meritis, nulli læſionem intulit. Itaque exciti ciues tanti ſo-
nitus fragore, ocyus aduolant vndique, & non ſine grandi admiratione ſoſpites extra-
hant, quos iam iamque periſſe crediderant. Quidam verò præ cæteris lapſus oppreſſus,
que periculoſius, dum iam acſi mortuus deſeretur ab omnibus, educus nulla reperi-
tur parte corporis læſus. Sed & pincerna hominis Dei, Godecho nomine, ipſa hora bi-
na vaſa teſtea vino repleta præ manibus tenens, cum ruentibus pariter ruit: ſed, mirum
diſtu, nec ſui, vel vaſorum, vel vini pertulit effuſionem. Quod factum mirabile idcirco
diuinæ clementiæ placuit demonſtrare, vt panderetur mortalibus, quanti apud ſe me-
riti vir ſanctus iſte fuerit. At verò episcopus, qui eò illum aduenire compulerat, di-
uini

Magnum
miraculũ.

Miraculo.

uinitus, vt creditur, refrenatus, in nullo tunc ei valuit esse contrarius. Egit quippe hoc miro modo circa famulum suum diuina prouiso, ne mortalis hominis premeretur iudicio, quem tanto magnificare disposuit prodigio. Hinc non sopitum, sed acrius accensum est predicti episcopi furoris incendium. Nam quanuis tunc eum suerit abire, rursus tamen Coloniam statuto die ad se iuberet redire. Interea fratribus, vt supra meminimus, pro eo sollicitis in vigilijs & orationibus, adest vir Domini improuisus, Quis, quæso, fluctus eloquentiæ, quæ lingua potest euoluere gaudium tunc factum in commune? Gloriabatur quippe non immerito humilitas gregis ex præsentia sui pastoris, quem Dominus glorificauerat admirandæ protestatione virtutis.

visio Hartmanni Abbatiss Tuiticnsis.

Ea tempestate quidam Hartmannus, Abbas Tuiticnsis, dum nocte quadam somno indulisset, tale vidit somnium, præfagum vtique futurorum. Vidit igitur per visum, videri quendam formam egregiam, vultu reuerendum, episcopalis infulis decenter ornatum, à Bruuilerensi ecclesia procedentem, & iter Coloniam dirigentem. Quem præcedentem, beatum Vuolphelmum Abbatem cum fratrū caterua cernit euestigio subsequentem, septem psalmos cum litanijis sapiens modulatis vocibus iterantes. At ubi ad fores peruentum est cubiculi episcopi quiescentis, fores obseratæ, virga præcedentis impulsæ, dictu velocius sunt apertæ. Quibus taliter intromissis, dux præuius stratum adiens recubantis, cum graui requirit animaduersione, cur tanta contra se temerarius præsumpsisset exercere. Expleto sermone, virga, quam manu gestabat, ad vltionem iniuriæ grauius illum percussit in vertice. Itaque somno excitus Abbas præ pauore, virum Domini certum reddit ex diuina protectione & beati Nicolai consolatione. Nec fallum prorsus somnium extitit vel inane, dum, quod fratres in psalmis & litanijis cõstitit egisse, hoc illi Dominus per visum dignatus sit reuelare. Adhibet etiam certam fidem visioni exhibitio operis. Nam vno eodemque momento, vt hic illum vidit percuti, sensit episcopus morbo grauari. Tali ergo modo diuinitus relisa, nisi frustrata illius ad uersatrix intentio est. Morbo quippe inualescente, post dies paucos obiit, & cathedræ præfatus Segninus vir pius obtinuit. De his ita meminisse sufficiat: nunc se ad gestorum eius sequentia describenda articulus vertat.

Segninus, defuncto Hildolpho fit Coloniensis episcopus.

Psal. 25.

Hic itaque Domini famulus, quæ retrò sunt oblitus, in anteriora se extendens totis viribus, exemplo Dauid prophætæ, dicentis: Domine, dilexi decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ: domum Dei aggressus est adornare omni decoris varietate. Quod quia deuotissima mente concepit, mirifico effectu consummauit. Denique, vt breuiter cuncta perstringam, eius instantia vel tempore, in varios ornatus picturæ vel fabricæ, seu etiã musici operis decore, intus & extra se status extulit Bruuilerensis ecclesiæ. Textum præterea cuiusque operis versibus expressit egregijs, vt liquidò pateret inquirenti totius plentitudo materiei. Operis præcipuum est, illud etiam non reticere, quod singulis annis vir Domini, noui ac veteris testamenti paginas ex integro faciebat legendo reuolui: quatuor verò Euangeliorum libros, quoniam non eo loco vel ordine, quo reliquos, competeat expleri, statuit quatuor temporibus recurrentibus anni in quatuor plagis claustrum singulos à singulis diaconibus recitari. Quod cuius fecerit vtilitatis intuitu vel deuotionis affectu, ex subiectis eius, super vtrunque testamentum compositis, liquet versibus. In quibus singulis annis vtriusque explendis non parui pendendam annectit causam vtilitatis, plurima etiam necessaria tangens, nunc personas subito decenter immutans, nunc electorum per verbera salutem denuncians, nunc scripturarum suauem gustum commendans, postremo geminam in Christo naturam generis humani medicinam declarans. Hæc idcirco prælibauimus, vt cum ad talia ventum fuerit loca, intrepidus lector percurrere possit, quod se iam didicisse meminert.

Carmina S. Vuolphelmi.

Atè diffusus sic Ecclesiasticus vsus
Se testamentis exercet in omnipotentis,
Vt legat hæc ambo, sed & omni compleat anno,
Sicut in hebdomada psalmorum clauditur oda.
Ast hinc psallendi cum stet status, indè legendi,
Lectio quò proffit, nunquam præfatio desit,
Qua clauis limen patet ad quodcunque volumen:
Pandat vt admissio quod clamet abyssus abyssus.
Admitti verò dedit eius gratia Clero,
Qui populis ipso parat hinc documenta ministro.

Sed

Sed cunctis æquè non detegit intima quæque,
 Quis tamen interea non abnuat interiora.
 Angelus hinc ensem suspendit percutientem,
 Altius inflictus non * dedit fulminis ictus,
 Non ignis torrens, non vultus dæmonis horrens.
 Captiuus diræ discedunt sensibus iræ.
 Vasta lues morbi, quæ sæpè superuenit orbi,
 Aut non accedit, citiusve precando recedit.
 Exceptos natos quòd vult pater esse paratos,
 Verberibus tangi, pœnisque fugacibus angi,
 Quis absterrendi nocuo sunt fœdere mundi.
 Sed non donorum Deus vsum subtrahit horum,
 Quis patrem sese per verbera comprobat esse.
 Si sit eis ritus legaliter hic stabilitus,
 Vt sic fallatur, ceu diximus, atque legatur,
 Vtilitas extrà patet hæc, latet altior intrà.
 Huc introductus gustabit munera fructus,
 Cui donat mentem Dominus gustare scientem
 Fructus maioris, quàm pandat lingua, saporis.
 Sed nec erit, gustum qui scriptis exprimat istum:
 Gustans ipse magis scit, quàm sit gratia suavis,
 Quam scripturarum conseruat cella sacrarum,
 Et quæ diffundi se vult per climata mundi:
 Quò genus humanum sit in hoc medicamine sanum,
 Quod naturarum peragit compago duarum:
 Dum Deus indè pater parit, hinc parit innuba mater:
 Nil cælis illinc, nil terris charius est hinc.
 Qua specie bina componitur hæc medicina:
 Christus patre satus, Deus: ast homo, virgine natus.
 Qui cum patre Deus, sed & almo pneumate, verus,
 Ad nos indultis pandat pia viscera culpis,
 Secla per examen dum iustè discutit, Amen.

for. x. ladiit

Hos versiculos beati viri idèò huic operi inserendos vtile duxi, vt quomodo simpli-
 ciores planè currentis prosæ delectantur pastu, ita perfectiores enucleatius spirituali-
 ter dicta indagantes, eorum spirituali gustu pariter reficiantur & fructu. Sæpius autem
 in conuentu fratrum de salute disputans & suadens animarum, inter multimodas vir-
 tutum propositiones hoc modo plerunquè eleemosynarum vel hospitalitatis com-
 mendabat gratiam: Oportet, inquit, vt scriptum est, & testimonium habere bonum ab
 his, qui foris sunt: & hospitalitatem non obliuisci, dum & quosdam placuisse legamus,
 angelis etiam hospitio receptis. Vndè magnoperè vos fratres pauperum vel hospitum
 susceptioni curam impendere admonéo, quia profectò quicquid illis fidei deuotione
 confertur, Christo nimirum, qui se in paupere suscipi, in hospite colligi vult, impendi-
 tur. Ideoque maximè necessariam hospitalitatis vel eleemosynarum intuli gratiam,
 quia nec locum propagari perpendo vel inhabitantes, nisi per eleemosynas & assiduas
 preces. Verum, charissimi, dum alicuius in vobis boni scintillam videritis ignescere, nè
 vestris, quæso, meritis velitis adscribere: quoniam, vt scriptum est, Neque volentis, neque
 currentis, sed Dei est miserentis. Omnipotens quippe Deus adspirando nos præuenit,
 vt bona velimus: & adiuuando subsequitur, vt possimus. Inanis enim aliter esset cona-
 tus noster, nisi diuina cooperaretur & virtus. Taliter autem gratia præcurrente, & bona
 voluntate subsequente, quod conditoris est doni, nostri fit meriti. His & huiusmodi
 exhortationibus corda fratrum irrigans frequentius, ad sectandam prouocabat pieta-
 tem. Lucrandis autem sedulus inuigilans animabus, satagebat nil promere verbis, quod
 non roboraret exemplis, nè vitæ munditia prorsus discreparet à lingua. Hoc ordine ni-
 mirum hypocritarum declinabat confortium, qui verba quidem sanctorum habent,
 sed vitam non habent: & quos sermonibus generant, non fouent exemplis: et quos ver-
 bis ædificant, moribus & vita destruant. Nanq; vir beatus non solum lingua sua suasit,
 sed & exemplis, moribus & vita subiectis ostendit, quæcunque fidelibus suis omnipo-
 tens Deus obseruanda mandauit.

Præconia
hospitali-
tatis & be-
nignitatis
in paupe-
res.
1. Tim. 3.
Heb. 13.

Matt. 25.

Rom. 9.

Pauperum verò illi semper fuerat maxima cura. Vnde dispensatione prouida xenodochio superaddidit decimas atque vineta, vt absque pecunia victus eis præberentur necessaria. Iugiter illi aduersus vitia pugna: quia mens ad virtutes erecta, non erat procliuis ad vitia. Radicem omnium malorum cupiditatem vel auaritiam ad eò perhorrebat, vt præter communem simplicemque victum, nil sibi prorsus quod speciale foret, assumeret. Pietatis affectu potius amari, quam timeri, satagebat. Vnde iactantiam & elationem proculdubio respuebat. Nulli verò detrahere, nullum volens odire, ex tinctis facibus iræ vel inuidiæ, elegit omnes fraterna dilectione diligere. Semper hilaris, semper lætus, præferens hilaritate vultus, quam syncerus & purus erga Deum & homines eius esset effectus. Quanquam verò iugi esset contemplatione suspensus, erat tamè singulis compassione proximus, mente minimè descedens à contemplatione, dum pietas ferueret in opere. Sic nimirum in similitudine cælestium animalium, antè & retrò oculatus, vtrarumque virtutum fuerat charitate deuinctus: vt dum cuilibet earum videretur intentus, proprietate tamen non careret alterius.

Aktioni & cōtemplationi, vt fuerit de dicitus. Apoc. 4.

Taliter se agebat, qui Deo nil charius possidens præferbat, ex omni cordis & animi affectu diligens Deum, omnem verò Christianum tanquam seipsum: seruans in simplicitate innocentiam, in charitate concordiam, in humilitate modestiam, in disciplinæ feritate censuram. Erga benè agentes apparere prælatus noluit, sed vt corqualis & socius: aduersus verò vitia delinquentium, promotionis suæ exercebat priuilegium.

Quis autem verbis valeat exprimere, quanta discretione omnia iudicia sua studuerit temperare, quantave iustitia moderari? Dum etenim pro quouis delicto alicui foret inferenda correctio, primitus in se descendens, iuxta illud Apostoli, Si præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans teipsum, nè & tu tenteris: tanquam proprii reatus delictum desiebat alterius. Irà nimirum mens Deo deuoti pectoris, omni se excoluit genere pietatis, satagens gaudere cum gaudentibus, flere cum flentibus, vir planè mitis & iustus, sic omnibus omnia factus. Quo enim dolente non condoluit? Quis ad illius adspèctum mœrorem non mutauit in gaudium? Quis ira inflammatus, illius sermone non est mitigatus? Quis iniqua cogitatione pulsatus, non illo est medente curatus? Quis consolari petijt, & consolationem non inuenit? Quis vim verborum, quis efficaciam exprimat sermonum? Quis pietatem euoluere, quis charitatem valeat enarrare? In qua ad eò radicatus fuerat & fundatus, vt licèt nullius expers esset virtutis, huius tamen cultor existeret specialis. Non segniter etiam animo retinens, quòd quanto subiectis prælatus, tanto curis maioribus esset occupatus: studebat omnimodis Deo per contemplationem placere, exteriorum curas per idoneas quasque personas solenniter administrare.

Erga corrigendos vt se gesserit. Gal. 6.

Taliter ex voto liberius vacans Domino, vtrouique prouidus gregi prospexit: intus propria vigilantia, exterius congrua prouidentia. At quoniam fuerat miræ mansuetudinis & discretionis, sciens, quòd districtio si modum excedit, fauitiam gignit: & nimia pietas dissolutionem disciplinæ parturit: tanta inter vtrunq; vsus est discretione, vt nec indiscreta districtio subditis, recusandi laboris fieret occasio: nec nimia pietatis exhibitio, disciplinæ foret immoderata remissio. Ità nempe exemplo sanctorum patrum gressus suarum instituit actionum, vt nullatenus extrà limitè iustitiæ propriam sineret effluere actionem. Hinc profectò felicem ac iure beatū talem dixerim virum, qui & Ecclesiasticæ disciplinæ vigorem fortiter tenuit, & tamè matrem virtutum discretionem nunquam deseruit.

Catalogus virtutum sancti viri. Job 29. Job 31.

Cuius vt mores vel actus summam perstringam, fuit vita laudabilis, verbo discretus & utilis, consilio prouidus, moribus ornatus, affabilitate mellifluus, misericors & benignus, pronus ad veniam, tardus ad iram. Per pietatis affectū, omnium condescendens necessitatibus miserorum: iuxta beatum Iob, pater erat pauperum, mœrentium consolator, pupillorum adiutor: non despexit inopem, nec dimisit absque operimento pauperem: alios refouens verbo consolationis, alios ope releuans pietatis. Ab infantia Deum timere didicit. Ex vtero enim secum egressa miseratio, creuit. Arca cordis iugiter referra bona voluntate, nunquam vacua manus extitit munere. Pauperum sibi apud Deum hinc conciliabat patrocina, faciens sibi amicos de iniquo Mammona, qui cum quandoque reciperent in æterna tabernacula. Ne autem mundum plus iusto videretur diligere, mundo solummodò vsus est ad necessitatem, non ad superfluum delectationem. Noxias quippe ab animo excludens delectationes, Apostolicas amulabatur

Luc. 16.

1. Cor. 9.

labatur traditiones, corpus videlicet castigare & in seruitutem redigere, vt extenuatum caelestibus disciplinis, vas aptum fieret sanctificationis. Nouerat enim animū non posse legitimo imperio perfrui, nisi carnis morus penitus essent subiugati. Hoc denique ritu sacrificij in sui cordis penetralibus hostiam viuam, sanctam, Deoq; placentem se exhibuit, dum singulis diebus, cum sacrosanctis corporis & sanguinis Christi mysterijs, per compunctionis gratiam sese in holocaustum mastrauit.

Extiterat huic beatissimo viro frater germanus, Frumoldus nomine, sorores sancti moniales duæ, quarum vna Osvuenda nomine, miræ simpliciter & innocentia fuit foemina: altera verò Berta nuncupata, literarum plurimum emicuit scientia. Hæc vitam beatæ Adelheidis, primæ Vilecensis Abbatissæ, eleganti satis admodum stylo conscripsit, & plurimum religionis vel scientiæ suæ fructum in eodem loco dereliquit. De cuius prædicta sorore, domna videlicet Osvuenda, nostris temporibus factum liber referre miraculum, omni sanè laude, memoria, & veneratione dignissimum. Quidam frater ex cœnobio Bruuilerensi, Vdo nomine, adeo pessima laborabat infirmitate, vt omnes cogerentur de eius desperare salute. Denique toto miserabiliter intumescente corpore, omnium membrorum amissa sanitate, trunco potius, quàm humano corpori, videbatur similis. Quodque maximè mortis indicium solet existere, nullum remedium illi adhibitum valuit proficere, volente, vt credimus, Domino demonstrare, quòd quanto grauior morbus, tanto potentior omnipotens credendus est medicus. Cumque de solis eius ageretur exequijs, lento sopore corripitur, videtque per somnium domnam Osvuendam, iam immortalitatis luce potitam, sibi assistere, compatiensque affectu manu totum corpus permulcendo, vim doloris lenire. Indè oratorium, iacentis lecto contiguum, ingressa, tertio flexis genibus adorauit, sicque super ægrotum signum sanctæ Crucis exprimens, disparuit. Illic virtus diuina est subsecuta. nam post paucos dies conualuit, integra sospitate recepta. Vndè nec dubium extitit, illo visa pandente, ipsius suffragantibus meritis, erutum illum de confinio mortis. Fuerat autem tam immanissimus languor, vt à planta pedum vsque ad verticem in eo non esset sanitas: sed tota corporis cute subtracta, ac si vetere homine exutus, recenti corio cum salute est superindutus.

Eius frater
Frumoldus:
Sorores,
Osvuenda
& Berta.

Miraculum
Osvuendæ.

At verò prædictus beati Vuolphelmi germanus, domnus videlicet Frumoldus, armis terrenæ militiæ exutus, se illis implicari recusauit vltèrius, vt Deo seruire posset expeditius. Studium itaque peregrinationis arripiens, nè exul cælestis fieret patriæ, omni reliquo vitæ suæ tempore longè lateque, ad promerenda sanctorum patrocinia, se studuit exiliare, vno tantum contentus seruulo comite: cui tamen versa vice, vt alter Martinus, hic sæpius consueuit ministrare. Quod genus diuinæ propitiacionis illo pedibus iugiter exequente nudis, adeo sæpius vidimus eum liuentes plantas habere, vt nulla ratione calceamenta valeret admittere. Erat etiam ei solennis consuetudo, quandiu ad diuinum in ecclesia assistebat officium, omnimodis alicuius vitare colloquium: sed stans, vel humi prostratus orans, tanta lachrymarum potiebatur vbertate, vt velut imbre perfusum, madidum reliquerit pauimentum. Hanc compunctionis gratiam per diuinam possidens clementiam, custodem in se reliquarum deputauit esse virtutum: quia nullum penitus ei dominari nouit delictum, cuius mens sedulo compungitur ad lamentum. Quis hunc fidelissimum Domini dubitauerit seruum, cuius executio mandatorum, tam euidentis meritis illius præbet testimonium? Quauis etenim in pace præsentis vitæ consummauerit cursum, expleuit tamen martyrium, satagens crucifixum habere mundum, dum carnem suam cum vitijs & concupiscentijs crucifixit, & Dominum fideliter sequens, mundo peregrinus extitit. Hic cœtibus iustorum, vt confidimus, coniunctus, in ecclesia propriæ possessionis quiescit sepultus. Hæc pauca prolata sufficiant ad sanctitatis testimonium beatissimi patris Vuolphelmi & Frumoldi germanorum.

Frumoldi
perpetua
peregrina-
tiones nudis
pedibus.

Erat tunc temporis vir quidam genere nobilis, sed moribus nobilior, Burchardus nomine, præfectoriæ dignitatis, sed & præpotens armis, qui germanus extitit illustrissimi viri Emehardi Vuirceburgensis episcopi. Hic euangelij non surdus auditor, si vis perfectus esse, vade: vende omnia quæ habes, & da pauperibus: & veni, sequere me: relicti omnibus, quæ temporaliter videbatur possidere, Kanerberch, castellum suæ munitionis, Domino consecrari fecit locum orationis. Taliter cum diues esse posset in mundo, pauper elegit esse cum Christo: plebeio habitu amictus, sanctorum perlustrabat loca, seruorum Dei solerter requirens alloquia. Vndè & ad notitiam famuli

Burchardus
vir nobilis.
Matth. 19.

Dei Vuolphelmi deductus, maximæ ab eo loco venerationis est habitus : & vt quondam animæ David colligata est anima Ionathæ, sic amor Dei confœderauit vtroque. Ex hac itaque mutuæ charitatis affectione, frequenter cum solitus inuifere, dulcissimos gaudebat verbi diuini fauos ex ore eius percipere. Mirabatur autem supra modum tantam illi cælitus concessam diuini affluentiam verbi, vt quomodò ex supercrescente fluuio riuus, ita ex illius mellito gutture manaret sermo diuinus. Sed quid mirum, quòd semper animus fixus in cælestibus, de diuinis tractare valebat subtilius ? Vt ergo rei ordinem prosequamur, volens Dominus pio reuelare discipulo, quanta perfectio lateret in magistro, talis ei nocturno silentio diuinitus declaratur visio. Vidit igitur illum, quem tremat tartarus, colit abyssus, cælorum adorat exercitus, in quem desiderant prospicere ordines dignitatis angelicæ : hunc, inquam, vidit balneo impositum, manibus & officio beatissimi Vuolphelmi reuerenter foueri, abluui & detergi : vbi etiam circumstantes duodecim apostoli, adminiculum ferre videbantur ministranti. Ille igitur vir præclarissimus cælitus sibi ostensam visionem per quandam, Meginhardum nomine, monachum, fratrem sibi satis familiarem, ad viri Dei properauit transferre notitiam. Qui sagaci animo vim somnij discutens, cœpit diligenter inuestigare, quid visio hæc videretur portendere. Intellexit itaque patenter, se commoneri vigilanter boni seruare tenorem propositi, Christo in suis omnimodis membris ministrari, iuxta ipsius dicentis vocem : Quod vni ex minimis meis fecistis, mihi fecistis. Gaudebat autem vir Deo amabilis, summo electorum capiti se operibus placuisse pietatis : sed seriem actibus exequi cupiens visionis, vice Domini balneum preparatur egenti, in cuius singula peraguntur obsequio, quæ visionis poposcerat ordo. Quibus ritè completis, toto corpore mundus & sanus egressus, ex integro nouis est vestibus ornatus. A quo tempore tantam gratiam meruit obtinere, vt mirabilem quoquæ patrator operum mereretur existere.

Ipsò nanque tempore fuit quadam mulier in territorio Bruyuilerensi, Golda nomine, quæ vtrorunq; luminum cecitatem se doluit incurrisse. Cumq; omnium illuminatori placuisset per famuli sui merita illi subuenire, sub nocturno silentio tali perfuitur visione: Videbatur illi leuiter dormienti, viro Dei Vuolphelmo, Missarum solennia celebranti, assistere, & post expletionem manuum eius ablutione oculos suos diluere, extersosq; simbrijs vestimentorum eius, diu opatum lumen recepisse. Quam visionem ad nos perlatam, famulo Dei, ad diuina mysteria properanti, humiliter suggestimus, & vt pauperculæ mulieri compateretur, exorauimus. Qui non assensit, hoc sui non esse referens meriti, & somnijs, sæpè fallentibus, fidem non leuiter adhibendam : sed si est, inquit, hæc visio ex se, secundò acteriò Dominus eam dignetur reuelare.

Itaque corde contrito & humiliato in ieiunijs & orationibus eo constituto, eadem visio, quæ mulieri primò, apparuit secundò ac tertiò. Quid plura ? Tandem vir Domini nostra victus est instantia, & secretò admittitur illa, ante fores ecclesiolæ iussa consistere : quia non ei vsus fuerat facilè, nisi certa ex causa, frequentiam mulierum admittere. Itaque ritè peractis Missarum solennijs, vt docuit visio, abluit, extersit, mox clarè videns remeauit. Tunc vir sanctus, nolens virtute facti huius humanis fauoribus attolli, memor Dominicæ præceptionis, iubentis discipulis, nè quoadusquè tempus compleretur resurrectionis, ordinem cui libet panderent visionis : interdixit summopere nobis, id illo in vita superstitè nulla ratione prodere, nulla necessitate detegere.

Vir itaque Domini, de die in diem virtutum exuberans copia, indefinenter ad vitæ cælestis suspirabat gaudia, quæ iam promeruisse gaudet felix eius spiritus in Domini sui præsentia. Nam quandiu in corpore vixit, mundum corpore, non mente, inhabitauit : ibi magis habere fixum appetens animum, vbi gaudium nouerat sine fine mansurum. Vndè & meritò dicere valebat cum Apostolo: Nostra conuersatio in cælis est. Et illud : Non habemus hîc manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Cælestis ergò patriæ incessabili flagranti amore, inter alia atque alia virtutum exercitia, tanta ei erat orationis instantia, vt quanquam omnibus floreret virtutibus, hanc tamen possidere videretur principalius. Ex cuius assiduitate hæc etiã ei inoleuit deuotio, vt singulis annis, dum more sanctæ & vniuersalis Ecclesiæ ieiunium obseruaretur Quadragesimale, non solùm circuniacentia, sed & Agrippinæ Colonia vbiq; sanctorum orando inuiferet loca. At quoniam huius rei nunc incidit mentio, libet referre grande periculum,

1. Reg. 18.

Visio Barthardi.

Matth. 25.

Pauperi balneum adhibet S. Vuolphelmus.

Visio cæca cuiusdam.

Sancti viri modestia.

Cæca lumen recipit.

Matth. 17.

Phil. 3.

Heb. 13.

Preces assidue.

lum, immò miraculum, quod nobis contigit redeuntibus Coloniam è Tuitio. Beati & gloriosi confessoris Hereberti sepulcrum oratum petiueramus : redituri, puppim ascendimus : soluta litore, admodum prosperè nauigabamus. Intrauersum nos vnda iam longius rapuerat, dum ecce repente intolerabili exorta tempestate, rupta quies Rheni ab imis sedibus perturbatur : vndaque in se redundantes, ad instar prominentium rupium, capitibus imminere videbantur in naui residentium. Sicque nauis huc illucque vagis dilabatur vndis, & nunc summo in fluctu pendens, nunc vnda dehiscens terram inter fluctus aperit, turbatisque nautis præ pauore mortis, sonus hæsit in gutture vocis. Tanto nobis vallatis periculo, virum Domini, in posteriori nauis parte residentem, & suo more, nescio quid secreti, meditantem, & eorum, quæ nobis euenerant, prorsus ignarum, adi, & mortem omnimodis imminere nunciaui. Qui protinus ad orationum conuolans nota præsidia, sanctorum deuotissimè implorat suffragia, litanæ supplicatione imposta. Dehinc cum crebra sanctæ Crucis obiectione, Saluator mundi salua nos, cœpit canere : qui per crucem, inquit, & sanguinem redemisti nos, auxiliare. Hortatur dehinc, resumptis viribus constanter remigare viros, nullo metu mortis concuti, nullum ex eis asserens periturum prouidentia Dei. Hac exhortatione animati, & quoniam res pro anima fuerat illis, dum fortiter ad litus tendunt, viriliter æquora scindunt. Intercæ miserabilis clamor vtriusque sexus super litus consistentium attollitur in caelum, periculum nostrum eminentis intuentium. Quid multis morer? Inter confinia positi mortis & vitæ, tandem perlaboramus ad locum, vbi multitudo nauium latius Rheni occupauerat sinum. Quas attingentes, & ex altera in alteram transmigrantes, iuxta viri Dei vocem, præter spem euasimus omnes. Veruntamen nè dubitaretur vilo modo, illius nos saluatos merito, concitè id rabies Rheni fluminis diuino declarauit indicio. Denique vt ille beatus pedem extra puppim extulit, paulò antè diuinitus suspensis fluctibus præda fuit : & quæ prius onusta mergi non potuit, subsistere tanto viduata patrono nequiuit, sed protinus, nobis cernentibus, submersa disparuit. Taliter per immensi mœroris præcipitium, meritis serui sui, maximi nobis gaudij Dominus contulit beneficium, dum & virtutum eius gratiam extulit, & quod verebamur auertit.

Liberantur
multi ex præ
sentis mortis
discrimine.

Per idem tempus quadam die cum secretorum suorum conscijs oratorium, vt tunc falso credebatur, Bruuilerensis parochiæ in villa, Kyrchedoro nomine, oratorius intrauit : & ecce solo prostratus, carere locum sanctorum patrocinio, spiritus sancto reuelante, didicit. Qui surgens ab oratione, cum secum consistentibus accessit ad altare, & velamine subducto, cum omnia diligenti intuitu perlustrasset, nihil omnino vel sub sigillo, vel rimarum fissuris, præter nidificationes vespertilionum & telas reperit aranearum. Vndè nimirum, vt par erat, mente consternatus, absque morarum dilatione Colonienfis ecclesiæ præfulem adiit, illi, quæ gesta fuerant, ordine exposuit. Cuius mentis dolori ille condolens, datis etiam sanctorum reliquijs, euocatum ad se direxit cum eo quendam Hezelinum, Scarnensis sedis antistitem, vt sua vice prædictum locum, quia episcopi sui diœcesis erat, Deo consecraret, & eius seruitijs manciparet. Qui libenti animo eius obtemperans imperio, congregata multitudo fidelium, diuinæ religioni dedicauerunt idem oratorium : statuantes ibi duo altaria, superius quidem in honore archangeli Michaelis, inferius verò in veneratione habenda beati Martini Christi confessoris. Hoc in facto illi nimirum cum beato Martino similis extitit proportio virtutis, qui pari modo similiter illustratus diuina reuelatione, populum absoluit à diabolica fraudis seductione, ara destructa latronis, qui in vice venerabatur martyris. His ita ritè celebratis, redierunt vterque ad propria, Deum collaudantes in iubilo.

Dolet valde
altari deesse
sacras reli-
quias.

Illud etiam non reticendum arbitror rei gestæ miraculum, quod vidimus fieri sub testimonio omnium fratrum, & est, fama vulgante, circumquaquè notissimum. Mulier quædam, Adelheidis nomine, varijs omnium membrorum languoribus oppressa, ad beati Nicolai in Bruuilerensi cœnobio limina, recuperandæ salutis gratia, est perlata. Quæ cum detrimento omnium membrorum, occultis etiam viscerum doloribus ac non ferendis cruciatibus quatiebatur, ita vt omnis generis annonæ panem adeò fastidiret, vt non solùm gustare, sed & vitaret attingere. Hæc quidem beati Nicolai meritis celerem sospitatem recepit in membris : Veruntamen occulto Dei iudicio omnimodis, vt prius, panis abstinuit edulio. Dum verò post aliquot

Miraculum
S. Nicolai.

annos diuinæ clementiæ ab hac illam placuiffet infirmitate abfoluere, in tempeftæ noctis silentio tali perfruitur vifû: Videbatur illi, beatiffimum virum Vuolphelmum panem benedixiffe, & illum fufceptum ab eius venerabili manu fe auide comedere. Quæ fidem adhibens vifioni, fcienſ per eum his maiora poſſe fieri, flebilibus vocibus panem ſibi ab eo obſecrat benedici. Qui renitens totis viribus, indignum ſe proclamat miniſtrum operis huius. Tunc videres animum viri Dei anxie perturbari: velle quidem miſereri, ſed palàm id propter iactantiam fauoremque nolle fieri. Attramen nè diutiùs videretur protrahere, quod diuinitas per eum diſpoſuerat adimplere, allatum panem benedixit, mulieri porrexit, præſentibus nobis illa comedit. Quæ viri Dei meritis ex integro ſanitati reſtituta, omni, quoad vixit, tempore ibidem eccleſiæ vifibus tanto commo diùs ac deuotiùs ſtudit deſeruere, quanto præ alijs multipliciùs ac differentiùs gratias ſanitarum meruit obtinere. Vir autem Domini, quanquam tam præclaris & eximijs polleret virtutibus, nunquam tamen illius elationi ſuccubuit animus, non gloriandum recolens ex virtute ſignorum, ſed ex conſortio collegij electorum. Quis verò ſingulatim queat referre ſanitarum genera, in diuerſis per illum languentibus exhibita miſeratione diuina? Sæpiùs enim, illo viſitante, eſt indulta ægrotantibus ſalus, quod tamen ab aliquo ſibi imputari prorsùs non patiebatur. Sufficiant è pluribus iſta fidelibus, ex illius memorata virtutibus. Nunc ad referendum, qualis ei fuerit de hac vita tranſitus, dirigatur articulus.

Post innumera diuinæ per illum operationis patrata beneficia, volēs pius Dominus ſerui ſui conſolari gemitus & ſuſpiria, crebrò dicentis cum Propheta: Quando veniam, & apparebo ante faciem Dei mei? ſariabor, dum manifeſtabitur gloria eius: placuit ei hoc ordine diſſolutionis ſuæ tempus reuelare. Quodam die tempore meridiano pro conſuetudine illo, non iacendo, ſed ſedendo dormiente, ſpecioſiſſimus per viſum iuuenis ei adſtitit, & vt ſe quanto cyùs ſequi feſtinaret, admonuit. Qui comitatus euntem, angelico ductu ad loca perducitur amœniſſima, omni decoris varietate vernantia, incomparabili lucis ſplendore micantia, totius etiam ſuauiſſimi odore redolentia. Ibi oſtenſis illi diuerſarum habitaculis manſionum, fidelibus nimirum à Domino promiſſarum, tandem in quoddam illum angelus magnæ venuſtatis & proceritatis introduxit ædificium, cuius intùs & extrà contemplari iubetur diligenter ornatum: hunc ſibi manſionis locum diuinitùs eſſe prænuncians deſtinatum: quem, inquiring, quanto ſtudioſiùs ac venuſtiùs exornaueris, tanto iucundiùs ac feliciùs in perceptione illo fruere. Taliter angelico aſſatu de perennis gloriæ felicitate commonitus, euigilans, ſeorſum quibuſdam viſum indicat fratribus, annectens proculdubio ſe quanto cyùs diſſoluendum. Vndè miro modo animo conſternat, vtpote, cuius ſemper fuerant beneficia pietatis experti, de illius merito amiſſione intolerabili torquebantur afflictione. Verùm certius hinc colligere cupientes, diem ſignant, cum viſione notantes: quem anni reuoluto circulo, ipſa die carnis ſolui contigit ergaſtulo, quo cælitus ei fuerat viſio oblata. Vndè patuit, non phantaſticam illuſionem, ſed veram fuiſſe viſionem, quæ tam euidenter & viri Dei diſſolutionem, & cæleſtem ei deſignauit manſionem. Per continuum itaque illius anni ſpatium, non ſegniter dormiendo, ſed ſolenter bonis operibus inuigilando, Domini ſui aduentum expectabat, atque conſeruis ſuis talentum ſibi creditum erogabat. Tanta autem viſ diuini amoris cor eius penetrauerat, vt etiam ſi nollet de Deo loqui, ſilere non poſſet. Cumque id ſolito inſtantiùs atque ſeruentiùs ageret, proinde nonnulli ceperunt ſatidire, minusque libenter audire. Quod ille perpendens, non ſe à bona ſubtrahit intentione: ſed volens eos reſipiſcere, illud Apoſtoli crebra inculcabat repetitione: Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Chriſtus in vobis. Hæc quippe dicebat, quia quos iam prædicando pepererat, reformando gemens iterum parturiebat, illud ſubiungens: Mihi quidem non pigrum, vobis autem neceſſarium. Dum verò quadam die paterna ſe minus cerneret admonitione proficere, ſpiritum ſanctum tota concipiens mente, in hæc verba prorupit Amos prophætæ, immò, vt potiùs poſtmodum rerum probauit euentus, ipſe ſpiritu tactus prophætæ: Venient, inquit, dies, dicit Dominus, & mittam famem in vos: non famem panis, neque ſitim aquæ, ſed audiendi verbum Dei. Nouerat proculdubio, quòd ſicuti fames eſt carnis, ſubtractum ſubſidium corporis: ita fames eſt mentis, ſilentium vel amiſſio diuinæ colloquutionis. Vndè futura eis quaſi iam præterita narrans: Noueritis, aſſerebat, quòd abſque dubio in qui-

Pane benedicto curat morbidam mulierem.

Pſal. 41.
Pſal. 16.

Viſio ſancti viri.

Galat. 4.

Phil. 3.

Amos 8.

in quibus nunc vobis onerosus existo, vel fastidium genero, summo ea vobis quandoque, non tamen effectum habituris, futura desiderio. Ego enim iam delibor, & tempus resolutionis meae instat. Hæc idcirco non prætereunda putavi, nè incassum prolata hæc verba credantur hominis Dei: dum omne, quod locutus est, verbum aut impletum, aut in futuro non ambigamus implendum.

Licet autem iam ultimam duceret ætatem, nullatenus tamen propositi sui passus est infirmare rigorem, indulgentius viuendo, labore remisso. Exiguum quippe reputabat præsentis temporis laborem, ad superuenturæ gloriæ recompensationem. Quapropter nec longauitatem temporis, nec difficultatem causabatur laboris: sed potius omnimodis apponens labori laborem, angelicam exequi studebat exhortationem. At verò imminente iam eius migratione, ubi se sensit repente viribus destitui, infirmitate grauari, euocatum reuerentissimum Abbatem cœnobij beati Pantaleonis martyris, nomine Herimannum, totius honestatis & religionis virum, olei sacratum se fecit liquore perungi. Paucis dehinc euolutis diebus, primo lucis crepusculo, decimo Calendas Maij, viam vniuersæ carnis ingressus obiit, & gaudium Domini sui felix feliciter introiuit. Floruit autem temporibus secundi Henrici Imperatoris, qui monarchiam regni obtinuit post decessum tertij Ottonis, tempore beati Heriberti, sanctæ Coloniensis ecclesiæ archiepiscopi, & vixit vsque ad tricesimum tertium annum quartij Henrici Imperatoris, cuius pater extitit tertius Henricus, auus Imperator Conradus. Transiit autem, plenus dierum, omniumque profectibus operum bonorum, anno millesimo nonagesimo primo Dominicæ incarnationis. Cuius obitu comperto Herimannus, tunc temporis archiepiscopus Coloniensis, exequijs eius summopere fatagens deuotionis obsequium impendere, ad sepeliendum eum deuotus occurrit. Cuius exemplo religiosorum virorum etiam turba confluit, inter quos præcipui & illustriores habebantur Abbates, Herimannus videlicet, supra memorati cœnobij sancti Pantaleonis, & Reginhardus bonæ memoriæ Sigebergenensis: qui vtrique famulum Domini summo semper coluere studio pietatis. Expletis itaque ab archiepiscopo pro eius veneranda memoria Missarum solennijs, ubi sacrosanctum corpusculum deponi debuit in sepulcrum, accedens per se, amictum amouit, quo sacer eius velabatur ad spectus: & ecce mirum dictum, cum esset iam triduanus mortuus, apparuit non defuncti more pallidus, sed roseo colore perfusus, gratia plenus, & veluti roscidulis guttis sudore resperisus. Quo præclaro viso miraculo, plerique fleuere præ gaudio. Ad circumstantes verò conuersus episcopus, En, inquit, patres dilectissimi, quam deuotus hic fuerit Domini seruus, quem tanta ac talis commendat gratia vultus. His à præfule peroratis, cum debita veneratione secus beati Petri apostoli altare decenter traditur sepulture. Ibi suffragantibus meritis eius, fidelium exaudiuntur vota, infirmis impenduntur beneficia, præstante Domino nostro Iesu Christo, cui vnâ cum patre & spiritu sancto est honor, potestas & gloria per infinita secula seculorum, Amen.

Itaque veluti magno mari, emenso præsentis historiæ pelago, iam quasi litus cernentes respiramus, dum quædam solum de miraculis eius referenda superesse videmus. Satis agendum est ergo, vt portum teneamus, cursum consummemus: quoniam sicuti solent solem obducere nubes, sic pigri desidesque scriptores vtilium rerum sæpè subtrahunt cognitiones. Aggrediamur itaque referre miracula, quæ post obitum eius diuina per eum sunt celebrata virtute. In territorio Bruyuilerensi mulier quædam, Vua-zela nomine, dum quadam die ad opus confedisset textile, tam crudeli eximproviso vtrarumque manuum torqueri cœpit vexatione, vt clamore diræ vocis ciues cogeretur excire. Ex cuius immanitate doloris, paralytis obnoxia credebatur passioni. Subito nanque adeo inutilis est reddita manibus, vt ad nullos eas valuerit vsus applicare. Quo magis magisque ingrauescente morbo, præ nimia doloris contritione inter manus tenentium obdormiuit, & huiusmodi lenis vocis sonum dulciter audit: Quid sopore deprimeris? Si præsentem passionem carere volueris, surge velocius, & cum oblatione cerei domini Vuolphelmi adito sepulcrum. Illius enim meritis es gaudio potitura salutis. Quæ alacri fide promptaque deuotione iubenti fatagens obedire, ardente sepulcrum inuisit cereo, nec beati patris diffidens meritis, nec dictis credere cunctata monentis. Quæ ubi ad orationem procubuit, post pusillum sana surrexit, & gratias agens Deo, spes ac læta recessit.

Hermānus
Abbas S.
Pantaleo-
nis cum in-
ungit.

Abire vita.
Anno Domini 1091.
die xx. Aprilis.

Hermānus
Colon. epi-
scopus.

Facies tri-
duo defun-
cti.

Christi
Primo
mihis
ant.

Miracula
post eius
obitum.

Paralytica
sanatur.

Frater quidam ex cœnobio Bruuilerensi, Heribertus nomine, post obitum beati Vuolphelmi in Daciam prouinciam fuerat transmissus, cum alijs quibusdā religionis monastica gratia fratribus. Vbi cum aliquantisp̄ commoratus esset, & iam reditum ei persuaderet animus, comitātibus secum viris honestis ac religiosis, iter est aggressus. Cumque ad mare peruenissent, piratis insidiantibus, & die noctuque maris sinum occupantibus, ferme per dies nouem negabatur transitus. Vndē nimia cordis contritione omnes pariter afflictī, vt propitijs adesse dignaretur Dominus se inuocantibus, intimis precabantur visceribus. Nec distulit pius Dominus suorum vota fidelium, concitē largiendo subsidium. Adest nanque prædicto fratri sub noctis silentio B. Vuolphelmus per visum, in crastinum iubens accelerare transitum, mare pacatum, hostium denuncians impetum refrenatum. In memoriam verò suæ liberationis ter ternis psalmis, cultor ille sanctæ Trinitatis, Domino vota persolui iussit iubilationis. Taliter hostium sublata formidine, non modicum gaudiū sumpsere ex diuina reuelatione: & marinis se lati ingerunt fluctibus, piratis minimē nocere valentibus. Hoc ordine per serui sui merita ab imminentibus malorum procellis eruti, diuinæ gratias agunt liberationi. Quod vt ab ipso fratre, qui pertulit, agnouimus, fidei narratione retulimus.

Apparet
fratri cui-
dam.

Claudus re-
stituitur.

Eodem tempore claudus quidā, Vuillemannus nomine, ex villa, loco Bruuilerensi contigua, Polheim videlicet nuncupata, obtentu beati Vuolphelmi diū negata membrorum recepit officia. Tempore quippe Quadragesimali ad locū accedens sepulcri, quo salutis arderet desiderio, cordis promebat gemitu: quo salutis ducebatur gemitu, cordis illius declarabat afflictio. Denique ad Deum tota intentione conuersus, lacrymosis precabatur suspirijs, vt serui sui meritis sospitatē mereretur in mēbris. Nec spes fefellit, cui fides incitamentum præbuit. Citius enim dictū claruit, cuius sanctitatis vel meriti vir beatus extiterit. Repentē enim diū contracti se cœperunt extendere nerui, & venarum meatus vitalis sanguinis infusione repleti, & membra prius præmortua, in pristinum vigorem restitui. Quid longius morer? Sentiens homo diuinam in se operari virtutem, lento conamine assurgere nitens, quanquam adhuc nutante gressu, in pedes constitit, & quæ circa se acta fuerant, præsentibus fideliter disseruit. Quorum manibus sustentatus, & huc illucque deductus, vt res innotuit fratribus, magnificē laudatur & glorificatur Deus, qui in sanctis suis mirabilis est & gloriosus, faciens mirabilia solus. Ad indicium verò tanti miraculi, sustentatorij illius baculi super sepulcrum beatissimi viri multo tempore mansere suspensi.

Psal. 67.

Alio ferme tempore huic miraculo accidit consimile, quod quando qualiterve sit factum, libet referre. De villa Geroldeshouen mulier omnimodis contracta, ad sæpè memoratum locum ab amicis est deducta. Hæc sedulo ibidem incubans precibus, templi limina frequentabat attentius. Existente autem sacratissima beati Petri apostolorum principis solennitate, & hanc cum reliquo vulgo tantis contigit interesse solennijs. Quæ largiter flens, & longa suspiria trahens, ante sepulcrum beati viri prosternitur, miseram se ac infelicem nimium conqueritur, cuius nec preces mererentur admitti, nec corporis incommoda solui. Sed qui quondam mulieris Chananæ, & huius voluit preces differre: vt importunum illius desiderium, fidei esset experimentum. At verò quoniam beati viri meritis saluari posse non hæsitauit, sed in fide postulans perseuerauit, effectum meruit. Erecta quippe diuinitus, exclamauit, omniumque silentium clamoribus rupit. Vbi enim ossibus ossa se coniungere disuncta, & neruorum contractio iuncturarum fiebat connexio, non est mirandum, quòd fragilioris mulieris sexus expauit animus. Exurgens itaque à p̄uimento, recepto vigore, incolumis praualluit ad propria remeare. Talibus miraculorum effectibus veraciter cum Christo se viuere mundo testatur vir iste beatus, Amen.

Matth. 15.

Contracta
redditur
salus.

SANCTI